

VEČERNIK

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIV.
Štev. 232

TELEFON UREDNISTVA: 25-67
POSLOVALNICA UPRAVE: 25-67 in 28-67
TELEFON CELJE, Prešernova 3. tel. 280
LJUBLJANA: 46-91

Maribor 12. in 13. oktobra 1940

NAROCNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din.
Dostavljen na dom 16 din. tujina 30 din.
POSTNI ČEKOVNI RACUN: 11.405

Cena
din 1.—

Odnosaji med Anglijo in Romunijo prekinjeni

Angleški poslanik v Bukarešti prejel nalog, naj takoj z vsem osebjem in vsemi Angleži zapusti Romunijo — Privažanje nemških čet in bojnega materiala v Romunijo — Turčija segla po prvih represalijah — Pripravljanje letališč tudi v Bolgariji

LONDON, 12. okt. CBS. Angleški poslanik v Bukarešti je romunski vladi izjavil, da zaradi kritičnega položaja v deželi prekine odnose med obema državama. Istočasno je angleška vlada zaplenila vse romunske denarne in papirne rezerve v Angliji, dalje vse romunske ladje. Kot razlog za svoj korak navaja angleška vlada, da je Romunija zaprla angleško petrolejsko industrijo, pregnala osebe in dovolila vkorakanje Nemcev v petrolejska polja.

LONDON, 12. okt. United Press. Ker je romunska vlada s svojim zadržanjem in dovoljenjem vkorakanja nemških čet prekršila mednarodne odnose, je prejel angleški poslanik v Bukarešti nalog, naj odide iz Romunije. S tem so diplomatski stiki med obema državama prekinjeni. Vsem angleškim državljanom je ukazano, naj takoj zapuste Romunijo. Večji del bo odpotoval že v teku nedelje, ostali naslednji teden. En parnik bo odplul iz Konstanc v ponedeljek.

V Romuniji je že 20 tisoč nemških vojakov

BUKAREŠTA, 12. okt. United Press. Nad 20.000 nemških vojakov je že zavzele strategične položaje v Romuniji. Istočasno so bili tudi prekinjeni diplomatski odnosi med Veliko Britanijo in Romunijo.

VISOKI LETALSKI ČASTNIKI
BUKAREŠTA, 12. okt. United Press. Visoke osebnosti nemških zračnih sil so dospele v Bukarešto ter se nastanile v hotelih, določenih za organizatorje romunske vojske in poveljujoče osebe čet, ki bodo varovale petrolejske vrelce in in-

dustrijo. Za instrukcijo romunskih čet je določena ena zračna divizija in ena divizija pehotna.

STO PETDESET LETAL
BUKAREŠTA, 12. okt. CBS. Angleško poslaništvo ima nalog, da takoj pospeši izselitev angleških državljanov iz Romu-

nije. Včeraj je krožilo nad Bukarešto, Ploestijem in Giurgiem 150 nemških, italijanskih in romunskih letal.

STALNO DOVAŽANJE ČET

CARIGRAD, 12. okt. CBC. Po vesteh iz Bukarešte se nadaljujejo neprenehoma dovozi nemških čet in bojnega materiala. Nemške čete v Romuniji ne zavzemajo samo stražnih postojank pri petrolejskih vrelcih in važnih ostalih industrijah, ampak tudi vse strateško važne postojanke, tako da ne more biti govora, da gre le za zaščito petroleja in za reorganizacijo romunske vojske. Dejansko so že sedaj Nemci gospodarji položaja v Romuniji. Kakor se pa dalje zatrjuje, se bo privažanje nemških čet v Romuniji še nadaljevalo.

REAKCIJA V TURČIJI

ANKARA, 12. okt. ZPV. Turška vlada je ostro protestirala pri romunski vladi zaradi ustitve dobav petroleja in zahteva od nje, da izvrši obveznosti, ki izhajajo iz medsebojne trgovske pogodbe. Kakor se zdi, ta protest ne bo imel

pozitivnega uspeha, zato je turška vlada sklenila seči po represalijah in bo ustavila vse dobave bombaža Romuniji. V Ankari se opaža živahna diplomatska aktivnost in treba je vsak trenutek pričakovati tudi odreditev raznih novih varnostnih ukrepov.

DVA MILIJONA TURŠKIH BAJONETOV

ANKARA, 12. okt. CBS. Turška službena agencija javlja, da je nemško prediranje v Romunijo znak nadaljnjega napredovanja sil osi proti Turčiji in Egiptu. To pa brani dva milijona bajonetov turške vojske. S tem dejanjem sta prizadeta Balkan in sovjetska Rusija, kar mora neizbežno dovesti do vojne.

NOVE AKCIJE TUDI V BOLGARIJI

BEOGRAD, 12. okt. United Press. Nemci postavljajo v Bolgariji več letališč za vojaška letala. V Nemčijo je odšlo nad 100 blogarskih mladeničev, da se izveščajo za pilote. V Bolgariji je bilo poslanih večje število nemških bojnih letal.

Angleški ofenzivni sunki v Afriki

Angleška letala so po angleških poročilih uničila pristanišče Benghasi — Angleške čete pa so pričele napade na italijansko Eritrejo in Abesinijo

RIM, 12. oktobra. Stefani. Italijanski glavni stan je izdal včeraj sledeče uradno vojno poročilo: Skupina naših letal je bombardirala letališče v Port Suanu. Na vzletišču je bilo poškodovanih okoli 15 angleških letal. Sovražnik je dvakrat brez uspešno polzkusil napasti naše postojanke v Vzhodni Afriki. Pri prvem napadu je bila kolona angleških motoriziranih sil na področju med Augamelom in Tesenejem v Eritreji zlahka razpršena. Pri drugem so nastopili Angleži z motoriziranimi kolonami, prihajajočimi iz dveh različnih smeri, od Waihijra in Arbajana proti Bu-

ni v Keniji. Nad njimi je krožilo nekaj letal. Toda tudi tam so bili gladko odbiti. V obeh primerih so imeli izgube, ki jih pa doslej ni bilo mogoče natanko dognati. Sovražna letala so bombardirala Guro, Toselli in Dekamere. Škode je bilo malo. Dve ženski sta bili ranjeni.

RIM, 12. oktobra. United Press. Britski motorizirani oddelki so napadli italijansko Eritrejo s sudanske strani. Oddelek britskih motoriziranih čet je vdrl v Eritrejo južnovzhodno od Kassale pri Abu Gamelu in Tesseneju. Drugi ofenzivni sunek angleških čet je sledil na jugu, iz Kenyje ob Rudolfovem jezeru k Bumi. Itali-

janska letala so pa napadla angleško letališče pri Port Sudanu. Po poročilih iz Rima je uničenih 15 britskih letal.

KAHIRA, 12. oktobra. United Press. Angleška letala so bombardirala in uničila italijansko uvozno pristanišče Benghasi. Že pred dnevi so britski bombniki napravili v luki velika razdejavanja ter uničili skladišča in doko. Napad na Benghasi je sledil iz dveh smeri. Prve eskadrile so odvrgele 100 eksplozivnih bomb, drugi val letal je pa opravil ostalo. Angleška letala so bombardirala tudi italijanske čete na meji Kenyje ter jim zadale hude izgube.

METAXAS,

vladni predsednik Grčije, o katere zadržanju v zvezi z zadnjim razvojem položaja na Balkanu in bližnjem vzhodu se mnogo piše.

Obrambne priprave v Grčiji

CURIH, 12. okt. ZPV. Kakor poročajo iz Londona, objavlja »Evening Standard« vesti iz Aten, po katerih je izdala grška vlada vse ukrepe, da bo stalno pripravljena na vsako eventualnost. Vsi mostovi, viadukti in predorji v severnem delu Grčije so bili podminirani. Mobilizirani so bili vsi pripadniki tehničnih čet pod 40 letom starosti. Vse obmejno ozemlje nasproti Albaniji in Bolgariji je zasedeno z grško vojsko. Epir, Makedonija in Tra-

cija so v vojni pripravljenosti.

WASHINGTON, 12. okt. ZPV. United Press poroča iz Aten, da je italijanski poslanik v Atenah pozval včeraj vse italijanske državljane, ki žive na Grškem, naj se čimprej mogoče vrnejo v Italijo. Ista agencija poroča tudi, da je imel ministrijski predsednik Metaxas včeraj dopoldne daljšo konferenco z angleškim poslanikom.

Sovjetski ukrepi ob Črnem morju

MOSKVA, 12. okt. Reuter. Poveljstvo rdeče vojske je odredilo nadaljevanje velikih vojaških vaj na področju Odese. Vse vaje, ki bi se bile morale včeraj zaključiti, se bodo nadaljevale do nedolo-

čenega časa. V Sevastopolu in drugih črnomoških pristaniških mestih se pripravljajo vaje za zatamnitev. Protiletalska zaščita je na vsem črnomoškem področju podvojena.

Načrti generala de Gaullea

LONDON, 12. oktobra. ZPV. V zvezi s prihodom generala de Gaullea v francosko kolonijo Kamerun se zatrjuje, da je prispel tja z večjimi načrti, katerih cilj je pričeti odločilno akcijo za vključitev vsega francoskega imperialnega področja v Afriki v akcijo svobodnih Francozov. —

Kakor zatrjujejo poučeni krogi, se opaža v vseh kolonijah, ki so še pod nadoblastjo vlade v Vichyju, vedno večje nagibanje na stran akcije generala de Gaullea. Razni vichyjski vladi zvesti guvernerji se drže samo še s pomočjo domačih čet, do čim so Francozi nasprotnega mišljenja.

Philipps se več mesecev ne bo vrnil

RIM, 12. okt. DNB. Po vesteh iz dobro obveščenih italijanskih krogov, je prejela italijanska vlada uradno obvestilo, da se ameriški veleposlanik Philipps več mesecev ne bo vrnil na svoje veleposlaniško mesto v Rim. To obvestilo ni nikogar iznenadilo, ker je bilo znano, da se je Philipps že dolgo pritoževal zaradi slabega zdravja.

RICCARDI V BERLINU

BERLIN, 12. okt. Stefani. Med posvetovanjem o medsebojnih gospodarskih odnošajih je von Ribbentrop izročil italijanskemu ministru Riccardiju odlikovanje, Minister dr. Funk je nato priredil italijanskemu kolegu svečan sprejem v dvorani državne banke. V nagovoru je dr. Funk naglasil zmagonosni duh Hitlerja in Mussolinija in obeh vojsk.

RIM, 12. oktobra. Stefani. »Popolo di Roma« piše povodom bivanja ministra Riccardija v Berlinu, da pomeni krepko gospodarsko sodelovanje obeh držav osi močno orožje v skupnem boju proti Veliki Britaniji. Zmaga bo po vojni tvorila nov red v svetu, ki ne bo slonel na zlatu, nego na delu. Ta novi zakon je najiskrenejši in najoriginalnejši proizvod fašistične in nacistične revolucije.

BRAUCHITSCH ZNOVA NA ZAHODU

RIM, 12. okt. ZPV. Ponovno inspekcijsko potovanje generala Brauchitscha v obalne pokrajine Belgije in vzdolž Rokavskega preliva daje angleškemu tisku povod, da razpravlja, kakor poroča dopisnik agencije Stefani iz San Sebastiana, o dveh možnih namenih nemške vojske: 1. da se v svojih položajih nasproti Angliji pripravijo za prezimitev in zimске operacije proti Angliji, ali pa 2. ali pa daje maršal Brauchitsch ob tej priliki zadnja navodila za pričetek odločilnega direktnega napada na Anglijo, ki bi se potemtakem mogel izvršiti že v najkrajšem času. Ob tej priliki trdijo nekateri angleški listi, da so priprave za glavni napad na Anglijo celo že dovršene.

POTOPLJEN ISKALEC MIN

LONDON, 12. oktobra. Reuter. Admiralteta javlja, da je bil potopljen iskalec min »Sei King«.

NAPADI NA CHURCHILLA

BERLIN, 12. okt. DNB. Nemški tisk ostro napada Churchilla zaradi netočnih podatkov o britskih izgubah. Pravi, da je v Nemčiji 1550 angleških častnikov in 3550 podčastnikov in vojakov. Po uliku iz Dunkerquea je že Eden ocenil 50.000 več izgub, kakor jih je navedel zdaj Churchill.

Srditi letalski in pomorski napadi

Angleži so izvršili kombinirane letalske in pomorske napade na Cherbourg in druga pristanišča ter letalske napade na sedem nemških petrolejskih industrij — Nemci so napadli z letali 35 londonskih okrajev in bombardirali tudi druge kraje

Angleška vojna poročila

NAPAD NA CHERBURG

LONDON, 12. okt. United Press. V teku pretekle noči je izvršilo angleško letalsko in pomorsko brodovje strahovit ofenzivni sunek na veliko francosko pomorsko pristanišče Cherbourg, kjer je bilo opaziti po napadu samo dim in požar, povzročeni po bombah in granatah. Prav tako je bil izvršen enako močan napad na Wilhelmshaven in na Kiel ter na nekatera po Nemcih okupirana pristanišča na ostalem zahodnem obalnem področju. Končno so pa bile napadene tudi nemške edince na morju. V teku noči od četrtka na petek so angleški bombniki napadli okoli 30 mest v Franciji, Holandiji in Belgiji.

NAPADI NA BENCINSKO INDUSTRIJO

LONDON, 12. okt. Reuter. Nemški petrolejski rezervuarji so bili glavni ciljni objekti operacij britskih letalskih sil v noči od četrtka na petek. Sedem velikih petrolejskih tankov in industrij v Hamburgu, Hannoveru, Kölnu, Magdeburgu, Gelsenkirchenu, Lcuni in Reisholz, vsaka z letno produkcijo 1 in pol milijona ton petroleja, so bile napadene in razdejane. Glavni udarec je bil zadan petrolejski industriji Rhenia Ossag v Grashrooku pri Hamburgu, kjer so producirali vsako leto štiri milijone ton maslnega olja. V napadu, ki je trajal več kot pol ure, je bilo odvrženih več ton najtežjih eksplozivnih in zažigalnih bomb na poslopja rafinerij in sosednih naprav. Opaziti je bilo osem velikih požarov. Sredi napada je nastala v sredini tovarn velika eksplozija. Posadka zadnjega angleškega bombnika, ki je odletela iz Hamburga, javlja, da so bile tovarne v ognju in da se požar širi dalje.

STRELJANJE ČEZ KANAL

DOVER, 12. oktobra. United Press. V petek ob polnoči se je začel peklenki ogenj in dvoboj med daljnostrelnimi angleškimi in nemškimi topovi. Medtem, ko so angleški topovi neprestano bruhali granate na evropsko obal Kanala, so eskadrilje Raf bombardirale zaklone nemških »debelih Bert«. Na nemški strani so posegle v ogenj štiri daljnostrelne baterije, katerih gnezda so angleška letala odkrila po odsevih med streljanjem.

NAPADI NA LONDON

LONDON, 12. oktobra. United Press. Škoda, ki jo je nocoj utrpel London, se v glavnem nanaša na hiše in trgovine. V nekem okraju je bomba zadela omnibus, bilo je več mrtvih in ranjenih. Tudi drugod je bilo nekaj žrtev. Posebno močno

Nemška vojna poročila

VČERAŠNJE NEMSKO POROČILO

BERLIN, 12. oktobra. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo je izdalo včeraj sledeče vojno poročilo: Tudi včeraj je bil London glavni cilj napadov. Videti so bile mnogoštevilne eksplozije in veliki požari. Eskadrile nemških bojnih letal so bombardirale razen tega tudi cilje v Liverpoolu, ki so važni v vojaškem oziru. Semkaj so padle bombe srednjega in težkega kalibra. Tudi tu so se slišale močne detonacije in so izbruhnili številni požari, zlasti ob bregovih reke Mersea. V južni in srednji Angliji so bile z uspehom napadene pristaniške naprave, tovarne za orožjevanje in važna središča za nabavo potrebin. Bombe, ki so padle na važna

je bil napaden Mersey. Pri tem so bila sestreljena tri nemška letala.

LONDON, 12. oktobra. Reuter. Nad 35 okrajev v Londonu in na jugovzhodu Anglije je bilo v nocojšnji noči do rane zore bombardiranih od nemških letal. Posebno aktiven je bil sovražnik v prvem delu noči nad Londonom. Bombe so padale tudi na mnoga mesta po ostali Angliji in škotski.

LONDON, 12. oktobra. Reuter. Uradno poročilo javlja, da je večja skupina sovražnih letal zaman skušala ob Temzi navzgor doseči mesto. Nad ostalo Anglijo, posebno nad grofijo Kent je prišlo do ostrih zračnih spopadov v velikih višini. Na canterburijski katedrali so bila med bombardiranjem poškodovana dragocena zgodovinska okna iz 19. stoletja. K sreči so okna z umetniškim delom iz 12. stoletja ostala nepoškodovana.

središča, letališča na zahodni in južni obali Anglije in ki so jih med nizkim letenjem vrgli nemški letalci, so uničile lople in vojašnice. Povzročeni požari so uničevalno delo izpopolnili. Pomorska artilerija je danes spet obstreljevala Dover. Zadele so bile ladje, zasidrane v pristanišču, naprave pri vlihu v pristanišče in drugi važni cilji v mestu. Sovražnik ni čez dan pokazal nobene ofenzivne delavnosti. Ko se je spustila noč se je nekaj sovražnih letal pojavilo nad srednjo Nemčijo. Bombe, ki so jih tam vrgla, niso povzročile večje škode. V zahodni in severozahodni Nemčiji je bil izveden napad na več mest in tovarn, ni pa bila prizadejana škoda, ki bi bila v vojaškem oziru važna.

Razdor med Romunijo in Madžarsko

Obe vladi sta se obrnili za posredovanje na vladi Nemčije in Italije, da bi se rešili spori, ki so nastali zaradi preganjanja narodnih manjšin

BERLIN, 12. okt. United Press. Kakor javlja službeni radio iz Bukarešte, je romunska vlada zaprosila Nemčijo in Italijo, naj posredujejo v novo nastalih sporih med Madžarsko in Romunijo. Nekaj ur prej je isto zahtevala madžarska vlada od Italije.

WASHINGTON, 12. okt. ZPV. Kakor poroča Ass. Press, je napetost med Romunijo in Madžarsko zaradi postopanja z narodnimi manjšinami narasla do skrajnosti in sovražnosti, ki še močno prese-

gajo one, ki so se pojavljale pred dunajsko razsodbo. Romuni dolže Madžare ne človeškega postopanja z Romuni, ki so z novo razmejitvijo prišli pod Madžarsko, dočim trdijo na drugi strani tudi Madžari, da Romuni preganjajo in izganjajo Madžare, ki so še ostali v Romuniji. Napetost je zavzela tak obseg, da sta se obe vladi, romunska in madžarska, obrnili sedaj uradno na vladi Nemčije in Italije s prošnjo za posredovanje in zaščito romunske narodne manjšine v Madžarski,

odnosno madžarske v Romuniji. Ta poziv na posredovanje jima omogoča in celo naroča besedilo dunajske razsodbe. V Bukarešti kakor v Budimpešti pričakujejo z velikim zanimanjem posredovanje velesil osi.

BUKAREŠTA, 12. okt. Rador. Vlada najodločneje demantira vesti o zapostavljanju 1500 Madžarov, ki da so morali zaradi preganjanj zapustiti romunsko Transilvanijo.

SOFIJA, 12. oktobra. DNB. Bolgarska delegacija je odpotovala v Berlin, kjer bo vodila pogajanja za pospešeno trgovino med obema državama.

Japonci ubijajo SSSU

TOKIO, 12. oktobra. DNB. Ob odhodu japonskega poslanika v Moskvo naglašajo tisk potrebo tesnejšega sodelovanja s sovjetsko Rusijo. Govor Molotova v avgustu in izjava kneza Konoja in ministra Matcuoka so pripomogli k pomirjenju duhov. Sovjetski Rusiji je zdaj znan japonski cilj. Vzajemno razumevanje in iskrenost morajo omogočiti poglobitev odnosov. Japonska se nadeja, da bo prišlo med obema državama nele do trajnega, miroljubnega, nego do prijateljskega sodelovanja.

NOVA IZMENJAVA MISLI MED NEMČIJO IN SSSR

BERLIN, 12. okt. CBS. V petek je neka nemška službena agencija javila, da želita Nemčija in Sovjetska Rusija skoro pričeti novo diplomatsko izmenjavo misli kot dokaz, da pristop Japonske k trojnemu paktu ne ovira medsebojnih odnosov med Moskvo in Berlinom.

TURSKI POSLANIK SE VRAČA V RIM
ISTAMBUL, 12. oktobra. Reuter. Turški poslanik v Rimu, ki je bil več tednov na dopustu, je odpotoval na svoje mesto.

Predsednik Vančingvej ubit

TOKIO, 12. okt. ZPV. V njegovem lastnem stanovanju je bil včeraj ubit predsednik kitajske vlade na po Japoncih zasedenem ozemlju, Vančingvej. Kako je bil atentat izvršen, doslej še ni bilo mogoče v podrobnostih dognati, ker je atentator pobegnil in ga še niso izsledili. — Umor Vančingveja je vzbudil po vsej Japonski in Kitajski ogromno zanimanje, a tudi vznemirjenje. Nobena dvoma ni, da so ga ubili Čangkajskovi pristaši. Vančingvej je bil predsednik vlade, ki so jo

Japonci ustanovili v zasedenih krajih kot protivladno vlado v Čungkingu.

ŠANGHAI, 12. okt. CBS. Japonska oblastva so objavila, da bodo, četudi s silo, okupirala internacionalne koncesije, predvsem francoski del. Nadejajo pa se, da se Japonska ne bo lotila tega, ker se zaveda, da je blizu Nankinga zbranih 14.000 kitajskih četašev. Zdej patrolirajo okrog koncesij japonske patrolje, ki iščejo morilca japonskega majorja.

Zahvala generala Franca Italiji

MADRID, 12. okt. Stefani. Odgovarja joč maršalu De Bonu ob priliki izročitve odlikovanja italijanskega kralja, je general Franco med drugim dejal: »V trenutkih, ko naši fašistični tovariši obnavljajo na tleh Afrike junaško zgodovino italijanskega orožja, hočem izraziti popolno

solidarnost našega naroda, ki jo občuti za vse borbe vašega duceja. Bodite, gospod maršal, pri vašem kralju tolmač moje globoke hvaležnosti, prijateljstva in solidarnosti vsega naroda, ki zbira najtoplejšje želje zanj in za slavo vsega italijanskega imperija.«

Bolgarske delegacije v Nemčiji

DUNAJ, 12. oktobra. DNB. Na čast bolgarskemu poljedelskemu ministru Bagrijanovu je bil prirejen svečan sprejem. V zdravici je Bagrijanov poučaril prijatel-

ske vezi med Nemčijo in Bolgarijo. Govoril je o junaštvu nemške vojske ter naglasil globoke vtise, ki jih je dobil pri preučevanju nacistične agrarne politike.

Nasprotno, britanske bombe so padale na stanovanjske hiše in delavske kolonije. Skupne sovražnikove izgube so včeraj znašale 12 letal, od katerih je eno sestrelila protiletalska artilerija. Štiri nemška letala se niso vrnila.

DANAŠNJA POROČILA

BERLIN, 12. okt. DNB. Več nemških letalskih eskadrilj je včeraj nadaljevalo z napadi na angleške vojaške naprave v Londonu in drugod po otoku. Napadi so se nadaljevali tudi ponoči. Letalci so izjavili, da je bilo opaziti v severnem delu Cityja in pri New Wingtonu velike požare.

BERLIN, 12. okt. DNB. V teku včerajšnjega poleta nad Anglijo je prišlo večkrat do zračnih spopadov. Sestreljenih je bilo 13 angleških letal, en nemški bombnik se ni vrnil.

BERLIN, 12. okt. United Press. Nemška letala so sistematično napadala vojaške objekte in London. Na južnozahodni strani Anglije je bilo povzročeno mnogo škode, in precej človeških žrtev.

NEMCI O ANGLEŠKIH NAPADIH

BERLIN, 12. okt. DNB. V petek popoldne so se britske težke križarke približale Cherbourghu. Podoben poiskus je bil izvršen v teku noči, Angleške pomorske sile so hotele bombardirati mesto. Ker pa obstreljevanje brez reflektorjev v noči ni lahka stvar, je bil zadet le majhen del hiš v Cherbourghu. Nemške obalne baterije so nekajkrat odgovorile, angleške ladje so se potem umaknile. Davi so nemška letala opazila 20 milj severozahodno od Cherbourgha nekaj britskih težkih križark so plule proti mestu. Nemške obalne baterije so spet otvorile ogenj. Križarke niso reagirale, nego so se umaknile. Agencija Reuter je prikazala to akcijo kot zelo pomembno dejanje. Z nemške odločujoče strani se pa javlja, da ta akcija ni uspela, v Cherbourghu ni bilo nobene škode vojaškega pomena.

USA PRODALE ANGLIJI 14 LADIJ

LONDON, 12. oktobra. Reuter. Pomorska komisija USA je prodala Veliki Britaniji 19 trgovinskih parnikov in neoboroženih ladij za 4,640.000 dolarjev.

AMERISKE DOBAVE SSSR

WASHINGTON, 12. oktobra. Reuter. Vlada USA je osvobodila embarga vse stroje in priprave, namenjene za sovjetsko Rusijo. Vrednost teh strojev znaša sedem milijonov dolarjev.

VAŽEN AMERISKI ZAKON

WASHINGTON, 12. oktobra. Reuter. Roosevelt je podpisal zakon, ki ga je potrdil že kongres, da sme vlada izvoziti iz USA poljuben vojni material, komur smatra to za potrebno.

LETALA ZA ČANGKAJSKA

NEW YORK, 12. okt. DNB. V vladnih krogih proučavajo možnost pošiljanja letal generalu Čangkajsku.

VRNITEV DOBRUŠKIH EMIGRANTOV

SOFIJA, 12. okt. DNB. Ministrski svet je sklenil, da se vsem Bolgarom, ki so pribežali prejšnje čase iz južne Dobrudže, dajo sredstva za vrnitev v domovino. Dobilci bodo spet zemljo in razne olajšave pri obdelovanju.

ŠPANIJA—CHILE

MADRID, 12. oktobra. DNB. Diplomatski odnosi med Španijo in Čilejem, ki so bili svojčas prekinjeni, so znova vzpostavljeni.

SIAM - INDOKINA

TOKIO, 12. okt. DNB. Domej javlja, da je vlada Siana sporočila, da bo francoska vlada poslala posebno komisijo v Bangkok. Ta komisija pa ne bo imela pooblaščenja za pogajanja glede siamskih teritorialnih zahtev.

OGROMNE SONČNE PEGE

GRANADA, 12. okt. DNB. Observatorij v Cartuji objavlja, da so opazili veliko število sončnih peg, ki so usmerjene proti srednjemu meridianu. Njihov obseg je desetkrat večji od premera zemlje. Pojavile so se v šestih skupinah.

ALANDSKI OTOKI

MOSKVA, 12. oktobra. Tass. Molotov in Raasicki sta podpisala sporazum glede demilitarizacije Aalandskih otokov.

AMERISKI VOJNI ATASE V EGIPTU
WASHINGTON, 12. oktobra. CBS. Major Bonner F. Fellow je imenovan za prvega ameriškega vojnega atašea v Egiptu.

Mariborska napoved. Pretežno oblačno in hladno. Včeraj je bila najvišja toplota 20,5, danes najnižja 8,8, opoldne 15,5.

Zakaj je Francija izgubila sedanjo vojno

André Maurois: Tako se je začela vojna, ki je bila za Francijo že spočetka izgubljena

Znani franc. romanopisec Andre MAUROIS, ki je bil do zloma Francije generalštabni častnik za zvezo med francosko vojsko in angleško ekspedicijsko armado v Franciji, je napisal v »Neue Zürcher Zeitung« prebrčljiv pregled svojih spominov in vtisov, iz katerih je razvidno, da je bil Franciji po krivdi lastnih pogrešk usojen polom, kakršnega je doživela.

Na kraju 1935, pripoveduje Maurois, sem bil gost pri Winstonu CHURCHILLU v Londonu. Po kosilu me je Churchill spremljal v majhen salonček in mi je dejal: »Mr. Maurois, ne smete več pisati romanov. Ne! In tudi ne biografij. Ne! Ne! Napišite raje vsak dan članek, vedno isti o francoskem letalstvu, ki je bilo nekoč najboljšje na svetu, zdaj pa je padlo po vrednosti na četrto ali peto stopnjo. Nemška zračna sila, ki je prej sploh ni bilo, postaja najboljša na svetu. To je vse. V tem trenutku je samo, kar more zanimati vsakega Francoza: tema o nevarnosti pred nemškim letalstvom. Kajti vaša domovina bo šla po tej poti k zlu. Kultura in književnost sta res neprecenljivi stvari, toda kultura brez moči bo skoro postala mrtev tvor.«

Članek seveda nisem napisal, toda pogovor s Churchillom se mi je vtisnil neizbrisno v srce. Postal sem nemiren in večkrat sem povprašal odločujoče činitele o stanju našega letalstva. Vsakokrat sem dobil izogibajoč ali pa prav pesimističen odgovor. »Če bo prišla vojna,« mi je dejal nekoč polkovnik, vodja neke letalske eskadrilje v Lyonu, »bomo vsi junaško umrli, več kot to ne zmoremo. Premalo imamo letal in še ta so prestara.«

Leta 1936 se je položaj še bolj zaostрил. Produkcija v državi je zaradi notranjih prilik zdrsnila na ničlo. Leta 1937 smo izdelali komaj 37 letal, dočim jih je Nemčija istočasno več tisoč. Ljudje, ki so Nemčijo res poznali, tako sir Eric Phipps, angleški poslanik v Berlinu in njegov francoski tovariš François PONCET sta leta in leta neprenehoma svarila. »Ne smemo si delati iluzij,« je dejal hekoč François Poncet, »Nemčija je močna. Francija in Anglija se morata odpovedati vseinu in koncentrirati vsi energijo v oboroževanje ali se pa pobotati z Nemčijo, ki hoče postati predvsem dinamična sila. Če boste dalje pisali samo noče in govorili, namesto da bi izdelovali letala in tanke, tedaj bomo lezli neizogibno v vojno, ki je ne bomo dobili.«

Francoski poslanik na Poljskem, Laroche, mi je večkrat dejal, da »nimamo prav, če očitamo Poljakom preokret k Nemcem. Kaj jim je tudi kazalo drugega, ko so videli, da se Nemčija oborožuje, Francija in Anglija pa ne imigneta s prstom, kljub vsem znanim dogodkom, ki so se vrstili.«

V dogodkih, ki so sledili, ni bila odgovornost Velike Britanije nič manjša od Francije. Bankirji v londonskem Cityju so se balji za svoja posojila, ki so jih dali Nemčiji, v največjem pričakovanju, da bodo v državi, ki je glasno napovedovala svojo avtarkijo, napravili še velike dobičke. Drugi vplivni krogi Anglije so smatrali Nemčijo za močno pregrado proti boljševeški nevarnosti, liberalni intelektualci so pa pridigali o potrebi miru ter ugovarjali oboroževanju, ki da »pripravlja konec liberalizmu.«

Jasno je, da so bili preprosti ljudje tako v Angliji kakor Franciji poučeni o slabosti državnih obramb. Zato so 1938 z navdušenjem pozdravili CHAMBERLAINOVO akcijo za mir. Bilo je to za časa monakovske konference. V Ameriki so že tedaj ostro kritizirali politiko Chamberlaina in Daladierja. Toda tam niso poznali dejanskega položaja. Prebivalci Pariza in Londona so dobro vedeli, da ni nikjer nobenih zaklonišč, ne plinskih mask. Nemška propaganda je pa trosila vesti o bombah z uničujočo močjo. Stari frontniki, ki so s pogumom zrlji v svetovni vojni smrti v oči, so v strahu pomišljali, kaj bo v primeru vojne z njihovimi ženami in otroki v zaledju, ko bodo brez zaščite izpostavljeni sovražnim bombam. Sporazum v Monakovem so naravno pozdravili v Londonu kakor Parizu z velikim zadovoljstvom, dočim so to smatrali v Ameriki za slabost.

Vkorakanje Nemcev v Prago je bil hud udarec za Chamberlaina. Britski premier je bil dobesedno razorožen. Postal je naenkrat nezprosen nasprotnik nemške zunanje politike in v svoji sveti jezi je dal Poljski garancije. Tedaj sem bil v Ameriki. Bilo mi je takoj jasno, da to pomeni vojno.

Anglija je začela tesno sodelovanje s Francijo. Junija 1939 je angleški vojni minister Hore BELISHA na svečanem kosilu v Parizu izjavil, da bodo angleške čete v primeru vojne stopile pod francosko poveljstvo. S ponosom je govoril o »našem generalu Garmelinu«. Velika parada, ki sta ji 14. julija prisostvovala Belisha in Churchill, je bila zadnji srečni dan svobodne Francije. Še nikoli ni nastopila francoska vojska tako veličastno kakor tega dne. Churchillu so se svetili obraz od zadovoljstva. »Hvala Bogu za francosko vojsko!« je vzkliznil. Tedaj še nismo vedeli,

da je vsa moč, vse junaštvo brez pomena, če ni dovoljne tehnične opreme oddelkov.

Popoldne me je obiskal Hore Belisha na domu. Na vprašanje, koliko divizij bo pa poslala Anglija v primeru vojne Franciji, je odgovoril: »V prvem trenutku kvečjemu šest.« Ustrašil sem se. Moj strah je bil še večji, ko sem kasneje izvedel, da je naš generalni štab zahteval od Anglije za vso dobo evropske vojne samo 32 divizij. Leta 1918 nismo imeli nič manj kakor 85 angleških divizij in tedaj so bile z nami še Rusija, Italija, Japonska in USA, pa bi bili skoro za las izgubili vojno.

Tudi BONNET, ki je bil tedaj zunanji minister, mi je izrazil svojo skrb. Malo pred izbruhom vojne je poklical k sebi dva častnika iz vodstva letalstva. Povedal jima je, da se bližamo vojni da pa bo kljub temu svetoval Poljakom, naj odstopijo koridor in Gdansk, čeprav bi si nakopali, kakor v primeru CSR, očiitek izdajstva. Raje kakor da bi uničili svojo domovino, obenem bi pa bila Poljska vseeno razrušena. Oba častnika sta izjavila, da ne vidita nobenih razlogov za vojno napoved.

Kljub temu je podvzel Bonnet še zadnji poizkus. Dne 31. avgusta mu je ob 13. telefoniral François Poncet, ki je postal medtem poslanik v Rimu, da mu je grof Ciano navsetoval posebno konferenco glede poljskega vprašanja. Italija tedaj še ni bila pripravljena, javno mnenje je bilo proti vojni. Bonnet je obljubil vse. Stopil je k DALADIERJU in ga poučil o resnosti položaja. Navsetoval mu je, naj ga podpre na večerni ministrski meji, ko bo stavil italijanski predlog. Daladier je podpora obljubil, toda Bonnet ga je dobro poznal. Ministrski svet je naletel na odpor Daladierja, predlog je bil zavrnjen, stavljen pa nov, naj Nemčija in Poljska poravnata zadeve direktno med seboj. Naslednje jutro so nemške čete vkorakale na Poljsko...

Dne 2. septembra se je oglasil v Bonnetovem kabinetu telefon. Bilo je ob 14. uri. »Halo, tu Ciano. Pri meni sta François Poncet in sir Percy Lorraine. Mislim, da je še vedno čas sprožiti vprašanje konference.« Bonnet je obljubil, da ne bo naslednjega dne, 3. septembra, poslan noben ultimat Nemčiji. Francija je res čakala do 17. ure, toda dopolne ob 11. je že Anglija napovedala Nemčiji vojno.

Ob 11. je poklical Bonnet k telefonu lord HALIFAX in dejal: »Poznam razloge, zakaj niste poslali ultimata že dopoldne, toda mi nismo dali grofu Ciano nobenih obljub. Dolžni smo, da pošljemo ultimat že dopoldne. Popoldne se sestane spodnja zbornica. Če se tam pojavi premier brez Poljski dane obveznosti, se lahko prime-ri, da ga splošni odpor vrže...«

»Tako se je začela vojna, ki je bila, kar se Francije tiče, že spočetka izgubljena. Nismo imeli dovolj letal, ne tankov, ne protiletalskih topov, ne tovarn za vojno industrijo. Vojna je tudi bila za nas vnaprej izgubljena, ker nam je poslal zaveznik le majhno vojsko in ni bil v stanu, skoro izpolniti njene vrste z mogočnimi ljudskimi silami, s katerimi razpolaga,« zaključuje Maurois svoje poglavje spominov na usodne dneve francoske tragedije.

GOSPODARSKA BILANCA SLOVENIJE

Slovenija, ki ima le okoli 8 odst. vseh prebivalcev v državi, plačuje okoli 16 odst. vseh državnih dajatev. Letos pa bo Slovenija plačala za kruh okoli 200 milijonov dinarjev več kot prejšnja leta in za žito in mlevnino ter za zadevne zaradi višjih cen zvišane državne dajatve bo šlo iz Slovenije vsaj 170 milijonov dinarjev več kot preteklo leto, če tudi ne upoštevamo zaslužka slovenskih mlinov in slovenskih trgovcev, ki bo znesel kakšnih dobrih 20 milijonov din. Omenjenih 170 milijonov din bo prišlo v prid južnim žitnim pokrajinam in pa državni blagajni. (»Slovenija« št. 40)

Izjava belgijske vlade v emigraciji

V dopisu iz Londona javlja »Neue Zürcher Zeitung«, da je sprožilo zanimanje sveta stališče belgijske vlade v emigraciji. V Londonu bivajoča belgijski finančni minister Gutt in kolonialni minister Blee-schawer sta imela po radiu nagovor na vse Belgijce, v katerem sta izjavila, da bo belgijska vlada v Londonu nadaljevala boj do skrajnosti ob strani Velike Britanije. Podobno izjavo pripravlja ministrski predsednik Pierlot iz Francije, toda vlada v Vichyju mu ni dala dovoljenja. Španska vlada je na »nekavalir-

ski način«, kakor se izražajo »Times«, odklonila prevoz Pierlota in bivšega belgijskega zunanjega ministra Spaaka iz Francije v London. V Londonu tudi zatrjujejo, da »kralj Leopold odklanja nekatere želje okupacijskih oblastev ter se ravna zato z njim še dalje kot z vojnim ujetnikom.« »Times« dostavlja, da »je kralj opustil nekatere slabe vtise, ki jih je prvotno imel ob kapitulaciji. Belgijski Kongo bo deležen podobnih privilegijev kakor Francoska Ekvatorialna Afrika, ki se je pridružila De Gaulleovi akciji.«

Gospodarska sila snujočih se blokov

Po statistiki, ki jo je nedavno prinesel list »New York Times«, je gospodarska sila posameznih velesil v pogledu surovin, prepotrebni za vojno, naslednja:

	USA	V. Br.	Nemč.	Jap.
v milij. ton na leto:				
premog	546.1	268.0	67.7	0.4
železo	43.3	7.7	12.5	0.7
jeklo	57.3	10.2	16.0	2.3
v milij. kg:				
cement	31.0	4.5	5.1	3.1
elektr. energija	102.8	13.8	11.9	9.1

V ospedje stopa dejstvo, da sta Japonska in Italija v pogledu nekaterih najpo-

trebnejših surovin za vojno zelo navezani na tujino. Nasprotno pa ima blok anglosaških držav že doma, brez kolonij, velike rezerve surogatov. Nemčija je v mnogem pogledu v zlati sredini, pridobila je v okupiranih krajih nove rezerve ter ji prihaja zelo prav tudi sovjetski dovoz.

Poživitev trgovine z Japonsko pričakuje Italija. Italijanska Vzhodna Afrika je že 1938 izvozila na Japonsko blaga v vrednosti 4.3 milijona lir, uvozila pa za 8.9 milijona lir blaga, največ tekstilij. Še večje poživljenje si Italija obeta, če se ji posreči zagospodariti nad Suezom.

L i b e r i j a - prag ameriških čet ob vstopu v vojno?

Interesi USA na edini zamorski svobodni republikli v boju za novi red v Afriki

Listi so prinesli vest, da nameravajo USA organizirati iz svojih črncev posebno zamorsko vojsko. Znano je, da biva v južnih državah USA blizu 13 milijonov črncev, ki se naglo plode. Iz njih lahko postavijo Zedinjene države prav močno vojsko.

Ameriški črncci so krepke rasti, sorodni Senegalcem, ki tvorijo najmočnejše jedro francoske kolonialne vojske. Saj izhajajo njih predniki iz Afrike, od koder so jih pred stoletji prepeljali v Ameriko. Narod, ki dela večinoma po plantažah, a je v življenju USA dosegel tudi visoko kulturno stopnjo, prispeva tako nehote k dejstvu, da utegnejo Zedinjene države v primeru vstopa v vojno prav zaradi njih odigrati še vidno vlogo v bojih za posest Afrike.

Tam, kjer afriška zahodna obala zavije proti vzhodu, leži edina svobodna in samostojna zamorska republika na svetu, Liberia. Na tem koščku afriške zemlje, ki objema 95.400 km² prostora, je naseljenih nekaj nad poldrug milijon ljudi, med njimi je komaj 500 belcev. Vlado

imajo v rokah ameriško-liberijski črncci, potomci nekdanjih ameriških zamorskih sužnjev. Njih število dosega nekako 12.000 duš in počasi raste. Je to vladajoči razred, ki se opira na 40.000 krščanskih domorodnih črncev in mešanecv. Imajo na zunaj polituro civilizacije. Muslimanov je v deželi nekaj nad 300.000, pretežna večina ljudi še malikuje.

Liberija je bila ustanovljena 1822, leta 1847 so ji Zedinjene države ameriške priznale samostojnost. Deli se na devet provinc in en vladni distrikt z glavnim mestom Monrovia. Tu stoje po večini lesene hiše v slogu južnih držav USA. Po ustavi iz l. 1844 ima izvršilno oblast predsednik, ki ga volijo na štiri leta. Republika ima zbornico in senat, voštvno pravico imajo le moški in ženski potomci iz Amerike priseljenih črncev. Belci smejo kupovati zemljišča samo z dovoljenjem vlade.

Ti na videz brezpomembni podatki o edini neodvisni zamorski državi na svetu pa imajo še drug pomen. Liberia je še vedno pod varstvenim očesom USA,

Polouca
neguje zobe z zobno kremo

CIMEAN

»Naš življenjski prostor se more izgubiti samo v krvi«, piše »Delo«, glasilo dr. L. Markovića. »Jugoslavija ni bila stvarjena za zeleno mizo v Versaillesu, nego je delo in volja jugoslovanskega ljudstva. Njene meje so napojene s krvjo in zgrajene s kostmi junakov, ki so dali svoje življenje v balkanskih vojnah in v svetovni vojni. Naše državne meje so tudi nacionalne. Kakor mi nimamo podjarmljenih državljanov, tako tudi mi nemočemo biti podjarmljeni. Jugoslavija je naša krvava tekovina, naš davni sen, ona je naš življenjski prostor, ki je bil s krvjo pridobljen in ki ga je mogoče izgubiti spet samo v krvi.«

Pri ljudeh višje starosti, ki trpe na nerednem čiščenju, nudi pogosto naravna »Franz-Josefova« grenka voda, zaužita skozi osem dni dnevno po 3-4 kozarce, zaželeno odprtie in s tem trajno polajšanje. Zahtevajte povsod »Franz-Josefovo« vodo.
Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485, 25. V. 35.

Vetrnjaki in vetrnjaštvo

»Delavska politika« piše o raznih gibanjih, ki so pri nas vsiljevala ljudem svojo modrost. Vodje teh gibanj da so že bili vse, samo socialisti ne. »Kakor so najprej goreli za najhujše nacionalno edinstvo, so z istim obrazom drugi dan iznašli »samooopredeljenje do odcepljenja«; od neizprosne in nepomirljivega »razrednega boja« so zahtevali čez noč prehod v brezrazredno politiko; iz povečevanja absolutne internaciale so naenkrat zatrobotali: ne internacionala, temveč »Slovenec sem!« Niso se pa dobro naučili te pesmi, že so zabobnali: kaj Slovenci, hej Slovani! Komaj so se dobro zaleteli v tekmo s slovanstvom, je bilo že dano strogo povelje: slovanstvo pod klop, živijo demokracija! Nismo se še utegnili načuditi novim demokracijam, ki so hoteli biti demokraci čez vse, so nam že oznanili: proč z demokracijo, to grdo potvaro angleških lordov, proč z demokracijo, ki je sploh ni, živijo On, skrivnostni, vsemogočni On! Kaj gibanje, kaj dneva trud, čemu prosveta in organizacija, čemu vse skupaj, ko vse odredi On! In zgodilo se je že, da ti je trdil tak vetrnjak, da med On in On ni razlike razen v imenu. Pa nikar ne mislite, da se pri »Njem« ta pesem neha, ne, ta burka je brez konca.«

Kako je Churchill na lastno odgovornost

postavil prve tanke na francosko bojišče

Nekaj pripomb k napovedi, da pripravlja Anglija nove tanke - velikane

Winston Churchill, sedanji angleški ministrski predsednik, je bil med svetovno vojno prvi lord admiralitete. V svojih spominih piše, kako se je moral trdovratno zavzeti, da je dosegel izdelavo prvih preprostih tankov in povzročil z njimi pravo presenečenje na bojišču. Primer je tembolj zanimiv, ker vedo zadnja poročila iz Anglije povedati, da »se tudi zdaj pripravljajo pod Churchillovim vodstvom nova vrsta orožja, tank — velikan, ki bo iznenadil vsa pričakovanja vojaških strokovnjakov.« Churchill piše:

»Težke havbice, ki smo jih v začetku vojne spravljali s strelivom na bojišče, smo prevažali s pomočjo tankov — traktorjev. Osem velikih traktorjev je bilo treba, da smo postavili takšne težke topove na svoja mesta. Ko mi je admiral Bacon pokazal nekaj fotografij teh impozantnih nestvorov, sem takoj pripomnil, ali bi jih ne bilo mogoče s topovi in nekaj moštva vred pognati v sovražne črte in še dalje. Kot rezultat nato nastalega preizkušanja mi je pozneje pokazal Bacon nekaj most, s pomočjo katerega bi bilo mogoče spraviti velike tanke-traktorje preko rovov.

V začetku novembra 1914 sem naročil Baconu, naj sestavi takšno konstrukcijo ter jo predstavi siru Johnu Frénchu in lordu Kitchenerju. Dne 13. februarja 1915 smo bili navzoči pri manevriranju. Model se nam je dopadel in ukazal sem, izdelati 30 takšnih tankov-traktorjev. Kasneje je bila konstrukcija zavržena, ker ni mogel traktor preko tri čevlje visokega zidu.

Oktober istega leta je generalni štab v Franciji znova javil, da bi bilo podobno orožje zelo dobrodošlo. Polkovnik Swanton je predložil nov model, in takšno kombinacijo traktorja in kasnejšega tanka sem izročil ministrskemu svetu, naj jo odobri. Na traktor naj se vmontirajo strojnice in prilagodi prostor za moštvo. Uporabljeni ponoči, bi ti traktorji ne trpeli pred artilerijskim ognjem, gosenični pogon bi jim pomagal preko zaprek. Trideset do petdeset takšnih strojev, postavljenih tajno na fronto, bi lahko zaneslo zmedo v sovražne vrste. Strojnice in ročne granate, vržene iz traktorja, bi krčile pod seboj. Za traktorji naj bi

potem pritisnili pešadija v naskoku na nož. Treba je delati naglo, odbor inženirjev naj razmišlja o tem, ker bi nas utegnili Nemci prehiteti.

Načrt je bil predložen lordu Kitchenerju, ta ga je izročil načelniku artilerije. Tu je običal v miznici in ni zagledal več belega dne.

Tedaj je začela Velika Britanija z dardanelskimi operacijami. Admiralteta je imela polne roke dela. Dne 17. februarja me je pozval vojvoda Westminsterški na kosilo. Tu sem znova sprožil zamisel »oklopnih ladij na suhem« in res je bil

Sovjeti o USA in vojni v Evropi

Moskovska »Krasnaja zvezda« piše med drugim: »USA imajo vse, kar je treba za vodstvo vojne: nafto, jeklo, tehnične možnosti, živo silo, in to v ogromnih količinah. USA se pripravljajo na vojno, značaj Monroeve doktrine se naglo modernizira v smislu »Amerika severnim Američanom«. Od začetka vojne odstranjajo USA iz latinske Amerike svoje konkurente. V vojno hočejo poseči šele na kraju. Anglija naj se drži toliko časa, dokler USA ne zberejo svojih sil.

Preko Atlantika gredo zdaj ogromne množine blaga. Fordove tovarne delajo noč in dan, proizvajajo 50.000 avtomobi-

lov, od katerih jih bo šlo 10.000 v Kana-do, 40.000 v Anglijo in druge dele britskega imperija. Izvoz goriva za letala je v glavnem naperjen proti Japonski in Nemčiji, ki jo smatrajo v Washingtonu za nevarnega nasprotnika. Nemčija je dobivala tekoče gorivo iz Teksasa s posredovanjem Španije, in iz latinske Amerike. Zdjaj je ta dovoz očitno ustavljen.

Jasno je, da se USA pripravljajo na vojno. Novi kandidat za predsednika, naj bo izvoljen eden ali drugi, bo šel po Wilsonovi poti. S tem računajo tako v Angliji kakor v Nemčiji.

lov, od katerih jih bo šlo 10.000 v Kana-do, 40.000 v Anglijo in druge dele britskega imperija. Izvoz goriva za letala je v glavnem naperjen proti Japonski in Nemčiji, ki jo smatrajo v Washingtonu za nevarnega nasprotnika. Nemčija je dobivala tekoče gorivo iz Teksasa s posredovanjem Španije, in iz latinske Amerike. Zdjaj je ta dovoz očitno ustavljen.

Jasno je, da se USA pripravljajo na vojno. Novi kandidat za predsednika, naj bo izvoljen eden ali drugi, bo šel po Wilsonovi poti. S tem računajo tako v Angliji kakor v Nemčiji.

„Wolkenröntger“, nova iznajdba nemške letalske tehnike

Kakor poroča »United Press« z Berlina, je dobilo nemško letalstvo novo iznajdbo: posebni miniaturni daljnogled, ki omogoča pilotu, da vidi v razdalje tudi skozi najbolj gosto meglo. Letalo ostane skrito profiletalskim baterijam na zemlji, dočim se pilotu nudi skozi prizmo najlepši razgled na vse, kar se dogaja pod njim.

Priloga, nazvana »Wolkenröntger«, je montirana pri pilotovem sedežu v letalu. — Edini znak, ki loči takšno letalo od ostalih je, da ima sprednji del pobarvan z živahnimi barvnimi pasovi. V teh je posebna kemična sestavina, ki služi daljnogledu kot vodnik skozi

meglo. Običajno uporabljajo svetlorumeno, pa tudi rjavo, modro in rdečo barvo.

Iznajdba spominja v svoji zasnovi na vlogo infrardečih žarkov pri izdelovanju svetlejših tonov fotografskih slik. Aparat, ki ga sestavlja vodja tehniškega inštituta tehnične visoke šole v Charlottenburgu, prof. dr. Leon Ubbelohde, je zelo kompliciran in je del profesorjevih pomočnikov poučen o njem. Piloti nimajo pojma o nastanku aparata, inštruktorji profesorja jih seznanijo le z ravnanjem z njim. Kadar je letalo v gosti megli nad Londonom, opozori inštruktor pilota, kako naj išče sovražne baterije, da se jim iz-

ogne, predvsem pa, da ne zaide med mreže zapornega balona. Ko ima cilj izbran, požene pilot svoj stroj z živo pobarvanim ključnim stroglo navzdol, medtem ko se mehanik pripravi, da odvrže bombe. Čim je delo opravljeno, se dvigne letalo spet naglo kvisku v meglo in izgine v njej.

Poročevalcu »United Press« v Berlinu niso hoteli povedati, če je to ono skrivno orožje, o katerem je govoril Hitler v prejšnjih mesecih. Dostavili so še, da bodo ti »Wolkenröntgerji« odigrali pomembno vlogo v bližnjih mesecih, ko bo gosta megla legla nad velikobritanske otoke.

Varšava postaja nemško mesto, piše v dopisu iz poljske prestolnice »Il Piccolo di Trieste«. Leta 1921. je imelo mesto 900.000, pred nemško okupacijo 1.300.000, duš, zdaj bo skoro imelo že dva milijona prebivalcev. »Veliki trg Adolfa Hitlerja, nove stavbe in življenje v mestu kaže, da postaja Varšava nemško mesto. Saj je v zgodovini že pripadala Prusiji, preden je bila priključena Rusiji. Okupacijske oblasti so v marsičem dvignile prej obubožan poljski narod k novemu življenju.«

Zunanji dopisniki listov v Moskvi ne dobivajo več provincijskih listov, iz katerih so črpali dolga leta zanimiv material za tujino. Uprave listov so jim vrnilo naročnino; češ, da imajo dovolj naročnikov. Tako so dobili dopisniki nazaj naročnine listov iz Vladivostoka, Habarovska, Sverdlovskaja, Kijeva, Murskaja, Leningrada in Tiflisa, javlja »United Press«.

Sijajno izobrazbo naše vojske, udarno silo pehote in vztrajnost v maršu, izredno hladnokrvnost poveljujočih častnikov, sijajno upravljanje generala Marića, izredno mirno dela štaba, brez razburjenja, vse to so pokazali zadnji manevri zagrebške garnizije v okolici piše »Hrvatski Dnevnik«, ki je v celoti poln hvale velikemu napredku naše vojske.

Politična živahnost v Beogradu. S prihodom dr. Mačka v Beograd se nadaljuje živahna posvetovanja med posameznimi člani vlade. Opoldne je bila v kabinetu Cvetkovića dolga konferenca, ki je trajala do 13.30. Minister dr. Budisavljević je sprejel v daljšem razgovoru bivšega radikalnega poslanca Mito Dimitrijevića. Trgovinskega ministra dr. Andresa so pa obiskali grški poslanik, nemški generalni konzul ter evangelijski škof iz Zagreba dr. Popp.

Krivda za položaj, v katerem brodim, je kolektivna ter organsko izvira globoko iz vsega našega kulturnega in političnega početja zadnjih desetletij. Obnašali smo se od rokoborskih društev do akademij v državno-organizatoričnih stremljenjih, kot da baš za nas edine na svetu velja trdi zakon dela in logike. — (Dr. ing. Crotmir Nagode v 8.—9. številu »Misli in dela«.)

Kultura

Cyran de Bergeraca pot in padec z lune

K nocojšnji otvoritveni premieri v mariborskem Narodnem gledališču

Nemški naseljenci v novih krajih

Nemčija je naselila v priključenem vzhodnem poljskem predelu, posebno v vartski župi, številne nemške kmečke družine. Med njimi je 2500 baltskih in 12.500 družin iz vzhodne Galicije in Volinije, ki so se izselile po pripojitvi tega ozemlja SSSR. Če upoštevamo znano rodovitnost družin nemških kolonistov na vzhodu in vzamemo, da so imele najmanj pet članov, dobimo skupno 75.000 nemških kmetov, ki so naseljeni na novih tleh. V bodoče pa pričakujejo vrnitev kakih 30.000 iz Čolma in Lublina. Polnoma pa poudarjajo, da so že pri sedanjih izvedbi selitev in naselitev pridobili bogate izkušnje, ki bodo prav koristne pri bodočem načrtnem delu in razvoju novih naselij.

Sir Arcibald Wawel

vrhovni poveljnik britanskih čet na Bližnjem vzhodu, je Škot-velikan, ki je v prvi svetovni vojni izgubil eno oko, zato nosi monokel. Je častnik zelo modernih nazorov in meni, da mora vsak pravi častnik biti nekaj hazarderja.

Wawel je za svoj visoki položaj relativno še mlad mož. Njegov oče in ded sta tudi bila generala. Bližnji vzhod pozna do potankosti. Leta 1914 je kot preoblečen potnik, malo pred izbruhom vojne, tajno romal v Mekko in Medino. Mož dobro pozna tudi ruske prilike, govori izvrstno ruski. Pod carjem in še kasneje, v Stalinovem režimu, je prepotoval Rusijo, boril se je tudi na Kavkazu pod velikim knezom Nikolajevičem proti Turkom. Na povratku iz zadnjega bivanja v Rusiji ni mogel prehvaliti »velikoga napredka rdeče vojske v duhovnem in tehničnem pogledu«.

Če ne že prej, prav gotovo pa v 14. prizoru 3. dejanja, bodo tisti, ki se niso slišali in videli te največje francoske zgodovinske herojske komedije izza dobe Ludvika XIII., priznali opravičenost zgornjega, na vidéz čudnega naslova. Edmonda Rostanda junak Cyrano namreč v usodnem trenutku res tako pade z drevesa, kakor da je priletel naravnost z lune na zemljo pred grofa Gūicha, ki ves presenečen vprašuje: »Od kod je pal ta človek?« — »Z lune!« mu odgovori Cyrano, ki nato pripoveduje fantastično zgodbo o njegovem potovanju na luno in vrnitvi na zemljo. O tem potovanju kakor tudi o republiki na soncu, je Cyrano tudi izdal posebno delo.

Iz te »Poti na luno« je skoro 200 let pozneje Edmond Rostand napisal ozir. spesnil svojo heroično komedijo z naslovom svojčas resnično živečega junaka. Krstna predstava 28. dec. 1. 1897. v Parizu je avtorju čez noč prinesla svetovni sloves, ki se je tri leta pozneje še bolj utrdil s senzacionalnim živalskim epom »Chanteclair«.

Popolnimo novincem v Rostandovih delih, zlasti pa v tej veličastni komediji, morda še najbolj primerno predstavimo junaka s tem, kako se na koncu 5. dejanja sam predstavi, ko si tik pred herojsko smrtjo postavlja nagrobni napis:

»Filozof, naravoslovec,
glasbenik, rimač, sabljač,
zrakoplovec,
norčav, šegav zabavljač,
ljubimec — a ne zavlovec.
Tukaj počiva Hercule Savinien
de Cyrano de Bergerac,
ki ga prekosil ni noben,
in vendar zadnji siromak...«

Pri odrskih delih z zgodovinskimi junaki, kakor je Rostandov »Cyrano«, je za okvir, takega opozorila težka izbira: ali naj se javnosti predstavi original, ali avtor, ali le vsebina? Tu imate vsakega nekaj, kot kažipot do predstave, katere znamenita vsebina vabi z razkošno opremo vred k ponovnemu obisku.

Izvirni junak Cyrano je bil v vsem velik: po postavi (posebno po svojem dolgem nosu), po svojih drznih izzivanjih in brezobzirnih izpadih na stranpotarje Resnice in Pravice, a vendar obenem tudi velik šaljivec, največji pa v svoji do zadnjega diha zatajevani in vendar tako prekipevajoči in samega sebe žrtvujoči ljubezni do prelepe Roksane, ki je zaljubljena v lepega praznoglavca Kristijana, katerega izroča osebnemu varstvu pri tem silno, a tiho trpečega Cyrana. Ta izredna ljubezen nastopa v drugem, se stopnjuje v tretjem in doseže višek v četrtem dejanju na bojišču, pri obleganju Arpasa, kjer umira cvet gaskonjskih kačetov, med njimi tudi Kristijan (med tem že kot tajno poročeni mož Roksane, ki ga obišče na bojišču), za katerega nosi Cyrano Roksani tako duhovita pisma, da se — misleč, da jih res piše Kristijan — nesmrtno zaljubi tudi v dušo svojega moža. Njena samoprevara pride na dan šele ob herojski smrti Cyrana.

Če bi v tej vsebini bogati, šumni in mestoma razposajeni komediji ne bilo nič drugega posebnega (pa je vse polno napetih dogajanj), so zaključni prizori petega dejanja, zlasti v umiranju Cyrana tako silni, da morajo pretresti dušo slehernega navzočega.

Ta še večji duševni kot telesni velikan je moral čakati skoro 200 let na njega vrednega moža, ki ga je v svoji

res mojstrski ustvaritvi otel pozabljenju in ga s seboj vred povečeval v nesmrtno višine. Mi vemo, da je bil veliki mojster Edmond Rostand Cyranov sorojak, ki se menda le v enem bistveno razlikuje od svojega junaka: v srečni ljubezni, kar pa je — roman zase.

Če ne sploh brez, vendar zelo malo pomemben bi bil širok kulturnega sveta proslavljeni »Cyrano« za nas Slovence, da nimamo i mi svojega velikega mojstra tudi v prevajanju — Otona Župančiča, kdor pozna finese francosčine in pozna duhovito igranje izrazov skozi celo pesnitev te — tragični operi tako blizu stoji — tragičnejše, se ne more dovolj načuditi bogastvu in krasoti tudi našega jezika. Človek ne ve, ali naj se bolj divi pevcu ali bolj pesmi — torej ali Župančiču ali našemu jeziku. Sploh pa: saj to ni prevod v doslovnem smislu, marveč novo ustvarjanje istega gradiva. Učinek krasote našega jezika je tem mogočnejši, ker se celo dejanje odigrava v verzih in ne v prozi. — Zato ne sme biti nobenega zavednega Slovenca, ki ne bi bil vsaj enkrat navzoč pri predstavah »Cyrano de Bergeraca«!

Pa še eno mojstrovino imamo pred seboj: naše Narodno gledališče! Z upravo, ki ima pogum tako ogromno delo postaviti na tako majhen oder in pri takem gmojtnem zapostavljanju, ter z obema režiserjema (Skrbinšek in Kosič), ki sta tako velikansko breme v inscenaciji, opremi in predstavi sami prevzela nase. To je kulturni dogodek v drami, kakršnega Maribor še ni doživel. —rc.

Ne pozabi naročnine!

Novice

Gospodarski položaj v naši državi

Nekoliko podatkov iz pravkar izdanega poročila Narodne banke

Pravkar je oddelek za ekonomska proučevanja pri Narodni banki kraljevine Jugoslavije objavil »Razvoj narodne privrede v Jugoslaviji januar-junij 1940«. S tem smo dobili podatke, ki vsaj deloma izpopolnjujejo vpogled v razvoj gospodarstva za prvo polletje 1940.

Slika, ki nam jo nudijo statistični podatki, nedvomno ilustrira dejstvo, da se nahajamo v krizi, ki se vse bolj zaostrojuje.

Proizvodnja pada, tako poljedelska, kot industrijsko-obrtna. Sicer se pri nas še ne vodi točna statistika o produkciji, vendar že oni podatki, ki se zbirajo in objavljajo, potrjujejo ugotovljeno dejstvo.

O zmanjšanju poljedelske proizvodnje se je že dovolj pisalo. Sicer pa človeka najbolj prepričuje o tem uvedba brezmesnih dni, pomanjkanje vseh vrst žita, krompirja, olja itd. Kmet (mali in srednji) nima sredstev za obdelavo zemlje in gojenje živine. Temu so se pridružile letos še razne vremenske neprilike itd. Končni rezultat vsega tega je, »da se letos ne more reči niti za eno poljedelsko panogo, da je dala dobre rezultate«, kakor točno ugotavlja poročilo Narodne banke.

Pri industrijskih panogah se padanje proizvodnje najbolj čuti ravno pri najvažnejših: industriji hranil (mlini delajo le slabo, v kolikor ne delajo neposredno za izvoz, tudi v industriji mesnih izdelkov se je v drugem tromesečju 1940 že pojavil zastoj, tovarne olja odpuščajo delavce), tekstilni industriji (število zaposlenih delavcev je bilo v prvem polletju za 5,5% manjše od lanskega leta), gozdnogarski industriji (zastoj, ki se je že ves čas opazil pri podjetjih, ki delajo za domačo porabo, se je koncem polletja pojavil tudi pri podjetjih, ki delajo za eksport, tako da se nahaja sedaj ta panoga v popolnem zastoju in celo državno podjetje »Šipad« ustavlja obrat), rudarski industriji (izvzemši kopanje lignita in rjavega premoga), industriji predelave lesa, usnjarsko-čevljarški industriji itd. Velik je tudi zastoj v gradbeni delavnosti. Število delavcev, zaposlenih v teh industrijskih panogah, se stalno zmanjšuje.

Še huje je stanje obrtne proizvodnje. Kriza je, kar je čisto razumljivo, najbolj udarila obrtno proizvodnjo, ki je najmanj odprta. Zadolženost obrtnikov je ogromna, kreditov nimajo več, odjemalce je vse manj, surovine in ostali režijski stroški pa so vse večji.

Kriza se zaostrojuje tudi v denarstvu. Hranilne vloge so v mesecu juniju dosegle najnižji nivo 9.740 milijonov dinarjev pri vseh denarnih zavodih. To ima seveda za posledico, da denarni zavodi niso v stanju, kreditirati gospodarstva, ki ravno sedaj radi krize najbolj potrebuje kreditov. Krediti privatnemu gospodarstvu pa so zelo zmanjšani in padajo iz meseca v mesec, posebno dolgoročno posojila. Ker z druge strani tudi stari dolžniki niso v stanju vračati, je poslovanje bank vse manjše. Kriza se tudi v bančništvu, ki stvarno še ni izšlo iz stare krize, vse bolj zaostrojuje. Gotovine je vse manj, upnikov čedalje več. Seveda se v zvezi z vsem tem zmanjšuje tudi notranji promet in notranja trgovina.

To stanje se odraža lepo na borzah. Še ono malo poslovanje, kar jim je ostalo danes v času finančnega kapitala, ko so veliki koncerni prevzeli že večino borzrnih poslov, je sedaj zmanjšano. Dočim je n. pr. še lani junija znašalo poslovanje z efekti (delnicami, obligacijami posojil itd.) na vseh naših borzah 35 milijonov dinarjev, je letos padlo na 9 milijonov dinarjev.

Tudi podatki o zunanji trgovini kažejo, da se kriza zaostrojuje. Uvoz strojev je padel za 20%, uvoz prevoznih sredstev za skoraj 54%, uvoz kovinskih izdelkov za 70%, uvoz železniškega materiala za 35% v prvem polletju letošnjega leta napram prvemu polletju lanskega leta, kar pač jasno pričča, da je gospodarstvo v zastoj.

Končno tudi kar tiče državnih financ vidimo, kako se kriza zaostrojuje. Poleg povečanih dohodkov, ki bodo krili skoraj 15 milijardni budžet za leto 1940/41, se

je morala vlada zateči še k izrednim kreditom. Že od septembra pa do novega budžetskega leta, ki začneja z aprilom, so izredni krediti pri Narodni banki dosegli vsoto 2.755.450.000 dinarjev in sicer je 839.460.000 dinarjev od konca septembra posodila Narodna banka ministrstvu financ za javna dela, a 1.916.000.000 dinarjev je od konca decembra eskontirala bonov za narodno obrambo. Od aprila pa do konca junija je ta eskont narasel na 3.787.000.000 dinarjev, torej za 1.871.000.000 dinarjev, kolikor si je

vlada v teh treh mesecih morala izposoditi. Toda Narodna banka ni bila edini kreditor vlade. Tudi od državne Hipotekarne banke si je vlada do kraja junija izposodila vsoto od 800.000.000 dinarjev. Skupaj vzeto se je torej vlada od septembra do kraja junija morala zadolžiti pri teh dveh bankah za ca. pet in pol milijard dinarjev. Poleg tega se je vpisovalo tudi štiri milijardno notranje posojilo za javna dela. Posledica te ogromne zadolžitve je bil velik porast obkoka bankovcev in velik skok cen.

Zahteve zasebnih nameščencev

Zveza društev zasebnih nameščencev je na svojem občnem zboru preteklo nedeljo sprejela sledečo resolucijo:

1. Država, banovina in občine, pa tudi ostali delodajalci naj storijo vse potrebno, da se omogoči preživljanje zasebnih nameščencev in njihovih rodbin, ki je postalo ogroženo zaradi velikega porasta cen življenjskih potrebščin in zaradi nezadostnih prejemkov. V tem cilju je nujno potrebno, da se uvedejo draginske doklade k plačam v sorazmerju s porastom draginje, minimalna plača za nameščence naj se zviša na 1600 din, izplača naj se enkratni nabavni prispevek, določi naj se davčna prostost za minimalne plače, za draginske doklade in nabavne prispevke, uredi naj se aprovizacija pri vseh večjih občinah in podjetjih s sodelovanjem zastopnikov nameščencev, pokličejo naj se nameščenski zastopniki tudi v občinske protidraginske odbore, državna uprava naj organizira učinkovito kontrolo nad izvajanjem teh ukrepov in naj skrbi za učinkovito kaznovanje prestopkov.

2. Uvedejo naj se obvezne kolektivne pogodbe.

3. Uredi naj se enotno socialno zavarovanje zasebnih nameščencev, to je bolniškega, nezgodnega in pokojninskega zavarovanja ter brezposelne preskrbe, ki naj bo v dravski banovini organizirano v enem nosilcu.

4. Čim prej naj se izvede novelizacija nameščenskega pokojninskega zavarovanja, ki mora olajšati sedanje pogoje za pridobitev rentnih dajatev in ki mora zavarovati vse dejanske prejemke zavarovancev.

5. Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja naj skupno z ministrom za šume in rude takoj izda uredbo o ureditvi medsebojnih odnosov med rudarskim in nameščenskim pokojninskim zavarovanjem v skladu z zahtevami nameščenskih organizacij.

6. Država naj krije deficit nameščenskega pokojninskega zavarovanja, ki je nastal zaradi prevzema bivših avstrijskih zavarovancev in zaradi valorizacije starih zavarovalnih premij.

7. Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani naj priskoči na pomoč onim svojim rentnikom, ki imajo najnižje rente.

8. Skrajša naj se redni zakoniti delovni čas za nameščence in obvezno naj se uvede angleška sobota, zakonito naj se uredi odškodnina za delo preko rednega zakonitega delovnega časa.

9. Uredijo naj se medsebojni odnosi med bratovskimi skladnicami in med Trgovskim, bolniškim in podpornim društvom glede onih zavarovancev, ki so bolniško zavarovani pri obeh ustanovah.

10. Prepreči naj se izselitev industrije iz dravske banovine.

Zadružna ustanova javnih nameščencev in draginja

Upravni in nadzorni odbor Zveze nabavnih in nadzornih zadrug v Beogradu sta na skupni seji razpravljala o današnjem stanju državnih nameščencev z ozirom na naraščajočo draginjo. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva, da naj se poveri sistem preskrbe prebivalstva z življenjskimi potrebščinami zadružnim ustanovam.

Del kapitala, ki bo služil za financiranje aprovizacij, naj se odstopi zadrugam potrbošnikov in njihovim zvezam, pri sestavljanju uredb o preskrbi prebivalstva pa naj se zahtevajo tudi nasveti od predstavnikov potrbošnikov, ki so organizirani v zadrugah.

Dober pridelek sladkorne pese

Letošnji pridelek sladkorne pese je večji od lanskega skoro v vseh evropskih državah; edino v Dansk, Švici in Angliji je proizvodnja znatno nižja, kar je predvsem posledica vojnih prilik v Evropi. Jugoslavija je letos pridelala 130.000

ton sladkorne pese, dočim je lanska proizvodnja znašala 119.246 ton. Letošnja kampanja sladkorne pese pri nas je že v teku. Letošnji pridelek sladkorja bo popolnoma zadoščal za kritje domačih potreb. Merodajni krogi se bavijo z načrti,

Še nekaj o skupni vzgoji na srednjih šolah

O vprašanju skupne vzgoje tantov in deklet na srednjih šolah smo že večkrat pisali. Javnost in prizadeti starši se za ta problem močno zanimajo, zato je potrebno, da ga vsestransko osvetlimo. Danes prinašamo o tem članek znanega pedagoga.

Naši dnevniki so prinesli poročila o odmevih, ki ga je imela odločba prosvetne oblasti o ločeni vzgoji dečkov in deklic na srednjih šolah v javnosti in pri prizadeti. Tako odločitev je izdala prosvetna oblast za ljubljansko klasično gimnazijo že za šolsko leto 1939-40 in je ustanovila na II. drž. realni gimnaziji poseben klasičen oddelek za deklice. Ni nam pa znano, ali je prosvetna oblast svoje mišljenje v tem pogledu izpremenila ali je posegel vmes kak drug vpliv: v rednem roku za š. l. 1940-41, so bile k sprejemnemu izpitu za I. razred na ljubljanski klasični gimnaziji pripuščene tudi deklice.

Prosvetna oblast je ukinila koedukacijo tudi na meščanski šoli v Škofji Loki, tako da morajo pošiljati starši deklice v škojloško samostansko meščansko šolo, ako se hočejo izogniti stroškom šolanja izven svojega bivališča.

Odlok je izvedljiv samo v krajih, kjer je več šol istega tipa. Prišel je po začetku pouka, ko so se starši že preskrbeli z učnimi knjigami. Pri natpanosti naših srednjih šol bodo hodili otroci iste družine deloma predpolne, deloma popolne v šolo, kar ni dobro niti v vzgojnem niti v gospodinjstvem pogledu. Prosvetno ministrstvo je sicer delilo v Celju gimnazijo v dva zavoda, enako tudi III. drž. realno gimnazijo v Ljubljani. S to delitvijo se pa glede prostorov ni doseglo ničesar, le administracija je olajšana, ker sta pod isto streho dva direktorja. V Ljubljani je najela tudi prosvetna oblast prostore na periferiji mesta v salezijanskem samostanu na

Rakovniku, ki ima že dolgo precej močen srednješolski internat. V te prostore je prišlo nekaj razredov I. drž. realne gimnazije. Ta zavod je s tem na prostoru pridobil, salezijanci pa imajo gimnazijo v svojih prostorih. Dobijo pa tudi najemino. Jasno je, da je vprašanje novih srednješolskih stavb neodložljivo.

Tudi vprašanje učnih knjig je pri nas pereče. Šolska tiskana izvestja vsebujejo med drugim sezname učnih knjig. Kdor jih pregleda, ugotovi lahko, da niso uvedene niti v istem mestu na enakih tipih iste učne knjige, kaj šele v vsej dravski banovini! Če hoče oče iz tega ali onega razloga prešolati med letom svojega otroka na istovrsten zavod v istem mestu, mora vedno računati s tem, da bo moral kupiti tudi nekaj novih učnih knjig. Letošnja izvestja pričajo celo o tem, da so se zamenjale učne knjige, ki so veljavne za dva ali več razredov. Pri tej politiki z učnimi knjigami je najbolj prizadet državni uradnik, ki mora večkrat proti svoji volji menjati službeno mesto in po katerem sedanja draginja med vsemi stanovji najbolj bije. Prosvetna oblast dravske banovine bi morala na vsak način poskrbeti, da bi imeli v njenih mejah istovrtni zavodi za iste predmete iste učne knjige, ki bi se ne smele menjati, dokler jim ne poteče rok odobritve, izvzemši če bi naklada prej pošla.

S pedagoškega ozira ne moremo biti za koedukacijo, t. j. skupno šolanje dečkov in deklic po istem načrtu in istih učnih knjigah. Miselni razvoj in dozorevanje obeh spolov je namreč različno. Praviloma bi morali imeti za deklice posebne srednje šole z ženskemu razvoju in ženski miselnosti prilagojenim načrtom in s temu odgovarjajočimi učnimi knjigami. Te šole bi pa morale biti enakovredne z onimi za moške glede nadaljevanja študij in glede pravice do raznih služb. Tega

Pismo uredniku

G. urednik! Že večkrat sem čitala v Vašem listu razne pritožbe ljudi o draginji, slabih plačah in dr. Vsa čast Vašemu cenj. listu, da se tolikokrat zavzamete z ostrimi besedami za razne trpine vsemogočih slojev. Dovolite torej, da se še jaz pritožim nad svojim neznosnim položajem. Sem žena državnega uradnika. Živimo na vasi. Z možem in dvema otrokoma. Smo živeli polnih pet let z borno plačo 1200 din. Od gumba na obleki do krompirja je treba vse kupiti in to mnogo dražje kakor v mestu (če ti hoče kmet sploh kaj prodati). Garam od zgodnjega jutra do večera. Mislim pri tem naglašati naporno delo žene, matere in gospodinje, ki si ne more privoščiti gospodinjske pomočnice. In uspeh. Sem pri gospodinjski knjigi: računam in spet računam. Plačilni dan — mož položi na mizo skromno plačico. Moj proračun je sledeč:

trgovec	800,— din.
mlekarici	100,— "
razna odplačila	100,— "
možu za cigarete in žep	200,— "
skupni izdatki toraj	1.200,— "

Kje je sedaj denar za obleko, obutev, zdravnika, časopis itd. Pri tem mi prihajajo zlobne misli. — Saj res moje plače ni. Popolnoma so pozabili name. Moje delo ne računajo. Ali je človeška zajednica mislila name, ko sem ji rodila dvoje življenj, ki jim bodo nekoč gotovo zvesto služila? Ali se zaveda mojega dela, polnega pomanjkanja in truda. Mar nismo tudi me žene - gospodinje vredne primerne podpore vpricho take bede, ki nam grozi? Ali nas mogoče smatrajo za manj vredna bitja, da nas tako popolnoma prezirajo, kakor da sploh ne bi obstojale? Ali ni mati — gospodinja temelj najmanjše celice človeške družbe - družinice? Kaj odgovorne čimtelje ni strah, da bi se ti temelji porušili in bili propast vsega javnega življenja? Zato dajte tudi nam priznanje in za naše patriotsko delo tudi primerno plačilo! — Naročnica.

ustanoviti nove sladkorne tovarne, kar bi bilo zlasti aktualno za banovino Hrvatsko. Z letošnjim pridelkom sladkorne pese je naša država na devetem mestu

DODELJEVANJE UČITELJEV

Na podlagi odredbe prosvetnega ministra dr. Korošca se bodo v teku letošnjega šolskega leta lahko dodeljevali učitelji na delo v druge kraje, kjer so šole zaradi pomanjkanja učiteljev zaprte. Dodelitve bodo lahko trajale več kakor tri mesece, učitelji pa ne bodo imeli pravice do dnevnice. Ko bodo ta mesta za stalno zasedena z novimi učitelji, se bodo dodeljevali učitelji lahko vrnili na svoja stara mesta.

gotovo dandanes nihče ne namerava, da bi s karšnikoliki ovirami skušal kratiti enakovrednost ženskega spola in pritisniti vse ženske k ognjišču in metli. Srednjeveški nazori še lahko žive za zidom, v sedanjem življenju ne pridejo več do veljave.

Ker se pa prosvetna oblast ni lotila vprašanja koedukacije s te strani, so jo vodili pri njeni odločitvi drugi razlogi, in to moralni, ker drugih ne moremo najti. V tem pogledu pa kaže praksa, da skupno šolanje dečkov in deklic ni rodilo nič več nemoralnosti kot ločeno. Nasprotno si upam trditi, da vpliva celo dobro. Dečki in deklice se navadijo drug na drugega in tudi odrasli v medsebojnem občevarjanju ne mislijo na to, da so različnega spola. Bližina deklic, njihova naravna mirnost, dostojnost in milina vplivajo na vedenje in govorjenje dečkov. V učenju in znanju nočejo zaostajati deklice za dečki, so stremilive in pridne, dečkov je pa sram, da bi bili slabši učenci kot njihove sopolke. Tako je mešan razred navadno discipliniran in njegov učni uspeh zadovoljiv. Velja pa to le, če je številčno razmerje med dečki in deklicami tako, da ni deklic znatno več. Kjer je dečkov v mešanem razredu malo, se čutijo osamljeni in kaj radi izgubljajo veselje do učenja. Pozabiti tudi ne smemo, da so učenci in učenke v srednješolski dobi pod nadzorstvom šole in pod skrbjo staršev, medtem ko se po srednji šoli neha šolsko nadzorstvo in tudi mnogo staršev ni več s svojimi otroki v tako tesnem stiku kot prej.

Mladino vabi in razburja vse, kar se ji prikrija, za čemer stuti nekaj posebnega. Kar pozna, to prejoja tudi ona s treznega stališča. Življenje uči, da ne varujejo greha do vrha zapeti vratovi in ne dopetna krila, prav tako pa tudi ne razne pregraje, ampak samo pametna vzgoja. X.

Maribor

Strogi ukrepi proti kopicenju živil

Ban dravske banovine je poslal vsem okrajnim načelstvom okrožnico glede prodaje živiljenjskih potrebščin, s katero prepoveduje prekomerno kopicenje živil in ustvarjanje privatnih zalog. Ta odredba določa:

1. Producenti in trgovci smejo svojim strankam racionirati prodajo blaga v količinah, kakor to ustreza njih doseganju

potrebi, ki so jo krili pri dotičnem procentu ali trgovcu.

2. Konsumentom, ki niso stalni odjemalci dotičnega producenta ali trgovca, se prodaja blaga tudi racionira, in sicer primerno količinam, s katerimi razpolaga producent ali trgovec, vpoštevaje pri tem dobo, v kateri bo mogel nabaviti novo blago.

3. To racioniranje se nanaša na vse predmete, ki spadajo ali bodo spadali pod kontrolo cen v smislu uredbe o kontroli cen.

4. Trgovci ne smejo razširjati med nakupovalci vesti, da bo določenega blaga sploh zmanjkalo, ali da se bo podražilo in jih s tem navajati na čezmerne nakupе.

Sklepi pekovskih pomočnikov

V četrtek so v svojem lokalu v Večernjski ulici zborovali mariborski pekovski pomočniki. Sklenili so, da se bodo točno držali zakona in da ne bodo začeli z delom pred 4. uro zjutraj. Pretekli torek je bila pri banu dr. Natlačenu de-

legacija pekovskih pomočnikov iz vse Slovenije in zahtevala, da se uredba ne izpremeni, kakor z ahtevajo pekovski mojstri. Ban je delegaciji obljubil, da bo upošteval njihove zahteve.

V vlaklu je rodila

MALI BESARABEC SI JE IZBRAL MARIBOR ZA ROJSTNI KRAJ

Včeraj zjutraj se je primeril v Mariboru zanimiv dogodek. Skozi naše mesto redno vozijo transportni vlaki z besarabskimi Nemci. Tako je bilo tudi včeraj, le da je ta vlak dobil v Mariboru novega potnika novorojenčka.

V vlaklu je bila tudi 23 letna Johana Heinrich, ki se je kljub blagoslovljenemu stanju odločila za dolgo pot iz Be-

sarabijo v Nemčijo. Vesel dogodek je bil v Mariboru, kjer je povila zdravega in krepkega sina, ki je v vlaklu prijoval na svet. Mladi materi so takoj priskočile na pomoč spremljevalke nemškega Rdečega križa, ki so sprejele novega »Mariborčana« v svoje varstvo. Mali Besarabček je s svojo materjo kar nadaljeval pot v Nemčijo.

Orkestralni odsek GM je zboroval

Orkestralni odsek Glasbene Matice je imel te dni redni občni zbor. V preteklem poslovnem letu je orkestralni odsek priredil dva dobro uspela koncerta. To so predvsem zasluge neumornega dirigenta v. kapetana g. Josipa Jiranka. Po poročilu predsednika in funkcionarjev so bile volitve novega orkestralnega odbora in so bili izvoljeni sledeči odborniki: predsednik g. inž. geom. Ranc, podpredsednica gđ. Peric Ida, tajnica gđ. Pertot Dašenka, blagajničarka gđ. Nežič Dragica.

ŽITNE CENE NA MARIBORSKEM TRGU

Iz uradnega poročila mestnega tržnega nadzorstva posnemamo naslednje žitne cene: glede pšenice tržno nadzorstvo ne poroča. Rž prodajajo po 3.25 din liter, ječmen 2.50 din, koruza 3.50 do 4 din, oves 1.75 do 2 din, proso 3.50 do 4 din, ajda 2 din, proseno pšeno 5 do 6 din.

* V nedeljo otvoritev tradicionalne plesne šole Sokola Maribor-matica. Sokolski dom.

m Poročila sta se v Ljubljani znani mariborski gostilničar g. Anton Beranič in zasebna uradnica gđ. Ruža Tavčarjeva iz Ljubljane. Priči sta bila nevestina brata univ. prof. inž. Richard Tavčar in inž. arh. Ciril Tavčar.

m Za podpredsednika apelacijskega sodišča v Ljubljani je imenovan dr. Alojz Lešnik, sodnik okrožnega sodišča v Mariboru, za sodnika pri apelaciji pa mariborski okrožni sodnik Avgust Habermut.

m Upokojen je pri mariborskem državnem tožilstvu sodni sluga Ivan Zoher.

m Nočna lekarniška služba: od 12. do vključno 18. t. m. lekarna pri sv. Antonu, Frankopanova 18, tel. 27-01; lekarna pri Mariji pomagaj, Aleksandrova 1, tel. 21-79.

m Zdravniško dežurstvo OUZD za nujno pomoč članom in njihovim upravičenim svojcem ima v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega zdravnika v nedeljo 13. t. m. dr. Turin Ivan, Linhartova ulica 12.

m Pevsko društvo »Grafika« iz Maribora priredi v nedeljo, 13. t. m., popoldne peš izlet do gostilne Sršen v Limbušu. Pripravljen je pester zabaven program. Prijatelji naših grafičarjev so vabljani.

m 20.000 ton riža bo Prizad uvozil iz Italije. Tako bo riža dovolj na našem trgu.

m Sestanek članstva Nabavljalne zadrge državnih uslužbencev v Mariboru za ves levi breg bo drevi ob pol 20. v veliki dvorani Narodnega doma.

m Naše ženstvo opozarjamo, da predava v ponedeljek zvečer v Ljudski univerzi ga. prof. Silva Trofina o slikarici Ivani Kobilca. — Žensko društvo.

m V nedeljo se bodo Framčani in okoližani gotovo prav od srca nasmejali. Sokolsko gledališče iz Studencev pri Mariboru priredi namreč jutri izlet v Fram, kjer bo uprizorilo ob 16. (4. popoldan) v Sokolskem domu nad vse zabavno trojevanko »Zadrega nad zadrego«.

Kavarna „Astoria“

Vsak dan igra prvovrstni Jonny—Jazz
Popoldanski in večerni koncert

m Kradljivci hlapca. Ludvik Lešnik, posestnik iz Studencev, je prijavil orožnikom, da mu je vsak dan zmanjkal denar, ki ga je njegova hčerka shranjevala v nekem predalu. Dolgo so prežali na tatu, ki so ga končno ujeli v osebi njihovega hlapca, 14 letnega Franca H. iz Studencev. Hlapec je tatvino po dolgem času priznal, izgovarja pa se, da ga je k temu nagovarjala njegova mati, kateri je tudi dajal ukradeni denar. Oba sta prijavljena sodišču.

m V zadnjem trenutku preprečena katastrofa. Sinoči je tezenski avtobus trčil v železniške zapornice na Tržaški cesti ter jih prelomil. Soferju se je posrečilo v zadnjem trenutku ustaviti avtomobil na progi, po kateri je naslednji hip pripeljala lokomotiva. Potnikom v avtobusu je zastal dih, ko so spoznali, da so le za las ušli smrti.

m Za 1500 din grozdja so neznanci ukradli dvolastniku Johanu Feilerju iz vinograda na Sladkem vrhu.

m Pet vlomilcev so prijeli orožniki pri Sv. Trojici, ker so vlomili v stanovanje Ivana Kavrana ter mu pokradli denar, obleko in perilo.

m S kolesa je padla po nesreči 28 letna delavka Fabijan Jožefa iz Peka ter si poškodovala desno koleno, tako da je morala iskati pomoči v bolnišnici.

m Kamen je vrgel v prsi neki delavec 17 letni posestnikovi hčerki Finžker Pavli iz Sv. Križa pri Mariboru, tako da je morala iskati pomoči v mariborski bolnišnici.

m Kolo je bilo ukradeno šivilji Klari Kebrovi s Pobrežja. Kolo, znamke »Matador« z ev. št. 128410, je bilo pred poslojem OUZD.

m Tatovi koles v Studencih pridno na delu. Izpred neke gostilne na Aleksandrovi cesti v Studencih je sinoči neznan tat odpeljal kolo Albertu Ranerju iz Studencev. Kolo je črno pleskano in ima ev. št. 126491 in je vredno 600 din. — Stefan Cvetko, dijak iz Peka pa je prijavil studenskim orožnikom, da mu je nekdo ukradel izpred neke pekarnje na Kralja Petra črno pleskano moško kolo znamke »Matador«.

m Dokumente na ime Jožefa Dremilja je nekdo našel na Glavnem trgu ter jih izročil policiji.

m Navijalec cen tudi na studenski tržnici. Studenski orožniki so prijaviili tri prodajalce, ki so začeli tudi na studenski tržnici navijati ceno s tem, da so prodajali krompir po 2 din kg, ko je vendar maksimirana cena 1.60 din za kg.

Klub kolesarjev »Olimpija« - Pobrežje priredi dne 13. oktobra 1940 v Sokolskem domu na Pobrežju (KONCERT)

„Noč na skednju“
Cisti dobiček je namenjen za revno deco.
K obilni udeležbi vabi ODBOR

m Presenečen sezonski delavec. Ko se je delavec Franc Grozl iz Maribora podal spomladi na sezonsko delo v Nemčijo, je shranil pri neki Mariji Lorbek iz Peka vso svojo obleko in perilo v skupni vrednosti 1250 dinarjev. Ko se je pred dnevi vrnil s sezonskega dela, je bil zelo presenečen, ko ni našel nikjer svojih stvari, ker jih je imenovana že vse prodala. Zadevo je prijavil studenskim orožnikom.

m Kamen v oko. V tukajšnjo bolnišnico so pripeljali 17 letnega delavca Josipa Plavčaka iz Rogalca, ki se je v kamnolomu hudo ponesrečil. Pri razstreljevanju skal mu je kamen padel v oko in mu ga razlil.

m Tatvina kolesa. Mesarskemu vajencu Stanku Zupaniču je nekdo iz veže v Koroščevi ulici ukradel kolo »NSU« z evid. št. 24983.

Zdravniška klinika za kanarčke

Na obisku pri gojitelju harških kanarčkov g. vodniku Ladislavu Rakovcu

Pri prelistovanju lanskega »Večernika« sem opazil poročilo o božični razstavi kanarčkov vrvicev v Mariboru, kjer je dobil prvo nagrado znani gojitelj kanarčkov vrvicev pešadijski narednik vodnik I. razreda g. Ladislav Rakovec. Zato sem se odločil, da obiščem njegovo farmo kanarčkov.

V Koroščevi ulici 5, kjer imenovani »farmar« stanuje, sem že na hodniku slišal prijetno petje rumeno-zelenih krihatcev. Potrkal sem in vstopil. Gojitelja sem zalotil vprav pred njegovo zanimivo farmo, ko je krmil in negoval svoje vrvice. Štirideset jih ima sedaj, kajti splošna »kriza« je prizadela tudi njegovo pičjo družino: večino pevcev je razprodal. Sicer pa je imel g. vodnik Rakovec vedno po 150 kanarčkov in še več.

V prijaznem razgovoru mi je gojitelj pripovedoval o negi kanarčkov. Vzel je v roko kletko in ukazal krasnemu vrviceu, naj poje. In res! Kakor, da ima pred seboj vojaka, ki se spozna na disciplino, je zelenkasto rumeni piček pričel žgoleti, da je bilo veselje. Nič ga ni motilo,

da ga poslušata tuji človek in da smo majhna g. vodnik Rakovec zdravniško kliniko za kanarčke. Zna ozdraviti vsako bolezen drobnih krihatcev. Bolezen spozna že po njihovih očeh in je uspeh njegovega zdravljenja skoraj 100%. Torej če ima kdo bolega pevca-kanarčka, takoj ga pošljite v kliniko g. vodnika Rakovca v Koroščevi ulici 5/I in v plačilo vam bo prijetno petje vrvicev od rane jutra do pozne noči.

Ob koncu najinega razgovora sem izvedel še nekaj zanimivosti. Odkar goji g. vodnik Rakovec harške kanarčke, je prodal že okoli 6000 pevcev. Samo v enem mesecu je leta 1928 prodal 300 vrvicev, saj je imel tisto leto 500 mladičev. Vsako leto se udeležuje s svojimi odličnimi pevci raznih razstav, kjer dobiva večinoma prve nagrade. Dosej ima že pet zlatih, dve srebrni in eno bronasto kolajno ter mnogo diplom. Kdor je ljubitelj rumenih pevcev, si bo ogledal farmo kanarčkov in zdravniško kliniko g. vodnika Ladislava Rakovca.

Mariborčani še morda niti ne vedo, da

Moderni uhani

bogata izbira
nizke cene

M. Jigerjev sin, Gosposka ulica 15

* V nedeljo otvoritev tradicionalne plesne šole Sokola Maribor-matica. Sokolski dom.

* Cenj. damam se priporoča modni dam. salon Toplak, Gregorčičeva 12.

* Nadaljevalni tečaj plesne šole Simončič, Gosposka 20, se prične v torek, 15. t. m., ob 21. Vpisovanje dnevno.

* Upokojenci—upokojenke—zadrujarji! Vaša dolžnost je, da se danes udeležite zadrugnega sestanka, ki se vrši ob pol 8. uri zvečer v Narodnem domu v Mariboru. — Društvo upokojencev v Mariboru.

* Grič. Domače kolone, vinski mošt.

* Institut de danse Pečnik, Kazinska dvorana, otvori v torek, 15. oktobra, ob pol 9. uri svoje plesne tečaje. Informacije v trgovini muzikalij Perc, Gosposka ul.

* Zahvaljujemo se svojemu šefu gospodu Ivanu Grčku, inštalaterskemu mojstru, da nam je v tem kritičnem času znatno povisal plače. — Monterji.

SANATORIJ v Mariboru, Tyrševa 19. Najmoderneje urejen za operacije. Enterokli-ner za izpiranje debelega črevesa. Vodja specialist-kirurg dr. Černič.

m Napad na pekovskega vajenca v Radvanju. Včeraj dopoldne je po Radvanju raznašal kruh 16 letni pekovski vajenec Janez Rajh. Nenadoma je na cesti v Zg. Radvanju skočil k njemu neki pekovski mojster Stefan K. ter ga hotel brez vzroka napasti. Ker vajenec ni vedel za kaj gre, je zbežal in se zatekel v neko trgovino, kjer pa ga je K. dohitel in ga s sesalko od kolesa večkrat udaril po glavi in ga težje poškodoval. Napadeni je moral iskati zdravniško pomoč, napadalec pa je ovaden sodišču.

NARASČANJE DELNISKEGA KAPITALA PRI NAS

V enem polletju letos je bilo ustanovljenih v Jugoslaviji 40 novih delniških družb s skupnim kapitalom 309.6 milijonov din. Istočasno se je povečal kapital 41 družb za 274.6 milijonov din, 14 družb pa je zmanjšalo svoj kapital za 72 milijonov din. V prvih devetih mesecih letošnjega leta znaša povečanje delniškega kapitala 412.2 milijona din, dočim je znašal lani v istem razdobju samo 204.4 milijonov, predlanskim pa 129.4 milijonov din.

Narodno gledališče

Sobota, 12. oktobra, ob 20.: »Cyrano de Bergerac«. Premiera. Otvoritvena predstava.

Nedelja, 13. oktobra, ob 20.: »Cyrano de Bergerac«.

Druga dramska premiera v mariborskem gledališču bo tekem prihodnjega tedna. Vprizori se v J. Kovičevi režiji Senečičev tragikomični dogodek v šestih slikah »Nenavađen človek«, ki je bil že na mnogih jugoslovanskih odrih z velikim uspehom sprejet.

Kino

* Grajski kino. Danes nemški film »Vrela kri«. Atila Hörbiger. — Pride ruski film »Peter Veliki«.

* Kino Union. Danes senzacija! I. del ameriškanskega vefilma »Phantom-jahač« z znamenitim Buck Jones-om v glav. vlogi.

* Esplanade-kino. Odlični francoski vefilmi »Dvoboj« po noveli A.S. Puškina. Film visoke kvalitete in nepozabne lepote!

* Kino Pobrežje 12. in 13. okt. Flaš Gordon »Potovanje na Mars«.

Prirodopisna kramliania

Ni vsem ptičem enako toplo postlano

Dr. Stanko Bevk / Kako skrbi mati priroda za živalski zarod

Jesen je tu. Ptiči se selijo v južne kraje. Pod »južne« pa si moremo misliti toplejše kraje, kajti z južne poloble se selijo ptiči tudi v toplejše kraje, ki pa leže severno od njihovih stalnih bivališč.

Za stalna bivališča ali pravo domovino ptičev moramo smatrati tiste kraje, kjer ptiči gnezdi in izreajo svoj zarod.

Glede mladičev so ptiči dvojne vrste:

nekateri mladiči so, ko se izležejo, goli, često slepi, nebogljeni in jih morajo stari daljši ali krajši čas pitati; te imenujemo goliče. Mladiči drugih ptičev pa so porasli s puhom in takoj tekajo, čim izležejo iz lupine; tem mladičem pravimo mahovci ali kebčki. Goliče gnezdi navadno visoko od tal, skrito in imajo umetno spletena gnezda, mahovci pa na tleh, v kaj priprostem gnezdu. Izjeme pa so tudi tukaj. Pingvini, ki ne morejo leteti, morajo pač gnezdit na tleh, dasi spadajo njihovi mladiči med goliče, kajti so nebogljeni in stari jih morajo dolgo časa pitati. V pravem pomenu besede pa njihovi mladiči niso goliči; niso namreč goli, ampak zaradi mraza porasli z jako gostim, kožuhaštim puhom in imajo poleg tega še debelo plast tolišče pod kožo.

Vobče imajo ptiči mladiči precej tolišče pod kožo.

V tem pogledu so posebno znameniti ptiči gvaharo. V gnezdu izgledajo kakor kepe masti, rumenkaste barve. Vsako leto jih Indijanci pobirajo v špiljah pri Caripi v Venezueli. Tolišča je skoraj tekoča, zato jo spravljajo v steklenice in jo porabljajo za »večne luče« v svojih svetilnicah.

Za toploto, ki je potrebna, da se jajca v gnezdu izvale, skrbijo v največ primerih samice, ki jih grejejo s svojo telesno toploto. Navadno se samice na trebušni strani precej ogulijo, da pride toplo telo v neposreden stik z jajci. Tudi se jim na tem mestu koža za valitve bolj ogreje; nastane tam tako imenovana valilna vnetica. Po deželi je še tu pa tam navada, da potisnejo kokajočo kuro v vodo, ki naj bi valilno ploskev ohladila, ako namreč nočejo, da bi kura valila. Poznamo pa tudi ptiče vrste, in baš iz kurjega rodu, ki se za svoja jajca in za zarod prav nič ne menijo, ampak jih prepuste kemični ali sončni toploti, da jih izvali, mladiči pa sami zase poskrbe, kakor vedo in znajo. O avstralskih velenožnih kurah vemo, da zastopnice neke skupine nanosijo velike kupe preperlega lesa in drugih rastlinskih ostankov ter vanje znesijo jajca. Da se jajca od toplote, ki nastane v kupu, ne bi pregrela, izkopijejo v kup rove za zračenje. Mladiči so seveda

mahovci, ki si takoj samostojno iščejo hrano, čim se izvali. O vrsti tategallus lathami pravijo celo, da morejo mladiči že zleteti, ko zapuste jajčno lupino. Na Celebesu živi po gozdovih kura megacephalon maleo, ki zapušča ob gnezditvi gozd in znese jajca v vulkanski, od sonca ugrete pesek. Ta pesek je črne barve in čez dan navzame toliko sončne toplote, da ostane dovolj topel tudi preko noči. Mladiči kebčki jo ubero tako, ko se osušijo in zmotajo iz peska, v svojo pravo domovino, gozd.

Zanimivo je, da tudi nekatere kače, zlasti med udavi, valijo. Celo telesna toplina se jim dvigne nekoliko nad temperaturo zraka okoli njih. V kolač zvite leže okoli jajc in na njih, dokler mladiči ne prilezejo iz njih. Vobče pa se kače, kakor znano, ne menijo nič za svoja jajca,

oziroma zarod. Mlade kačice zapuste izležena jajca, ki postanejo godna kake štiri tedne po parjenju, po daljšem ali krajšem času, pri nekaterih vrstah pa že v materinem telesu, tako da te vrste rode žive mladiče. Od tod znanstveno ime za plemo gadov viperae-viviparae, t. j. živorodne kače. Ta naziv pa ne ustreza vsem vrstam te skupine, kajti je več gadjih vrst, ki ležejo jajca. Pri nekaterih strupenih kačah opažamo, ker je sicer prav redko pri drugih živalih, da se jih za parjenja zbere skupaj večje število in se vse povijejo v zamotan klopčič, ki se razvije v posamezne

Kratko je njih življenje

V prirodi živi cela vrsta bitij, ki jim je odmerjeno kaj kratko življenje. Mnoga med njimi, tako čebelnji trot, učkajo ploditev in nato poginejo.

Tudi rastline so, ki kalijo, rastejo, cveto in rodijo sad, nato pa naglo odmro. So bitja, ki rasto več let, ko pa pride doba drugega parenja, jih smrt brez usmiljenja dokosi. Naš piškur je šele s sedmimi leti ploden, po prvem drstu pa pogine. Kalifornijski lososi so mogočne kraljevske ribe, ki plačajo ploditev s smrtjo.

Kdor je videl v Dalmaciji prelepi svet agave morda ni pomislil, da je rastlina dolgo leta koprnela po dnevu, ko se bo odprlo njeno cvetje, morala pa je potem usahnuti. V mehiškanski domovini napravi agava po 5 do 15letni rasti mogočno, do osem metrov visoko razcvetje, kakor kak svetilnik, nakar usahne. Na naših obalah živi agava dalje časa ko v Ameriki, dozori šele v 30 do 60 letih, po bohotnem razcvetu pa naglo zamre.

živali šele čez več ur. Kače rastejo v mladosti prav izdatno, pozneje pa napreduje rast počasneje, dokler polagoma popolnoma ne dorastejo. So pa tudi kače, ki rastejo vse svoje življenje. Ker kače nimajo stalno tople krvi, v mrazu otrpnejo. Pa tudi v vročini, če nimajo vode, tudi v obliki rose ne, se poskrijejo in pridejo v nekako mrtvično stanje. Zato v suhih poletjih že v naši Dalmaciji ne najdemo kač, kjer jih je ob mokrem letnem času ali za hladnih noči z jutranjo roso najti dovolj.

Telesna toplota toplokrvnih živali nastaja v žlezah in mišicah zaradi izmene snovi in je konstantna. Pri človeku znaša 37 stop. C, se sicer tekom dneva nekoliko izpreminja, toda komaj za eno stopinjo. Sesalci imajo približno enako telesno toploto kakor človek, le pri stokovcih je precej odvisna od vnanje temperature.

Pri ptičih je izmena snovi živahnjša kakor pri sesalcih,

zato imajo tudi višjo telesno temperaturo, namreč od 40—43 stopinj. Pri vseh drugih ži-

valih zavisi toplota telesa skoraj popolnoma od toplote sredstva, ki jih obdaja. Človek in toplokrvne živali izpremenijo svoje telesne temperature le za malenkost, če pridejo v toplejše ali mrzlejša prostora. V najbolj vroči parni kopeli, ki jo človek še prenese, se ogreje kri komaj za 1—2 stopinji, ohladi pa se v najhujšem mrazu še za manj. Tako tudi sesalci in ptiči. Tjulenj in severni medved ohranjata svojo telesno toplino neizpremenjeno vse leto in za belko so izmerili, da je imela v mrazu —30 stopinj svojo poletno telesno toplino 43 stopinj.

Zvišanje telesne toplote za nekaj stopinj je znak obolenja, za več pa pomeni često smrt. Za človeka je zgornja meja 42,5 stopinj. Prestali pa so mrzlico tudi že bolniki s 43 stopinjami in v inštitutu za tropske bolezni v Londonu je zabeležen celo primer malarije s 46,1 stop., pa je bolnik okreval. Za spodnjo mejo pri človeku se navadno smatra 24 stop., pri sesalcih pa je različna, često nižja, zlasti pri tistih, ki zimo prespijo.

Južni tečaj bo nekoč spet obljuden

Admiral Byrd je na povratku v Ameriko izjavil, da je bil Antarktiki v davni deležen tropskega podnebnja in rastlinstva. Zdaj da se ozemlje okrog južnega tečaja polagoma ogreva. Ledene gore, ki so phle daleč na sever, tja k Južni Ameriki, postajajo leto za letom manjše. Tudi podnebnje Argentine in južnega Čilea se sporedno s tem ogreva, ker postaja ledeni oklep v Antarktiku vedno tanjši.

Sicer je v Antarktidi še vedno mrzlo, tako da je meteorološka postajica Byrda zabeležila temperature 60° C pod ničlo. Na severnem tečaju znaša povpreček mraza le 30° C. Antarktiki pa prekaša s svojo povprečno višinsko lego 2000 m

vse ostale celine. To je tudi vzrok, da sega v Južni Ameriki vpliv mraza precej višje, kakor pa posledice podnebnja severnega tečaja na jug Aljaske ali Norveške. Tudi ni tu nobenega toplega Zavaljskega toka.

Sedanji oklep ledu — v Antarktidi, se obnavlja še od zadnje ledene dobe, polagoma izgineva in Byrd je prepričan, da bo človeku nekoč možno živeti na južnem tečaju, če ne bo nastopila nova ledena doba. Raj palm in južnega rastlinstva se obeta spet tej celini čez tisočletja, obenem pa tudi bogati zakladi rud, ki bodo drugod po zemlji do tedaj že davno izginile.

Kako daleč lahko skočijo kobilice

Rekord človeka pri skoku v daljino sega približno 8 m daleč. Če bi pa imel tak rekorder noge kobilice, bi se lahko pogladil z mesta 35 m daleč! Kajti, kobilice lahko skočijo približno 20 krat tako daleč, kakor je dolgo njih telo. Pri tem je žuželka tako požrtvovalna, da skače po cele ure neprestano, ne da bi se le malo utrudila.

V Španiji je neki prijatelj žuželk napravil zanimiv poizkus s kobilicami. Postavil je majhne zapreke in izvabljal kobilice s posebno vabo, da so skakale čez nje. Fotografska leča je pri tem ujela način, kako se ta skokonoga živalca poganja vedno z mesta. Pri tem skrči zadnji par nog ter jih nato z bliskovito naglico izproži v skok.

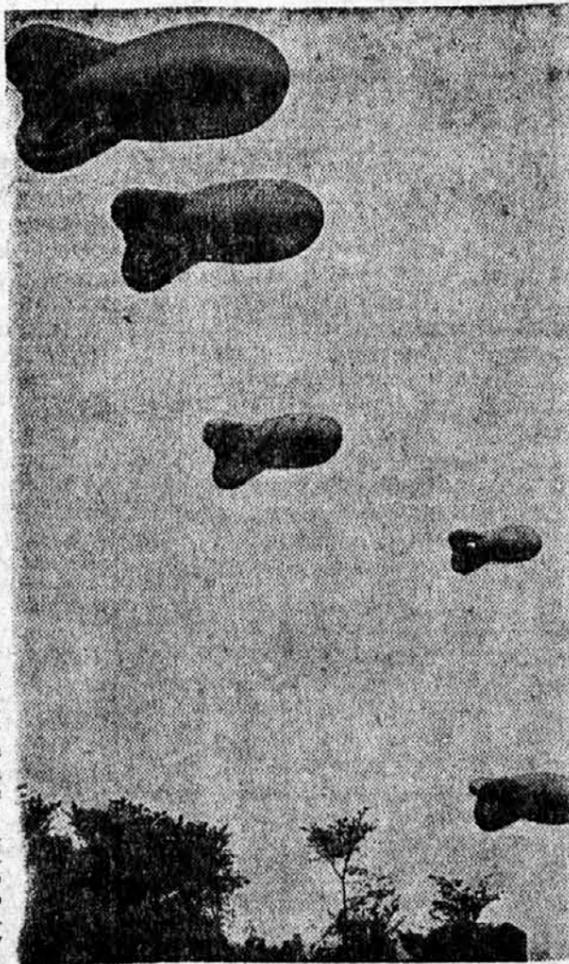
Pritisk žarkov na zemljo - 70.000 ton

V vsakem sončnem žarku je določena energija, ki pritiska na obsevajajoči predmet. Tako tudi snop sončnih žarkov na našo zemljo. Celotni pritisk sončnih žarkov na naš planet znaša 70.000 ton. Preračunan na kvadratni meter površine zemlje je sicer tak pritisk zelo majhen,

saj znaša le majhen del miligrama. Skupna površina sonca izžarja na sekundo preko štiri milijone ton svetlobe. Če bi sproti ne nadomeščalo izgubljene gnote iz vsemirja, bi moralo biti sonce vsak dan za 360 milijard ton lažje. Kakor sončna ima tudi umetna svetloba

Baloni v službi angleške obrambe

Balonska zapora nad Anglijo, posebno nad Londonom, je najvažnejši člen v zračnem obrambnem sistemu Velike Britanije. Tvorijo jih majhni, neobljudeni baloni, ki jih spuščajo s tovornih avtomobilov več tisoč metrov visoko. Vzporejajo jih v eni ali dvojni vrsti nad posameznimi objekti ali so pa spuščeni posamič nad pokrajino v zrak. Lega balonov se stalno menjava. Podnevi in ob jasnem vremenu postanejo, če niso z lovskimi letali zadostno zaščiteni, kaj lahko plen sovražnih napadov. Ponoči so pa zelo nevarni, težko zapažen objekt, ki je spravljen že mnoge bombnike na tla. Letalo, ki trči ob balonski kabel ali med njimi razpeto mrežo, izgubljen. Močan kabel preseka letalo, ki z veliko hitrostjo zadene vanj, na dvoje kakor ostrina noža. Letalo pa, ki se le e v barožne mreže, je sploh obljeno. Ta način zračne obrambe se je izkazal doslej kot zelo praktičen, ima pa svojega sovražnika v viharjih in nevihtah, ki so že marsikatero vrsto balonov zavleklo globoko na skandinavsko tla, kamor morske sape iz Anglije največkrat v letu struji.

— Kaj si vendar ob pamet, da greš brez klobuka na sprehod. Za nič na svetu bi ne šla taka na cesto!

svojo težo. Tako izžarja n. pr. žaromet, ki porablja 70 konjskih sil električne energije, v sto letih en gram svetlobe.

Na glavi je približno 80.000 las, po ostalem životu 20.000. Na 1 cm² temena računajo 300 las, v najgostejšem delu brade le 23. Bujnejši lasje rdečelask štejejo 88.000, blondink 140.000, brinetk 109.000 las.

Električne napetosti 1500 do 2000 voltov ne učinkujejo vselej smrtno na človeka. Dokazano je, da se je pri nesrečah zaradi napetosti nad 650 voltov posrečilo obuditi 12%, pri navadnih napetostih pa ne več kot 39% ponesrečencev.

Podgane so prebrisane in slutijo pretečo nevarnost. Ko so v Oslu na Norveškem preganjali armado nad pol milijona podgan in trosili po kletih strup, so jo podgane naglo ucvrle iz mesta. Oslo se jih je rešilo, nič kaj pa niso bili veseli gladavk v okolici.

POVRŠNIK IZ PTIČJEGA PERJA ZA PET MILIJONOV DIN

V nekem velikem muzeju v Honolulu hranijo tudi redek in zelo dragocen površnik, ki je napravljen iz ptičjega perja. Vrednost tega površnika cenijo na okoli pet milijonov dinarjev, ker je za tako visoko vsoto tudi zavarovan. Razumljivo je, da ta izredna dragocenost omenjenega muzeja velja še mnogo več, ker je edinstvena na svetu. Površnik je izdelan iz perja ptičev, ki so že davno izumrli.

Kit v številkah

Pri svojem rojstvu tehta mlad kit samo 2.000 kg. Kakih sedem mesecev ga hrani mati. Po tem razdobju tehta že 24.000 kg. Dorasel tehta navadno okrog 77.000 kg ter je dolg 23 m. Največji kit, ki so ga kdaj izmerili, je bil dolg 27 m in je tehtal 122.000 kg, to je ravno teža 36 slonov! Podrobni podatki o njegovih »pritiklinah« so naslednji: mesa 56.000 kg, slanina 25.000 kg, noge 22.600 kg, pljuča 1226, jezik 3158 kg (izgleda, da je navsezadnje imel le ta kit največji jezik na svetu, pa še moškega spole je bil!). K temu moramo prišteti še 1563 kg črevesja, 631 kg srca (potemtakem so kiti bolj lahkostna bitja), jeter za 936 kg in neverjetno majhen trebuh za pridobivanje teh ogromnih dimenzij, ki je tehtal samo 416 kg!

Konzerviranje krompirja

Nemčija je klasična država glede pridelovanja krompirja. Ni pokrajine, ki bi imela več izkustev glede uporabe krompirja in njegove zaščite pred gnilobo.

Zadnja leta v Nemčiji v taki množini konzervirajo krompir s pomočjo paritve, da so organizirane v to svrhu posebne kolone, ki vozijo priprave za parjenje iz kraja v kraj. Ta družbe konzervirajo krompir proti določeni odškodnini, na ta način pa se ohrani krompir pred gnilobo. Da bi se ta način konzerviranja krompirja omogočil tudi najmanjšim posestnikom, so ustanovili še posebne organizacije, ki z motoriziranimi parnimi aparatami stalno obiskujejo iste kraje. Seveda vodijo te ekspedicije izvrstni strokovnjaki.

Ta način konzerviranja je zbudil splošno zanimanje v tujini, kjer so konzerviranje na paro organizirale razne zadruge, občine in druge gospodarske ustanove. Ustanovljena so celo zasebna podjetja, ki se s tem poslom imenitno preživljajo.

Dandanes mnoge tovarne poljedeljskih strojev izdelujejo priprave za parjenje krompirja v vseh velikostih. Neka nemška tovarna se je posvetila izključno le izdelavi teh priprav.

Ženski kotiček

Ali ima dekle s posestva pravico do dote in bale?

Ko se meščansko dekle poroči, se poroči navadno iz ljubezni. Ker je ta ljubezen navadno obojestranska, je možu ženina ljubezen njena največja dota. Ako poseduje poleg tega še kaj, mu je vsakakor dobrodošlo, nikakor pa ne važno. S tem seveda ni rečeno, da se v mestu ne sklene nobeden zakon iz koristolovstva, toda običaj to ni.

Na deželi ima poroka dveh mladih navadno popolnoma drugačno ozadje in

drugačen cilj nego v mestu. Na kmetiji imata glavno besedo zemlja in denar, oče in mati obeh, starejši ali mlajši bratje in sestre in šele potem ženin in nevesta oziroma morebitna ljubezen, ki veže obadva.

Zakaj je poroka na kmetiji kljub morebitni ljubezni med fantom in dekletom vendarle kupčija? Iz popolnoma naravnih vzrokov: na vsaki kmetiji je več otrok. Dedič nekega posestva se ženi. On mora gledati na to (pa četudi bi bil za svojo osebo pripravljen vzeti dekle brez dinarja), da dobi z nevesto v hišo čimveč denarja v gotovini, da bo lahko danes ali jutri izplačal svoje sestre in brate, ki se bodo pod istimi pogoji priženili na neko drugo posestvo. To izplačevanje je za sina, ki ostane na posestvu, vsekakor veliko breme, a še kljub temu so oni, ki morajo od hiše, vedno oškodovani, zato ker izplačilo ni skoraj nikjer v nekem pravilnem razmerju z

vrednostjo posestva. Na pr.: sin podeduje posestvo v vrednosti 700.000 din, sestri pa izplača dote 30.000 din. In vendar sta potomca istih staršev, z istimi pravicami do doma.

Da pa se ta krivica nekoliko popravi, dobijo dekleta poleg dote še bala. Bala je kmečkemu dekletu nekaj dodatka k skoraj vedno prenizki doti, na drugi strani pa plačilo in nagrada za njeno včasih večletno delo na domačiji. Koliko je kmečkih deklet, ki se poroče šele proti tridesetemu letu. Od 14. ali 16. leta je delala in garala na domačiji. Tam je pustila dobršen del svojih moči in svojega zdravja. Ali naj ostane to delo nepoplachano in naj gre morda od hiše bolj praznih rok nego odslovljena dekla, ki je imela z domačo hčerko isto hrano, dobila ob prilikah pray tako obleko in čevlje, poleg tega pa še plačilo.

Na drugi strani pa je bala pri kmečki nevesti običaj. Naravnost sramotno in porazno je, če pride nevesta v svoj novi dom praznih rok. Pošoda, gospodinjstvo perilo in posteljina so stvari, ki jih mož pričakuje od žene. To, kar je v njegovem domu, bo odnesla njegova sestra, ko bo odhajala na novi dom.

Najneprimernejše pa je, če pride nevesta v novi dom »gola«. Stara kmečka navada je, da prinese nevesta toliko obleke, perila in obutve s seboj, da jo možu vsaj 1—2 leti ni treba oblačiti. Običaj je pač običaj! In koliko je govorjenja po vasi, če pride nevesta praznih rok, češ, še srajce ni imela, pa v edini obleki je prišla.

Za pošteno delo naj bo pošteno plačilo. Ali bo morda materi, katera odpravljala hčerko praznih rok od hiše, ljubo, če si bo pripeljal njen sin na dom nevesto na pol gola in boso?

Katera gospodinja je praktična?

Kar ni praktično, to ni sodobno. Ker pa dandanes ne želi nihče biti nesodoben, se pač trudi, da bi postal praktičen.

Najlepša prilika za preusmeritev iz nesodobnega in nepraktičnega v praktično se nudi v gospodinjstvih. Če bi danes postavili gospodinj iz nekdanjih dni v sedanjemu času odgovarjajoče in praktično urejeno gospodarstvo, se ne bi znašla in bi bila popolnoma nesrečna — in vendar ima baš v tem gospodinjstvu današnja gospodinja neprimerno lepše in lažje življenje. Treba je pač stopati s časom naprej.

Kako pa izgleda takšno praktično gospodinjstvo? Silno enostavno in skromno,

in prav tako enostavno je delo v njem. V vsakem stanovanjskem prostoru je le to, kar res rabimo. Na omarah in pod posteljami ni nikake navlake. Preprog in prtičkov je zelo malo. V eni sobi visita le po 2 slike. Vse naj bo lahko dostopno. Če so sobe majhne naj bo pohištva še manj. Soba naj bo urejena tako, da mi par minut zadostuje za dnevno čiščenje. V hipu naj bo zjutraj posteljina na oknu in v hipu zopet v postelji. Vse mora iti hitro od rok, a vendar ne površno — to je tista praktičnost. Najenostavnejša pa mora biti kuhinja. Kaj ti pomaga 50 različnih posod, ko pa jih neprestano uporabljáš le 10, vse ostale pa moraš le čiš-

Ogl. reg. S. Br. 7006/36

Pozor!

Darmol, sredstvo za odvajanje se često poičvarja. Radi tega pazite pri nakupu, da nosi vsaka tableta besedo Darmol in zarezo v obliki črke T. Zahtevajte samo originalni Darmol.

DARMOL

stiti in prekladati. Čemu gledaš leta in leta pokvarjen štedilnik, v katerem pokuriš 5 krat več in kuriš 10 krat dalje nego bi trebalo, ko je pa dovolj enkratno temeljito popravilo, da se iznebiš te aadloge. Proč z vso neuporabno navlakom, ki ti dela v kuhinji le napotje in polovico več dela. V kuhinjo pa naj pride to, kar ti bo res služilo in štedilo čas. Res, da ne bo zastoj, toda čas je dandanes tudi denar. Praktičen umivalnik za posodo s toplo vodo, ki se ogreva na plinski ogrevalnik, plinski štedilnik, z linolejem pogrnjena tla, z oljem prepleskane stene,

razumno kupljena posoda ter skrbno urejena kuhinjska omara — to so predmeti, ki spadajo v kuhinjo praktične gospodinjne.

Predvsem pa praktična gospodinja drugače kuha nego se je kuhalo nekoč. Jedilniki z vsemi mogočimi in nemogočimi predjedmi, pojedmi in močnatimi jedili so zastareli. Eno, dve ali največ tri jedila zaležejo ravno tako, vzamejo mnogo manj časa in denarja, v kuhinji pa povzročijo mnogo manj nerada in pomivanja. — Praktično je to, kar štedi čas, denar in energijo.

Kaj bi kuhala?

Ponedeljek:

Opoldne: 1. Ponarejena juha z rezanci. 2. Faširani zrezki. 3. Krompirjev pire. 4. Zelje ali repa. Zvečer: Gobji rižoto. Solata.

Torek:

Opoldne: 1. Goveja juha. 2. Krompirjeva omaka. 3. Govedina. 4. Palačinke z dušenimi jabolki. Zvečer: Goveji guljaž. Široki rezanci.

Sreda:

Opoldne: 1. Gobja juha. 2. Ohrovtovi zrezki. 3. Solata. Zvečer: Telečja obara. Zličniki.

Četrtek:

Opoldne: 1. Smetanina juha. 2. Riževa jetrca. 3. Paradižnikova omaka. Zvečer: Prekajeno s hrenom in kruhom. Kava.

Petek:

Opoldne: Pretlačena fižolova juha. 2. Sladkovodne ali morske ribe. 3. Krompirjev pire. 4. Mešana solata. Zvečer: Krompirjev guljaž.

Sobota:

Opoldne: Karfijsolova juha. 2. Telečja pečenka. 3. Kruhovi cmoki. 4. Solata. Zvečer: Ocvrta jetrca. Endivija s krompirjem.

Nedelja:

Opoldne: 1. Goveja juha. 2. Pečena mlada svinjetina. 3. Dušen riž. 4. Paradižnikova solata. Zvečer: Govedina v kisu in olju ter pečenka od opoldneva. Čaj.

Praščija pljuča s krompirjem. Skuhaj do mehkega pol kilograma svinjskih pljuč z žlico kisa, nekoliko peteršilja, koščkom korenja, čebule in toliko vode, da se lahko kuhajo. Kuhana pljuča zreži na mezinec dolge in debele kosce, napravi prežganje iz žlice masti in žlice moka in ko se ta nekoliko zarumeni, prideni žlico drobno zrezane čebule, strok česna in zelenega peteršilja ter še mešaj, da se vse še nekoliko zarumeni. Nato stresi v prežganje pljuča ter praži nekaj minut. Po-

sebej skuhaš velik krožnik na kocke zrezane-ga krompirja, kuhanega stresi z vodo vred k pljučam, prideni košček limonove lupine, vejico majarona in timjana, osoli in kuhaj vse skupaj še kakih 15 minut. Prilij kisa po okusu in postavi na mizo.

Makaroni z bohinjškim sirom. Nalomi v skledo 30 dkg makaronov, jih polji z zavrelo vodo, odcedi in stresi in zavrelo slano vodo, v kateri jih kuhaj približno 25 minut. Kuhane makarone odcedi in zmešaj s 6 dkg nastrganega sira, jih stresi v dobro pomazano kozo ali krožnik ter polji z osminko mrzlega mleka, v katerem si razmotala 1 jajce in šcep popra. Makarone potresi po vrhu s sirom in polji z žlico razpuščenega surovega masla ter postavi v pečico, da se rumenkasto zapečejo. Pečene postavi s solato na mizo.

Rezanci s svežimi češpljami. Napravi široke rezance z pičlega litra mleka, 2 jajc in nekaj žlic vode, jih skuhaš v vreli ogoljeni vodi in odcedi. Nato namaži kozo s sirovim maslom, jo potresi z drobtinami in naloži vanjo šest rezancev in na te vrsto olupljenih, čez pol preklani češplji, ki si jih potresla s sladkorjem, zmešanim s šcepom cimeta. Na češplje naloži zopet rezance in češplje. Ko je kosa polna, zmešaj 1 jajce, 2 žlici sladkorja in četrto litra mrzlega mleka, polji to po rezancih in prideni sem ter tja košček surovega masla. Postavi v srednje vročo pečico in peči 30 minut.

Kislo zelje s kašo. Skuhaj šest zelja v litru vode (namesto tega lahko uporabiš preostalo zelnico) in ko je zelje na pol kuhano (ali zelnica pogreta), prideni osminko litra z vročo vodo oprane kase, osoli in kuhaj še 20 minut. Nato prideni žlico razgretih ocvirkov ter postavi jed kot samostojno ali kot prikuho na mizo.

Krompirjev guljaž z gobami. Olupi in zreži na kocke 2 debela olupljena krompirja. V kozo deni žlico masla, zrezano čebulo, šcep sladke in pekoče paprike, in ko se čebula zarumeni, prideni pripravljeno krompir. Med večkratnim mešanjem pari krompir 10 minut, ga osoli, potresi z drobnim zrezanim zelenim peteršiljem in prilij divje počasni 1/4 l vode; pokrij in kuhaj, da se krompir zmehča, in prideni nato 2—4 žlice dušenih gob. Ko vse skupaj prevre postavi guljaž kot samostojno jed na mizo.

RUBY M. AYRES:

DRUGI MEDENI TEDEN

ROMAN

7

Raztrgal je ovoj in vznemirjeno odprl pismo. V sencih mu je razbijalo kot bi ga udarjala kladiva. Znabiti pa se je le omehčila ter zahrepenela po njem. Tega si je bil tako svest, da ga je vsebina udarila ko strela:

Dragi Jimmy, težko mi je, ker te bodo moje vrstice ranile. Toda prepričana sem, da je za naju bolje, da se ne vidiva več. Hudo nama bo, ali stvar bi nikamor ne pripeljala. Že sinoči bi Ti morala reči: zbogom!, a nisem imela tolikanj poguma. Če me imaš resnično rad, se me boš izogibal ter ne boš nikoli poskušal, da se še kdaj srečava. Nikoli bi ne mogla postati Tvoja žena, četudi sva preživela nekaj srečnih dni. Upam, da me boš pozabil. Prosim, tudi piši mi ne več. Kar pravim, menim zares. To je najina ločitev. Cynthija.

Sel je bil vznemirjen, ko je zrl v prebledel Jimmyjev obraz. Slednjič si je drznil vprašati: — Ali naj čakam na odgovor, gospod?

Challoner se je obrnil: — Ne, ni treba! Stopil je v sobo in zaklenil vrata. Prevzel ga je občutek, ko da se premika v brezračnem prostoru. Stopil je k oknu

in čital pismo znova. Opomba glede ločitve ga je resnično ranila.

Ne, tega Cynthija ni napisala iz svojega srca in po svoji volji. Val jeze mu je zaplaval v obraz. Izdan! Nevšečnost, radi katere je vselej pomiloval druge moške, je zadela tudi njega. Zdaj ni več njej ljubljenec, zavrgla ga je, ni ji bilo več zanj.

Za trenutek je pozabil na odločilno okolnost, da je Cynthija namreč omožena. Zavedal se je le tega, da ga je Cynthija zavrgla in se z njim razšla.

Moj Bog, in kako jo je ljubil! Vse svoje življenje ni bil tako tesno navezan na katerokoli ženo. Topo se je razgledal po sobi. Saj ni mogel verjeti. Mar sanja? Za gledal se je v Cynthijino podobo in zdelo se mu je, da ga gleda s smehljajočimi se očmi.

Skočil je proti podobi, jo pograbil ter nekaj časa držal v roki, ne vedoč, kaj bi storil. Nato pa jo je srdito pognal v peč. Zasovražil jo je. Da, saj je bila samo preračunljiva koketa brez srca.

Ko bi le mogel povrniti vse te bolečine! Ko bi mu mogla sedajle videti v srce, da bi spoznala, kako mu je vseeno! Ko bi

bila kje blizu druga žena, potem bi Cynthija zgorela v ljubosumju!

Kot nepričakovano žarek mu je posijala misel na Kristino Wyattovo, na njene lepe rjave oči, ko jo je sinoči spomnil na davne dni v Upton House. Njegovo občutljivo moško srce je bilo pomirjeno: gotovo ga ima Kristina še vedno rada.

Gospa Wyattova je izrazila upanje, da ju gotovo še kaj obišče v teh dneh, ko bosta v Londonu. Ko bi le hotel, bi mogel biti z njima vsak dan od jutra do večera. In Cynthija bi vse to izvedela, pa bi spoznala, da mu ni težko po njej. Na pismo ji ni hotel odgovoriti. Mora se z njo raziti, to se pravi: pošteno in zares raziti.

Toda spet se ga je lotil obup. Tako ponosen je bil nanjo in toliko je mislil na njuno bodočnost. Pletel je načrte in tuhtal, kako bi pridobil na svojo stran tudi Horacija Velikega. Zdaj pa se je nenadoma vse sesulo v prazen nič, vse se je razletelo, ko da bi zagnal čašo ob steno.

Njegov sicer tolikanj brezsrčni obraz je bil drobnog naguban in mračnih potez. Toda v hipu si je znova opomogel. Da, dokazal ji bo, videla bo, ta Cynthija, da ni slabič, da ni zavrnjen ljubček, ki bi na kolenih prosil za en sam pogled. Vzel je klobuk in odšel na ulico. Poklical je taksi in povedal naslov hotela, kjer je stanovala Kristina s svojo materjo.

3

Dve ženi

Ko je Challoner vstopil, je bila Kristina

pravkar v veži. Nepričakovano ga je zagledala in rdečica ji je rahlo oblila obraz.

— Pravkar sem mislila na vas, — je rekla. — Rada bi vedela, ali nas boste danes obiskali. Toda zelo sem dvomila, da bi danes prišli.

Kristina je govorila zelo preprosto, brez vsakršnega olepšavanja in afektiranosti. Bila je srečna, ker ga spet vidi. In smešna se ji je zdela misel, da bi morala pred svetom skrivati to svoje nagajanje. — Ali ste že kosili? — ga je vprašala. — Z materjo sva pravkar namenjeni h kosilu.

Jimmy je bil ganjen in najraje bi ta hip odšel brez kosila, sploh brez vsega. Bil je tako ubog in Kristinina ljubeznivost mu je zares tesno stisnila grlo. Zelel si je, da bi Kristina ne bila z njim tako ljubezniva, ko vendar ni bila žena, po kateri je tako vroče hrepenel. Zakaj je vendar tuka, ko je njegovo srce povsem drugje? Kje je bilo, to ve samo Bog in — Cynthija!

— Kaj vendar počnem? — je vprašal samega sebe, ko je spremljal Kristino skozi vežo proti jedilnici. — Kaj pa misli Cynthija? — Mar hoče zares vztrajati pri svojem sklepu. Ali ga za nobeno ceno ne bo preklicala? Znabiti je ono pismo napisala v trenutku slabe volje? Odganjal je misli nanjo. Prisegel si je bil, da jo za vselej izbriše iz svojih misli in srca. Toda izvedeti mora, da ne umira več za njo. Seveda, vse to, kar se sedajte dogaja, to so razveseljivi znaki, toda kadar je človek na dnu, prokletu, popolnoma na dnu...

Sah

Ostalo je stvar tehnike . . .

Ta ugotovitev v glosah pomeni, da se je položaj že tako pocenostavil, da o izidu partije ni nobenega dvoma več in da je hitrejši ali počasnejši zaključek samo še vprašanje večje ali manjše dovršenosti, točnosti postopka. Partija je stopila v zadnjo fazo boja, v končnico. Položaj je tako enostaven in jasen, da se da navadno preračunati konec, kar do- ločiti posamezne etape, po katerih bo sledila likvidacija partije. Nikakor pa to ne izklju- čuje nadaljnjih taktičnih zapletov, zoper na- pake pa tako ni nihče imun. Končnica je prav za prav dvoboj med tehniko in tak- tiko. Položaji so navadno taki: tisti, ki je v dobljenem položaju, bo skušal kar najgo- toveje zmagati, izgubljeni pa bo hotel polo- žaj čim bolj zaplesti, da bi v kalnem ribaril. Lahko bo oni v prednosti prvi del, da je slabši našel gotovo pot do remija; zdaj bo boljše skušal, če mu je do zmage, motati si- tuacijo, da bi nasprotnika kako ujel. Toda, čim bolj je pozicija izenačena, tem težji in bolj tvegani so poizkusi nasilne zmage. Čim bolj je dovršena tehnika obeh igralcev, tem manj bo taktičnih zapletov, to se pravi, tem manj bodo umestni in uspešni in tem goto- veje se bo igra približevala onemu rezultatu, ki je objektivno pravilen.

Vsaka partija, ki se ne konča že v srednji igri z matom ali tako premočjo, da je na- daljnji boj že nesmiseln, teži k pocenostavitvi,

k likvidaciji, tedaj stopi v izpremeneno končni- ce. Kdaj vendar nastopi končnica? Edinega, vsem primerom skupnega znaka ni. Splošne značilnosti so: 1. skrčenje materiala (izme- njava večih, zlasti težkih figur in deloma kmetov, tako da dobe ostali kmetje odločilen pomen). 2. Kralj ni več tako izpostavljen ne- posrednim napadom in more močno posegati v boj. Steinitz je prvi rekel, da je kralj moč- na figura, in res se tedaj kosa z lovцем in skakačem.

Ko se pojavljajo ti znaki, moramo že resno misliti na končnico in na sistematično delo, ki nas tedaj čaka. Dober šahist že v srednji igri računa na končnico in do nje so dognane celo nekatere otvoritve!

Predpogoj je poznavanje osnovnih konč- nic. To so one preproste končnice, ki se z malimi spremembami skoraj vedno pojavljajo v prav zadnjem delu partij in ki sta jih teo- rija in praksa že več ali manj dodobra raz- iskali. Tu ne mislimo samo na najenostav- nejše, kakor: matiranje z damo, trdnjavo, dvema lovčema, pa kdaj in kako pripeljemo kmeta do dame, marveč tudi kako sodelujejo lahke figure, lahka in težka proti enakima ali zoper dve lahki in podobne variacije, kako pristopa en ali več kmetov na vsako stran.

(Konec prihodnjič) Tone Preinfalk, Ljubljana.

Po velikem turnirju v Moskvi

Igorju Bondarevskemu je za las manjkalo, pa bi bil sam odnesel zmago na letošnjem velikem turnirju za prvenstvo Rusije. V zad- njem kolu mu je Lilienthal pripravil nepri- jetno presenečenje. Zmagovalca bosta od- igrala poseben match, ki naj odloči o pr- venstvu. Kdo ima več izgledov, je težko re- či. Strokovnjaki jih pripisujejo Lilienthalu. Kaj, če jih bo Bondarevski postavil na laž? Partije z moskovskega turnirja prihajajo k nam zelo počasi. Nekaj jih že imamo na za- logi, žal, od Bondarevskega trenutno še no- bene. Da pa boste spoznali tega novega rus- kega šahovskega velikana, pogledjte si nasled- njo njegovo partijo, ki jo je odigral pred dve- ma letoma na X. šampionatu SSSR, ko si je priboril mojstrski naslov.

141. FRANCOSKA OBRAMBA
Beli: Panov Crni: Bondarevski
1. e4, e6 2. d4, d5 3. Sbd2 (pred leti so ruski mojstri z uspehom spet uvedli to-staro dr. Tarraschevo potezo), c5 (Ostro in do- sledno! Beli je namreč s Sd2 odpovedal pr- tisku na točko d5. Do zaprte pozicije bi vo- dil drug, tudi dober sistem s 3... Sf6, 4. Ld3, c5 5. e5, Sd7 6. c3, b6!) 4. exd5, exd5 (Po Dxd5 5. Sf3, cxd4 6. Lc4 ima beli ve- liko razv. prednost) 5. Lb5+, Sc6. (Običajno

je Ld7 6. De2+, De7 7. Lxd7, Sxd7, toda po 8. dxc5, Dxe2+ 9. Sxe2, Lxc5 10. Sb3, Lb6 11. Sbd4, Sf6 12. Lg5, 0-0 13. 0-0-0, Se4! ima črni z izgledno figurno igro zadost- no kompenzacijo za izoliranega d kmeta) 6. Sg3 (Zelo prihaja v poštev De2+), De7+ 7. Le2 (Do tu je partija identična znani Ke- res-Capablanca z AVRO turnirja. Capa- blanca najbrž ni poznal te partije in je po 7... cxd4 8. 0-0, Dc7 9. Sb3, Ld6 10. Sbx4 zašel v zelo kritičen položaj. Menjava dam po 7. De2 pa da črnemu popolno izena- čenje s 7... Dxe2 8. Lxe2, Lf5! ali 8. Kxe2, a6!) De7! 8. 0-0 (Ako 8. dx5, Sf6! in n. pr. Sb3, Lxc5 10. Sxc5, Da5+ 11. Ld2, Dxc5 12. Lc3, Se4!), Sg6 9. Tfel, Le6 10. dxc5, Lxc5 (Bondarevski ima v nadomestilo za osamljenega d kmeta zelo aktivno pozicijo svojih lahkih figur. Izgledi belega so slej ko prej v končnici, dinamika črnih figur pa bo gnala črnega k odločnim akcijam v srednji igri) 11. Sb3, Lb6 12. Sfd4, 0-0 13. c3, Se5 14. h3? (Ta oslabitev kraljevega krila še ni bila neobhodno potrebna, četudi je že preti- lo Sg4), Sc4 15. Ld3, Tae8 16. Sde2 (Beli že čuti, da ne stoji dobro, zato poskuša izvesti preprucirajo figur s Sb3-d4, nato b3 in La3, toda črni presenetljivo udari ter prekriza be- lemu vse načrte), Lxh3!! 17. Lf4 (Če vzame

beli lovca, sledi neizbežen polom: 17. gxh3, Txe2 18. Txe2 — še najbolje —, Dg3 19. Kh1, Dxh3+ 20. Kg1, Sg4 21. Lf4, g5!; na Dxe2 ali Le2 pa je zmaga še bolj enostavna, n. pr. 18. Lxe2, Dgx3+ 19. Kh1, Dh3+ 20. Kg1, Lxf2+! 21. Kxf2, Se4+ 22. Kg1, Dg3+ 23. Kh1, Sf2+ mat), Dd7 18. gxh3, Dxh3 19. Lxc4 (Še najbolje! Črni grozi namreč Sxb2 in obenem se s strahovitim udarom Lxf2+! 20. Kxf2, Se3!! 21. Lxe3, Sg4+ in mat v dveh potezah), Dg4+! 20. Kf1 (Na 20. Lg3 odloči 20... Txe2 21. Txe2 — če 21. Dxe2, potem Dgx3 22. Kh1, Dh3+ 23. Kg1, Sg4—, Dg3+ 22. Kf1, Dh3+ 23. Ke1, dxc4 24. Sd4, Se4! 25. Txe4, Dh1+ in nato 26... Dxe4), Lxf2+!! 21. Kxf2 (Izsiljeno, ker grozi Txe2 in Dg1 mat), Se4+ 22. Kf1, Df3+ 23. Kg1, Df2+ 24. Kh1, Te6 25. Lxd5 (Pelje do ma- ta, toda tudi drugače ni mogoče zadržati čr- nega napada, ki ruši ko lavina. Prav tako vodi do mata 25. Dxd5, in sicer s 25... Tg6 26. Tg1, Dh4+ 27. Lh2, Sf2+ mat. Ali 26. Dxe4, Dh4+ 27. Lh2, Dxe4+ mat. Edino s 25. Dd3 bi si beli utegnili za nekaj časa po- daljšati življenje, ker sedaj ne gre Tg6, radi Dh3, pač pa zadošča 25... dxc4 26. De3, cxb 27. Dxf2, Sxf2+ 28. Kg2, Sd3 29. Kf1, Sxe1 30. Txe1, bxa 31. Ta1, Tfe8! itd.), Df3+ 26. Kh2, Tg6 27. Lxf7+ (Maščevalni šahi!), Txf7 28. Dd8+, Tf8 29. Dd5+, Kh8 30. Seg3, Df2+ in beli preda, ker ne more več kriti mata. Bondarevski je kombiniral v Mor- phyjevem stilu! — (Glose: Jože Šiška, Ljub- ljana.)

Z letošnjega 12. prvenstvenega turnirja v Moskvi pa za danes naslednji dve partiji.

142. INDIJSKA OBRAMBA (2. kolo šampionata SSSR 1940)

Beli: Botvinnik Crni: Boleslavskij
1. d4, Sf6 2. c4, d6 3. Sc3, e5 4. Sf3, Sbd7 5. g3, g6 6. Lg2, Lg7 7. 0-0, 0-0 8. e4, Te8 9. d5, Sc5 10. Se1, a5 11. h3, Tf8 12. Le3, Se8 13. Sd3, b6 14. Dd2, f5 15. exf5, gxf5 16. f4, Sxd3 17. Dxd3, e4 18. Dd2, Df6 19. Tf2, Ld7 20. Td1, Dg6 21. Se2, Sf6 22. Ld4, Tae8 23. De3, h6 24. Sc3, Tf7 25. Lf1, Kh7 26. Le2, h5 27. Tg2, Lh6 28. Tf1, Tg8 29. Tf2, Lg7 30. a3, h4? 31. gxh4, Dh6 32. Tg5, Dxh4 33. Tf2, Le8 34. Txf5!, Lh6 35. Tf5!, Lxg5 36. fxc5, Sh5 37. Lxh5, Dxh5 38. Dxe4+, Tg6 39. Dxe8, Tgx5 40. Dh8+, Kg6 41. Dg8+, Kf5 42. Dc8+, Kf4 43. De6, Tgx2+ 44. Kxg2, Df3+ 45. Kg1, Dg3+, 46. Kf1, Df3+ 47. Lf2, Dh5 48. Se2+, Kg5 49. h4+ in črni preda. Zanimava partija. Boleslavskij si je z manevrom v 16. potezi pokva- ril sicer trdno pozicijo, po napaki v 30. po- tezi in potem, ko je Botvinnik lepo žrtvoval kvaliteto, partije seveda ni bilo mogoče več rešiti.

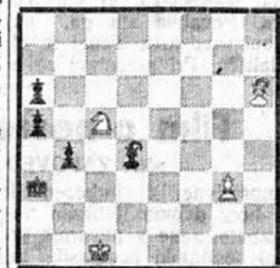
143. DAMIN GAMBIT (6. kolo šampionata SSSR 1940)

Beli: Kotov Crni: Stolberg
1. d4, Sf6 2. e4, e6 3. Sc3, d5 4. Lg5, Le7 5. e3, h6 6. Lxf6, Lxf6 7. Db3, c6 8. Sf3, 0-0 9. 0-0-0 (Kotov je bojevito razpoložen!

Bolje je vendar Le2 in nato 0-0 ter Td1), Sbd7 10. e4, dxc4 11. Lxc4, b5 12. Ld3, e5! Črni je krepko posegel v središče ter osvojil iniciativo) 13. dxe5, Sxe5 14. Sxe5, Lxe5 15. Kb1, Le6 16. Dc2, Da5 17. Tc1, Tf8 18. Tcd1, Tab8 19. Td2, Lxc3 20. bxc3, b4 21. cxb4 (Na 21. e4, b3 22. axb3, Da3 črni z lahkoto zmaga), Txb4+ 22. Kc1, Da3+ 23. Kd1, Tbd4 24. Ke2, e5 25. e5, Kf8 (Grozilo je namreč šah na h7) 26. Thd1, Da5 27. Ke3, Lxa2 28. f4, Ld5 29. g3, Le6 30. Le4 (Sedaj izgubi beli še kvaliteto; toda partije tako ali tako ne bi mogel več rešiti), Lb3 31. Dxb3, Txd2 32. Txd2, Dxd2+ 33. Kf3, Dd1+ 34. Dxd1, Txd1 in beli preda, ker v končnici ni- ma nobenih izgledov na remis.

15. šahovski oreh

V nekaterih naših dosedanjih orehkih ste spoznali, da so Rusi zares blesteči umetniki študij. Težki, globoki, silno duhoviti. Reše- valcu zares imponirajo, ko pri- de njihovim študijam do dna. Pogledjte danes študijo G. Sako- djakina. Čudovita igra lahkih figur. Človek bi skoraj ne verjel tem šahovskim fantazi- jam. Beli: Kc1, Lh6, Sc5 in kmet na g3. Črni: Ka3, Ld4 in kmetje na a5, a6 in b4. Beli na potezi zmaga. Marsikdo bo sprva poskušal napak prijeme, ker ga bo motil beli kmet na g3. Toda to je le vaba za oko, skrivnost je skrita povsem nekje drugje. Poskusite! Rešitve pošljite najkasneje do četrta, 17. t. m.

Beli na potezi dobi Ld4 in kmetje na a5, a6 in b4. Beli na potezi zmaga. Marsikdo bo sprva poskušal napak prijeme, ker ga bo motil beli kmet na g3. Toda to je le vaba za oko, skrivnost je skrita povsem nekje drugje. Poskusite! Rešitve pošljite najkasneje do četrta, 17. t. m.

REŠITEV 14. SAHOVSKEGA OREHA

1. Tg7!, Kc2! (1... Te1 2. Tg1! in nato a7) 2. Tg2+, Kb3 3. Ta2!, Kxa2 4. a7 in beli dobi z lahkoto.

Med 31 rešitvami je prejel urednik 12 pravih. Pravilno so rešili: dr. Roman Klasi- sinc, Lojze Gabrijan, oba Maribor; Milan Apih, koncentracijsko taborišče Bleča; Jože Šiška, Lojze Zajc, oba Ljubljana; Janko Jordan, Sv. Jurij ob Ščavnici; Anton Skorjak, Franjo Deteček, oba Smarje pri Jelšah; Fran- jo Škarabot, Murska Sobota; Rudolf Travi- nič, Zagreb; Gustav Hrčič, Velika Nedelja; Ivan Marek, Celje.

Roman Dumas sina »Dama s kamelijami« je kot nagrado žreb naklonil Jožetu Šiški, Ljubljana.

Kupon za šahovsko nagrado „Večernik“, 12. oktobra 1940

Pravična kazen

ROMAN KRALJ

Vrabček mlad po drevju leta, čivka in lepo žgoli, fantič v grmu si obeta, da ga kmalu ustrelj.

Poči puška, vrabec pade, fant vesel se zareži, dalje krene med nasade, kjer na pliče spet preži.

Ko na slivi gnezdo ugleda, si dobiti ga želi, že z roko po mladih sega — kar prestrašen ostrmi...

Ni mladičev ven privlekel, ose razsrjene le, in začne se hudi pekcl: ose ga hudo pode.

Ko se os je le otresel, naglo je domov odšel, glavo polno pikov nesel; da je stokal in medlel.

Taka kazen ga zadela, huda, a pravična je, a doma bo šiba pela, ker po gnezdih stikal je.

LUŽISKI SRBI

Lužiški Srbi ali Sorbi so najmanjši slo- vanski narod, saj jih je vseh komaj okoli 180.000, pa še ti so razkosani na dva de- la in na dve veri, katoliško in evangeli- čansko. Žive sredi nemškega ozemlja se- verno od Čehov, katerim so po jeziku in lastnostih najbližji. Njihovo središče je Budišin. Sorbi so zadnji potomci nekda- njih polabskih Slovanov, ki so segali vse gori do Vzhodnega morja in daleč na za- hod, koder spominjajo na njih še vedno tisoči imen krajev, rek in gora. Zadnji polabski Slovani, razen Sorbov, so iz- umrli komaj v devetnajstem stoletju. Nji- hovi potomci so trdi Nemci.

PRAKTIČEN NASVET

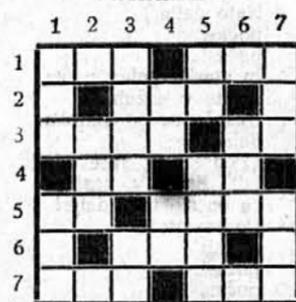
Zgodil se vam lahko, ali se vam je že zgodilo, da ste sedli z obleko na travo in dobili zelene madeže. Kako naj jih odstranite? Najlažje s salmija- kom, ki ga dobite v vsaki lekarni in

drogeriji. Najtemeljiteje odstranjuje salmijak take madeže z volnenih kta- nin, a tudi z drugih.

ČASTILICI ŽIVALI

Se dandanes nahajamo divjake rodo- ve, ki po božje časte živali. V davnih časih je bilo tako češčenje vsesplošno. Še Židje so pred Mojzesom častili zlasti črnega bika, Apisa, in vodno ptico Ibisa. Vendar je bilo pri njih to češčenje bolj simboličnega, kakor stvarnega značaja.

Križanka

Vodoravno: 1. sorodnik, čutilo, 2. iz- ni, žensko krstno ime, 6. lesena posoda, 6. predplačilo, turški dostojanstvenik.

Navpično: 1. žuželka, žensko krstno ime, 2. neoblečen, 3. svetopisemska ose- ba, kratica iz kemije, 4. izraz iz elektri- ke, pritrdilnica, 5. ruska reka, tekočina, 6. pot vlaka, 7. osebni zaimek, druga iz- raz za očeta.

REŠITEV ZADNJE KRIZANKE:

Vodoravno: 1. Nemčija, 2. riž, 3. pa, S. G. (Simon Gregorčič), 4. ono, kol, 5. ma, mi, 6. top, 7. Italija. — Vodoravno: 1. Niponci, 2. Ana, 3. mr. (magister), ta, 4. čin, vol, 5. lž, pi, 6. som, 7. Anglija. Rešitev zadnje uganke: polž,

UGANKA

Spomladi zraste, a odmre, da nihče zanj nič več ne ve, a ko jesen se prismeji, na sredi trate spet vzcveti.

»Večernik«

za mladino

Leto 2 Maribor, 13. oktobra 1940 Štev. 39

JESENSKO RAZPOLOŽENJE

ČRTOMIR KOBANKO

Ob reki zdaj vrbe več niso srebrne in čas se ne vrne, ki v dalj je zbežal.

Le megle nad mestom ves dan se podijo; Bog ve, kam hitijo in kje obvisijo?

Kot misli so moje, ki trudne rode se, a spet razkrope se na štiri strani.

GLUHA LOZA

J. S.

Kvišku sem se ozrl in pospešil hitrost. Nebo se je oblačilo; težki in preteči oblaki so se kopičili na zahodu in se po- časi pričeli premikati proti izboklini nad prostrano zemljo. Zdelo se je, kakor da bi jih rahla sapa velikega Ajda nalahno potiskala na prostrani obok neba, ki je bilo prazno, le na straneh so ležale me- gljice, najbrže so bile ovce. Vse je kazalo, da bo dež. In sicer po- šten dež. Še bolj sem pognal kolo. Pogledal sem: zadnji obroč se je vrtel, da sem videl en sam krog, prelivajoč se v son- cu, ki je pravkar zahajalo za dolgim oblakom, preprogi podobnim. Tesno sem stiskal krmilo v rokah, ki so trepetale v naporu, in meril cesto. Dalje, dalje, sem si dejal, dalje in dalje...

Tedaj se je zgodilo. Najprej nekaj ka- pelj, kakor da bi bili ogledniki, nato pa vse: prilevale so se kapljice, padale druga za drugo, se zadevale in se od- bijale, nato pa pristale na suhih tleh, na tratah, na gozdovih... Toda, jaz sem vozil. Ze moker sem bil, ko se me je pri- čelo dotletavati malodušje. Toda vedel sem, da moram priti do večera domov.

telh šestdeset kilometrov, pa naj pridem moker domov do kože, ali pa še delj. Naj se zgodi kar koli. Vražji dež, in prav danes se je moral spustiti iz oblaka, ki je tako nizko plaval nad pokrajino. Toda, jaz sem vozil. Pred menoj je bila steza. Sedaj se je širila, nato zopet krčila. Trava jo je stis- nila na drobno pot. Nato je bila zopet taka, da bi se lahko dva avtomobila sre- čala na njej. Toda samo blato. Dež je pošteno opravičil svojo nalogo.

Radenci. Zablščala se je rdeča hiša pred mojimi očmi: tam je streha, pod njim au zap ipnj uq oqns aj ud oqns skzozi opeko. Proč, skušnjavec, sem de- jal, proč! In peljal sem se naprej; suk- njic se mi je že prilepil na kožo in sko- zil čevlje je vdiral v vlaga, nato mokro- ta. Proč, skušnjavec! Zavil sem na dro- bno pot, na odcepek proti Mariboru. Pot je vodila med drevjem, v globoki dol- inici. Pogledal sem naokoli: nič, poboč- ja, strma, da je bolelo, so zapirala po- gled. Le steza se je vila pred menoj, ste- za, v vijugah sedaj, potlej naravnost, vse v nedogled!

Toda, jaz sem vozil. Nekaj se je zgodilo v srcu in me vpra-

Film

Clark Gable je bil poljedelec

Clark Gable je bil do 17 leta poljski delavec. Vprav življenju na kmetih, v naravi in brez »fines« modernega življenja se ima sedaj slavni filmski zvezdnik zahvaliti, da je ohranil kljub 40 letom zdrav sportsko mladostno pojavo. Clark je pozimi in poleti vstajal ob štirih zjutraj. Pozimi je krmil živino in cepil drva, spomladi je oral in sej, in opravljal sploh vse poljedelske posle.

Ko je izpolnil 17 leto, je odšel v neko manjše mesto in delal v tovarni kavčuka. Ponoči pa se je Clark učil in obiskoval tečaj medicinske fakultete. Želja njegovih sirmošnih staršev je namreč bila, da bi postal njihov edini sin zdravnik. Mladi Clark pa je sanjal o nečem drugem...

V restavraciji, kjer je bil na hrani, se je seznanil z mladima zakoncema, ki sta bila gledališka umetnika. Povabila sta ga, naj prisostvuje neki njuni predstavi. Tedaj je bil Clark prvič v gledališču. Pri predstavi se je

odločil, da bo postal gledališki igralec. Takoj drugi dan je pustil medicino ter se prijavil pri ravnatelju lokalnega gledališča in ga prosil za sprejem med igralce. Dobil je neko postransko vlogo, v kateri se je mladi sportnik imenitno izkazal. Clark je podnevi delal v tovarni, ponoči pa nastopal v gledališču, tako da je bila njegova kariera združena s križevim potom.

Kot gledališki igralec se je spenjal Clark vedno višje in višje, dokler o njegovi slavi niso zvedeli tudi v Hollywoodu. Tja je odšel kot 25letni mladenič. Bil je seveda samo — statist. Ker je videl, da tako ne bo mogel živeti, se je vrnil v gledališče. Šele čez nekaj let se je Gable spet opogumil in odpotoval v New York, od tam pa so mu bila vrata odprta v filmski raj, kjer se je uveljavil kot odlični filmski igralec. Njegovi uspehi so vsem obiskovalcem kinopredstav dovolj znani.

Film o nesrečni ljubezni

»NA ZAPOVED KRALJICE«

Ena izmed najimpresivnejših ljubezenskih dram vseh dob je brez dvoma ljubezen angleške kraljice Elizabete, žene v nevarnih letih, katero so njeni sodobniki proglasili za

»devisko kraljico«, in mladega, ponosnega ter častihlepnega Roberta Devereauxa, grofa iz Essex. Družba Warner Bros je ustvarila iz te ljubezenske drame s pomočjo režiserja Michaela Kertza film, ki bo po mnenju svetovne filmske kritike zavzel mesto med najsijajnejšimi filmi svetovne filmske umetnosti sploh.

Psihološko zelo težko vlogo razdražljive, zaljubljen in do blaznosti zaslepljene, nežne in razuzdane, ironične in žolčne, pametne in lokave hčerke Henrika VIII. in dražestne Anė Boleyn igra Bette Davis, ki jo kritika smatra za eno izmed največjih filmskih umetnic. Njen partner je Errol Flynn kot ponosni grof iz Essex. Dejanje se odigrava v najsijajnejši dobi angleške zgodovine. Razburljivi in nežni prizori se menjujejo v naglem tempu in nudijo občinstvu popoln umetniški užitek.

Izpoved filmske zvezdnice

Prijubljena filmska igralka Ida Lupino je za neki ameriški dnevnik napisala tole svojo življenjsko povest:

»Sem samo ena izmed milijonov igralcev, sem pa vsekakor edina med njimi, ki sem dobila vlogo, o kateri sem že kot otrok sanjala. To je vloga, katero sem vzljubila že takrat, ko sem se učila čitati.

Kot deklica sem čitala Rdyard Kiplingov roman »Varljiva svetloba«. Vlogo dekleta Betsy sem že takrat želela igrati, čeprav ni sem bila igralka. Toda to je bilo dovolj, da sem pričela misliti na igralski poklic. Odločila sem se postati umetnica. Poudarjam, da

FRIEDRICH DOMIN in SARAH LEANDER

Ita Rina je dobila sina

Našo odlično filmsko zvezdnico Ita Rino smo lahko večkrat gledali kot mlado mater, sedaj pa se je film spremenil v resnico. Pretekli četrtek zjutraj je namreč gospa Ita Rina-Gjorgjevičeva v zdravilišču »Vračar« v Beogradu rodila zdravega in krepkega sina. Zvezdnica je dobila sina in tako opravila najvažnejšo vlogo v svojem zasebnem življenju. Ko so igralko obiskali beograjski novinarji, je mali sin Ita Rine slabo razpoložen sprejel svoj prvi novinarski obisk. Takrat je zvezdnica vzkliknila: »Moj sin ne bo filmski igralec. Vidite, ni mu do fotografske kamere in do poročevalcev.« Mali sinko je izražal svoje nezadovoljstvo z glasnim jokom.

lati in se nanjo pripravljati. V filmu igra veliko vlogo tudi slikar, ki me mora portretirati. Zato sem morala pozirati nekemu umetniku, ki je izdelal mojo sliko. S tem je olajšal delo filmskemu slikarju, ne pa tudi meni. Tudi moj obraz so morali dolgo »obdelovati«, ker so morali napraviti iz mene nervozno in bolešno dekle. Dolgo sem se morala tudi učiti smejanja na način, ki ga zahteva ta vloga, ker dekletov smeh ni veder in brezbrizen, bil je histeričen smeh s solzami obupa in besnosti. Tako sem se dan za dnem smejala. Mislija sem že, da temu ne bo nikoli konec in sem skoraj znorela. Zvečer je bilo moje grlo suho in glasu sploh nisem več imela. Tudi na teži sem precej izgubila.

Toda ljub temu sem zadovoljna, da sem dobila vlogo, katero sem si tako želela. Se bolj pa sem vesela, da je način moje igre naletel pri vseh na tako veliko odobravanje.

Črički preprečili filmanje

Neka filmska ekspedicija, ki je snemala zunanje scene za velik film, je morala prekiniti filmanje zaradi čričkov. Majhni godci so na travniku tako neutrudljivo čvrčali, da je bilo snemanje za zvočni film onemogočeno. Režiser si ni vedel drugače pomagati, kakor da je za nekaj ur prekinil snemanje, dokler se koncert čričkov ni končal.

MARIKA ROEKK

OLLY HOLZMANN

šalo: Zakaj, zakaj si šel na pot? V Radencih bi bil ostal! Tam je bila streha, saj veš, tista rdeča hiša ob glavni poti!

Res, zakaj nisem ostal? Zakaj? Rdeča hiša, streha nad njo.

Pregnal sem te misli. Šel sem na pot in sklenil, da dosežem svoj cilj. Pa saj bi ostal. Vlegel bi se na seno v bližnjem seniku, pokril se in poslušal, ponoči, kako dež prihrkava ob streho, z opeko krito. Zaspal bi in drugo jutro bi me sonce pozdravilo na poti. Zasedel bi kolo, in šlo bi po klancih...

Toda nisem smel. V Mariboru sem moral biti še danes. Moral biti.

Glavo sem skrčil med ramena in izpod razmočenih obrvi opazoval pot s kalnimi očmi. Dve progji sta se vlekli po kolo vozu in še precej novi sta bili. Morda pred minuto, morda uro ali dvema je vozil voz, na njem kmet, in dva vola sta vlekla telego. In kmetič je pel, pokal z bičem in kričal:

»Hejs, Luca, hejs!«

Lahko, saj je bil pod streho in vola sta vlekla, počasi in premišljeno. Lesena kolesa so se pogrezala v blato ter puščala široko sled z ostrimi robovi.

In zdelo se mi je, da sem na istem mestu. Pritiskam na podnožnike, pritiskam, se mučim in sopiham, sprednje in zadnje kolo delata svetle kroge v brzini, toda cesta pred mano in pod mano je venomer enaka, vedno blatna, in dve široki sledi telege z dvema voloma, venomer enaka, nič se ne spreminja in ne zavije na stran. Kakor, da bi vozil po ledu; kolo bi se vrtelo, vrtelo in še vrtelo, toda stal bi na mestu: kolo ne bi imelo opore na ledu in vrtelo bi se na istem koščku leda, tam, kjer bi pričel.

Toda, jaz sem vozil.

Potok, ves blaten in poln rastlin, je šinil mimo, kakor da bi se mu mudilo k izlivu. Dež je še pršil. Kaplje so se odbijale od tal, delale rahle, umazane mehurje, ki so sprva narasli, nato pa se neslišno razpočili. Vse polno jih je bilo, kakor da bi iz zemlje prihajali, kakor da bi bila cesta morje in zemlja bi oddajala zrak, ker ga ima preveč in v izobilju.

Toda, jaz sem vozil.

Vozil. Samo vozil. Postal sem neobčuten za vse. Nisem računal, koliko časa že vozim. Vedel sem: od vekomaj. In kilometrov, koliko jih je premerilo kolo. Mnogo. Od večnosti sem vozil. Ves dan, morda tudi vso noč, in še prejšnji dan. Morda. Ne vem.

Tedaj sem se začudil. Kakor neljubo strašilo je pred menoj zrasla rdeča hiša, velika rdeča hiša, zidana v slogu dvajsetega stoletja. Nisem vedel, kaj je bilo. Sanje. Ali sem blodil? Saj sem prišel na isto mesto, odkoder sem odšel.

Radenci.

In rdeča hiša. Streha nad njo.

Prvega sem ustavil in povprašal koliko je na uri. Pet. Dve uri sem torej vozil po neumnem.

Nato mi je pokazal pravo pot. Stisnil sem zobe in jeza, obup in strah so se mešali v meni. Zasedel sem kolo in ga pognal.

Zrl sem v tla, v tisti dve črti, ki sta se vlekli v nedogled. Naprej, naprej. Le kako sem mogel zabloditi? Dve uri sem vozil, in bil sem pred rdečo hišo. Dve uri! To se pravi, da sem prevozil lep kos poti in naredil velik krog. Kakor v gluhi lozi. Spomnil sem se. Kakor, da bi bral Trdino. Tam je bil kraj zaklet. Toda tukaj? Menim, da ni bil. Morda pa sem bil jaz zaklet.

Toda, jaz sem vozil.

Trepalnice so mi postajale težke kakor svinec in v meni se je pretakalo nekaj ognjenega, raztopljenega železa. Jezil sem se.

Za mano je bilo gozdovje, macesni na širokih pašnikih in s turščico posejane gorice. Zapokal je bič, zastokal kdo v koči ob strani blatne poti, zadonel je zvon v cerkvi na hribu; cerkovnik je zapustil svojo bajto in se napotil na hrib, da potegne za mastno vrv v zvoniku in pomoli:

»Zdrava Marija, milosti polna...«

Nisem se zmenil za nič. Mislil sem na gluho lozo in Trdino.

MANDELIJ.

Med tem ko imamo pri nas, zlasti v Slovenskih goricah, Halozah, Mariboru in okolici itd. veliko breskev in v zadnjem času tudi najzlahtnejše vrste, so nam mandeljni še skoraj neznan. Le poredkoma naletimo kje na kako drevo, ki pa je večinoma necepljeno, torej divje. Je pa nedvomno, da bi mandeljni tudi pri nas uspevali, kakor uspevajo na slovenskem Primorskem. Tam cvetejo včasih že meseca februarja. Zunanjičin sadu ni užitna, pač pa so priljubljena dreca za potice in razne slaščice.

NA TRAMVAJU

I. S.

Poletna nedelja, in sonce sijalo je in žgalo. V tramvaju peljal sem se v mesto. Počasi, počasi smo se peljali, prekrizali cesto, povsod obstali. Nato dalje, počasi, počasi... In starka poleg mene, zavita v kožul, tresoča se od »mraza«, dejala je: »Podrezajte, sprevodnik, kdaj bomo v mestu, če bo šlo tako dalje! Podrezajte!« A mi: počasi, počasi smo odpeljali, prekrizali cesto, povsod obstali. Starka je vedela, da malo časa še ima na razpolago, ko se bo morala posloviti od tramvaja domačega krova, ljudi in zemlje. A mi smo se vozili počasi, počasi, prekrizali cesto in zopet obstali, morda za vekomaj...

STARKA

STEFAN H.

Na holmu stoji prijazna kmečka hiša. Spomladansko sonce daje toploto prebujajoči se naravi.

Pred hišo sedi na klopi starka in se greje. Kako prijetno ji je toplota! Po dolgih, mrzlih, neprijetnih zimskih dnevih sedi prvič zopet lahko zunaj, na pro-

stem, kakor je sedela že tolikokrat v prejšnjih letih.

Zadovoljna opazuje kmeta, ki orje njivo, in konjiča, ki vlačijo plug od gornjega do spodnjega in spet od spodnjega do gornjega konca. Nekoč je tudi ona tako delala na polju in bi še rada, toda njene noge so postale majave in roke brez moči. O, kje so že tisti časi, ko je bila brhko dekle in krepka žena!

S polja prihaja vnuk. Ne pozdravi je, samo mimogrede, in ne da bi jo pogledal, se zareži.

»Kje pa je mati?« ga vpraša starka. »Kaj vam mar!« se odreže vnuk in gre dalje svojo pot.

Starka se še bolj pogrezne vase. Po velih licih se ji potočita dve debeli, svetli solzi.

»Nesrečnež moj! To je odgovor! O, saj še ne veš, kaj te čaka na tej zemlji! Vse se ti lahko pripeti, a prej slabo kakor dobro. Ne želim ti, da bi se ti kdaj tako godilo, kakor se zdaj meni, ko sem stara, onemogla in vsem v napoto. Vsi, prav vsi me gledate postrani. Prej sem garala od jutra do pozne noči, sedaj trpim prezir in zaničevanje. In vendar, ali ni vse to zrastle iz mojega znojja? Ali ni v vsakem koščku teh tal zakopan moj neskončni trud? Ali ne gnoji vsako teh dreves in trt kos mojega izpitnega življenja! In za vse to nisem zaslužila niti prijaznega pogleda in človeške besede! Jaz, vaša mati in babica!«

Za prvima dvema solzama rose vela lica nove. Teko in teko, kakor da bi hotele izmiti krivico, a je izmiti ne morejo.

»O, saj bom odšla«, pravi, »kmalu bom odšla za vselej. Toda čas bo bežal, in še preden se boste do dobrega zavedli, boste tudi vi že stari, slabotni in onemogli. Tedaj šele boste razumeli, kako hudo je, doživljati nevhvaležnost in zaničevanje; vi, vi neboglenci! O, božji mlini meljejo počasi, a meljejo gotovo.«

GEPARDI.

Najbolj razširjene zveri na svetu so razne mačke, med katere spada tudi gepard, eden izmed najlepših in iz družine zveri. Gepard ima rumenkasto-rjavkasto dlako, posejano s temnimi pikami. Dlaka je kratka in se lepo sveti. Gepard je edina zver mačje vrste, katero je mogoče zdresirati, da služi pri lovu na drugo divjačino. Tudi geparda lahko vidite v zagrebškem zoološkem vrtu.

Slavna kurtizana zaščitnica pesnika Ariosta

Lukrecija Borgia je z diplomatsko spretnostjo rešila pesnika italijanske renesanse pred popolnim propadom

Poleg Dantea je najslavnejši pesnik italijanske renesanse Ludovico Ariosto. V svojem najznamenitejšem delu, ki nosi naslov „Besni Roland“, je za vselej ovekovečil največjo kurtizano in lepoticu, proslulo Lukrecijo Borgia.

Pesnik Ludovico Ariosto je bil sin predsednika dvanajsterih sodnikov v Ferrari. Ljudstvo je njegovega očeta radi drakonske strogosti sovražilo iz dna srca. Kadar koli se je pojavil na ulici, so ljudje vpili za njim: „Razbojnik! Izdajalec! Ubijalec!“ Mladi Ariosto je že v nežni mladosti spoznal, kako kruta in nevhvalna je množica. To spoznanje ga je utrdilo za kasnejše življenje.

Lukrecija Borgia

Kakor je bil strog njegov oče v javni upravi, prav tak tiran je bil tudi v domači hiši: surov, nagle jeze,

brezobziren in krut do skrajnosti. Do svojih številnih otrok je bil nepopustljiv. Prava sreča za otroke je bila njihova mati, bogata in lepa žena, ki je prav tako trpela pod udarci zlobnega moža in ferarskega sodnika.

Ko je priklopela mržnja ljudstva do viška, je moral vojvoda Hercul premestiti grofa in sodnika Ariosta iz Ferrare v Modeno. To je bilo 1489, ko je bil Ludovic star petnajst let. Oče ga je prisilil, da je kot neizkušen fant ostal še nadalje v Ferrari zaradi pravnih študij, dasi je mladenič sovražil pravo iz dna srca.

Upor mladega Arioste je oče zatrl v kali.

Ludovico se je moral ukloniti. In z dvajsetim letom je postal doktor prava.

Kot mlad doktor je stopil v službo kardinala Hipolita. Spremljal ga je na njegovih potovanjih ter mu služil kot nekaj osebnih tajnik. Toda mladi Ariosto ni bil rojen za dvorjanika, saj ni hrepenel ne po moči ne po bogastvu. Imel je edino željo:

biti prost, svoboden,

da bi lahko ustvarjal kot umetnik.

Ko se je vračal iz Rima, kamor je spremljal svojega gospodarja na kronanje papeža, se je spotoma ustavil v Florenci. Tu se je srečal z mlado Aleksandro Benucci ter se vanjo zaljubil. Aleksandra je šla z njim v Ferraro, kjer je ločeno stanovala v neki samotni hiši. Ariosto sicer ni bil duhovnik,

vendar pa se ni smel oženiti,

ker je užival dohodke neke opatije. Kljub temu se je nekaj let kasneje v največji tajnosti poročil z Aleksandro. Ariosto je

Najboljši angleški letalec

ki je pretekli teden zabeležil svojo 54. zmago nad sovražnimi letalci. V Angliji moža splešno občudujejo ter velja za pravega narodnega junaka

bil od strani lepe in duhovite žene nad vse srečen.

V tej dobi je tudi izšla 1515 prva izdaja njegovega „Besnega Rolanda“. Dve leti kasneje je kardinal Hipolit odredil, naj ga Ariosto spremlja na Ogrsko kot osebnega tajnika. Toda Ariosto je povelje odklonil. Končno je že hotel biti svoboden ter uživali svojo tajno srečo. Ves se je hotel posvetiti svojemu umetniškemu delu. Toda kardinal Hipolit je svojega varovanca hudo kaznoval za nepokorščino. Se isti dan mu je odvzel vse privilegije. Toda

čez noč obubožani Ariosto ni izgubil svojega življenjskega poguma

in ponosa. V pismu, ki ga je v tej zvezi pisal svojemu bratu, ki je tudi služil pri kardinalu, se je bridko pritožil nad samoderštvo kardinala. V pismu pravi, da se je sicer trudil, biti kar najboljši kardinalov dvorjanik, toda ves trud je bil zaman. Kardinal naj si nikar ne misli, da je kupil z nekaj darovi Ariosta za vse čase. Ariosto je pripravljen vrniti mu vse do zadnega beliča ter živeti ob želodu, samo da si spet pribori svojo osebnostno svobodo.

V resničnem življenju pa seveda Ariosto ni mogel živeti ob želodu in svobode. Leon X. je s posebno bulo sicer priznal Ariosti literarno lastništvo „Besnega Rolanda“ ter zagrozil vsakemu tiskarju, ki bi delo tiskal brez predhodnega dovoljenja, z najstrožjo kaznijo. Toda teh pretenj se tiskarji niso zbal. Delo Ariosta se je tiskalo na veliko ter kmalu postalo najbolj popularno čtivo med širokimi plastmi.

Kljub veliki slavi, ki si jo je pridobil s svojimi umotvori, je bil

„Trojanska vojna“ zaradi vaše lepote

V bolgarski vasi Sokolovu živi mlada vaška lepota, ki je bila do nedavna v „spotiko“ vsem za ženitev godnim mladeničem. Za petami ji je bil zlasti nek bogat kmet iz Sokolovega, ki pa ga je lepota uporno zavračala ter odbijala njegove ženitvene ponudbe, ker je skrivaj ljubila nekega kmečkega mladeniča iz sosednje vasi.

V bitko med dvema rivaloma so se slednjič vmešali dekletovi starši ter odločili, da se mora dekletu poročiti s premožnim kmetom iz domače vasi, ki pa ga dekletu ni maralo. Pripravljena je bila bahava svatba, na katero so bili povabljeni skoraj vsi vaščani. Po tamošnjem običaju je imela nevesta na obrazu pajčolan, ki ga sme ženin odgrniti šele po poroki. Ko je svatbeni spreved krenil proti cerkvi pa je nek radoveden svat dvignil pajčolan. Ta hip je nastala med svati strahovitazmešnja-

Ariosto reven ko cerkvena miš.

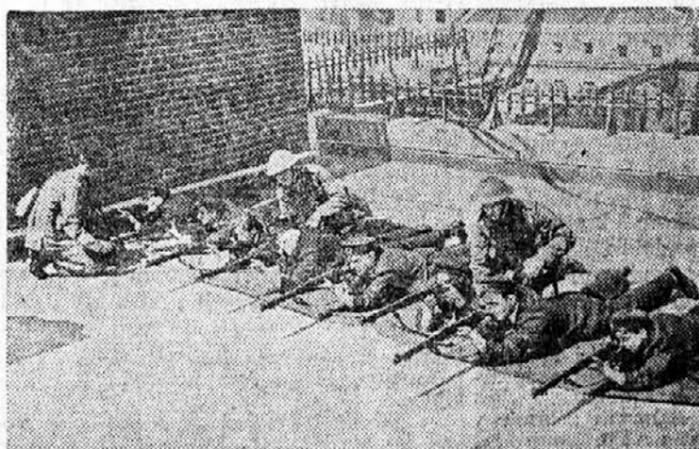
Njemu in njegovi tajni ženi ter otrokom je grozila lakota in smrt. V tej največji stiski mu je kardinal zadal še zadnji udarec.

S spletkami ga je spravil ob dediščino brata.

Ariosto se je zaman upiral. Vsi njegovi protesti so naleteli na gluha ušesa. Kardinal pa se mu je rogal, češ, kar pišete še nadalje vaše bedarije...

Stiska je prisilila Ariosta, da se je uklonil ter moledoval okoli vojvode, dasi je tudi tega sovražil, nič manj ko kardinala. Ves

Od nosačev in postrežkov do strelcev

Angleška obrambna služba ne pozna izjem. Vse, kar leze in gre, mora biti izurjeno in pripravljeno za obrambo. Na vrsto so prišli celo nosači in postrežki na angleških kolo-dvorih. Izročili so jim puške ter jih urili v streljanju. Poročila pravijo, da so nekateri pokazali pri tem celo več spretnosti ko pri svojem vsakdanjem težkem delu.

ruzo bodo predelavali v spirit, ki bo predvsem služil za ogrevanje in šele v primeru potrebe za pogon eksplozivnih motorjev, ker razpolaga Argentinja s cenovnim petrolejem in bencinom iz Venezuele.

Ančke in Micke svetovna velesila

Švedski profesor Carlsson se je lotil zanimivega dela. Že več let ugotavlja, katera ženska imena so najbolj razširjena po vsem svetu. Po dosedanjih statistiki, ki jo je profesor zbral, je razvidno, da je na svetu največ Ančk in Marij. Našel jih je na vseh petih zemeljskih celinah. Iz dosedanjih ugotovitev sklepa profesor, da je na vsem svetu okoli 94 milijonov Ančk in okoli 90 milijonov Marij. Torej velesila, ki ji ni para!

Življenje je dano ljudem zato, da delajo. (Konfucij)

— Ko se je pričela rabuka s stoli, zakaj niste posegli vmes?
— Gospod sodnik, ker ni bilo več nobenega stola!

V Nemčiji je štorcklja izgubila ugled

Po vsem svetu velja štorcklja med otroškimi rodovi za ono ptico, ki prinaša na svet novorojenčke. Kot taka uživa med mladino velik ugled in spoštovanje. Zadnji čas pa je jela izgubljati v Nemčiji močno na ugledu. Med osnovno šolsko mladino je bilo namreč prirejenih več anket, v katerih naj bi otroci odgovorili, v kaj najbolj ver-

jamejo glede novorojenčkov. Odgovori malih modrih glav so bili za štorckljo strahovito porazni. Večina otrok je odgovorila, da prinaša na svet otroke babica. Štorcklja je dobila v tej anketi prav malo glasov. Se najbolj jo cenijo otroci v hribovskih vaseh, kamor še ni prodrlo v otroške glave „sodobnejše spoznanje“.

Poljedeljska kriza v Argentini

Odkar vihra v Evropi vojni metež, je doletela večino prekomorskih držav, ki so bile navezane na evropska tržišča, težka poljedeljska kriza. Med temi državami je tudi Argentinja, kjer je posebno hudo prizadeto pridelovanje žitaric in živinoreja. Izvoz mesa je padel na 40%

predvojnne količine. Vlada skuša ublažiti to nezno stanje s podeljevanjem posebnih premij. Nedavno je argentinski poljedeljski minister izjavil gospodarskim krogom, da bo vlada z vsemi sredstvi podprla akcijo za izkoriščanje koruze za gorivo namesto premoga in bencina. Ko-

Modrosti Benjamina Franklina, izumitelja strelovoda

Kdo je bil Benjamin Franklin, to vé vsak šolarček. Benjamin Franklin (1706 do 1790), znamenit ameriški državnik, s ustanovitelj Zedinjenih držav, izumitelj strelovoda. Manj pa nam je znano, da je bil tudi zelo plodovit in sloveč pisatelj. Zlasti njegov ljudski koledar »Poor Richard Almanac« (Almanah ubogega Riharda), ki ga je izdajal dolgo let pod psevdonimom: Richard Saudner, mu je pridobil ogromno popularnost in slavo. Ni je bilo taktat ameriške hiše brez tega koledarja. Ubogi Rihard je bil najbolj čitani pisatelj tiste dobe in hkratu modrijan, ki so na njegove nasvete ljudje prisegali, njegove izreke se na pamet učili in se po njih ravnali.

»As Poor Richard says« — »Kakor pravi ubogi Rihard« — to je bila krilatice, ki je šla od ust do ust.

Ubogi Rihard Benjamina Franklina je povedal sleherno stvar tako, kakor je, vselej je pravo zadel, bil je glasnik zdrave človeške pameti, ki je imel globok pogled v bistvo sveta in v človeško naravo. Z istim užitekmo kakor so jih brali ljudje pred skoraj dvesto leti, beremo danes mi te duhovite utrinke, ki

dokazujejo, da je prava modrost brezčasovna, večnostna. Naj podamo tu našim čitateljem majhno zbirko domislic ubogega Riharda iz njegovega koledarja leta 1757:

Kdor je sam vase zaljubljen, ta nima nobenega tekmeča.

Za največje zdravje nismo tako občutljivi, kakor smo za najmanjšo bolezen.

Nič se hitreje ne posuši, kakor solza.

Zlato se preizkusi v ognju, žena se preizkusi z zlatom, mož pa po ženi.

Ribe in obiski se v treh dneh usmradijo.

Noben človek ne pridiguje boljše kot mravljica, ona pa ne reče ničesar.

Kjer je zakon brez ljubezni, tam je kmalu ljubezen brez zakona.

Kdo te je tolikokrat prevaral, kakor si samega sebe prevaral?

Odprti oči očesa, kadar se ženiš, — potlej moraš pa oba zatisniti.

Noben preprič ne bi dolgo trajal, če bi bila krivica samo na eni strani.

Kdor ne more prenesti strasti drugih ljudi, ta ne more obvladati lastnih.

Vsakdo hoče dolgo živeti, a nihče noče biti star.

Lenoba potuje tako počasi, da jo prehiti revščina.

Jezik se obrača vedno k bolnemu zobu.

Ljubezen, kašel in dim se ne dajo dobro skriti.

Današnji dan je učenec včerajšnjega dne.

Dobro storjeno, je bolje, kot dobro rečeno.

Volk požre tu in tam kako ovco, ljudje pa jih požro na tisoče.

Kakor moramo za vsako nemarno besedo plačati, tako moramo plačati za vsako nemarno molčanje.

Jezik je mehak in brez kosti, toda marsikak njegov udarec je že ljudem zlomil hrbtenico.

Kolikokrat storimo dobro, darujemo Bogu.

Čudno, da je človek, ki ima dovolj dovtipa, da napiše satiro, potem še tako nor, da jo objavi.

Varuj se priložnosti, pa te bo Bog obvaroval greha!

Kdo je moder? Ki se od vsakogar uči. Kdo je mogočen? Ki se zna obvladati. Kdo je bogat? Kdor je zadovoljen. Kdo je to? Nihče!

Ljubljana

S seje mestnega sveta

Po daljšem času se je mestni svet ljubljanski včeraj popoldne sestal na sejo, na kateri je najprej podal poročilo predsednik mestne občine dr. Adlešič. Zavrnil je pred vsem napade na arhitekta Plečnika, častnega člana mestne občine ljubljanske, in njegovo monumentalno ustvaritev Žal. Obžaloval je nečastno peresno borbo, ki si je vzela Plečnika za spotiko, »ki pa preko njega meri na nas«.

Nato je dr. Adlešič pojasnil vprašanje zboljšanja gmotnega položaja mestnih delavcev v zvezi z znano njihovo resolucijo in je ugotovil, da bi mestna občina za ugoditev zahtevam poleg sedanjih draginskih poboljškov, ki jih je dala vsem mestnim uslužbencem, potrebovala še štiri in pol milijona din, kar bi pomenilo zvišanje mestnih doklad za 10%, česar pa ljubljanski davkoplačevalci v teh težkih časih ne bi zmogli. Že sedanjí poviški mestnemu uradništvu in delavstvu bodo obremenjevali mestno občino letno z okroglim zneskom 3 milijonov din.

V nadaljnjem je dr. Adlešič poročal o raznih javnih delih, ki so bila po programu ali že izvršena ali pa še bodo, v kolikor bodo to dopuščala sredstva. Z monumentalnim spomenikom kralja Aleksandra je Ljubljana pridobila nov okras. Mestna občina je spomenik prevzela v last in varstvo in se bo prizadevala za še

bolj veličastno njegovo okolje in ozadje. Na kratko se je predsednik dotaknil tudi vprašanja prehrane ljubljanskega prebivalstva. Ustanovljen je pri mestni upravi aprovizacijski oddelek, ki bo skrbel za zadostno prehrano po zmogljivih cenah. Zaenkrat je mestna uprava nakupila krompirja, od katerega je bilo doslej prodanih že 80 tisoč kg. Aprovizacijski oddelek je maksimalno cene kruha in dosegel, da se je enotni kruh v Ljubljani pocenil za 75 par.

Na koncu svojega poročila se je gosp. predsednik v toplih besedah spominal umrlih zaslužnih mestnih funkcionarjev, nato pa je izročil raznim mestnim svetnikom odlikovanja. Profesor arhitekt Plečnik je odlikovan z redom Jugoslovanske krone II. stopnje.

Sledilo je poročilo finančnega odbora in vse ostale točke dnevnega reda, ki so bile soglasno sprejete. Zanimivo je bilo zlasti vprašanje gradnje poslopja za okrajno načelstvo in policijsko upravo. Banska uprava je namreč predlagala mestni občini zemljišče na vogalu Tyrševe in Masarykove ceste, toda izkazalo se je, da bi to zemljišče veljalo skoraj 30 milijonov din, česar pa mestna občina ne zmora. Po poročilu gradbenega, trošarskega in pravne odbora je bila javna seja zaključena in je sledila tajna seja.

a **Sodniški izpit** je položil pri apelacijskem sodišču v Ljubljani sodni pripravnik Strehovec Mirko iz Ljubljane.

a **Pri ravnanju državnih železnic** v Ljubljani sta upokojena višja kontrolorja 6. skup. Edmund Sila in Ivan Janovski, za pomožnega strojevodjo v 10. skup. pa sta postavljena Franc Rus in Pavel Šmrtnik.

a **Rekordno število slušateljev** je dosegla letos ljubljanska univerza. V rednem roku se je vpisalo 2137 slušateljev, tako da znaša število doslej vpisanih z bogoslovci vred okoli 2300. Ako upoštevamo še naknadne vpise do 20. novembra, smemo računati, da bo število naraslo na okroglo 2400, število, ki ga naša univerza doslej še ni dosegla.

a **Ban dr. Marko Natlačen** je botroval dvanaštemu otroku posestnika Alojzija Jakliča iz Andol pri Sv. Gregorju na Doljenjskem. Novorojenec, ki je deveti sin v družini, je dobil ime Stanko.

a **Za apelacijska sodnika** sta imenovana sodnika ljubljanskega okrožnega sodišča Josip Senk in dr. Vladimir Rupnik.

a **V Beogradu** je umrla ugledna Slo-

venka ga. Antonija Roševa, vdova po in-dustrijcu, ki je bila po rodu iz Ljubljane.

a **Tehnični pregled novih motornih vozil** bo v sredo, 16. t. m., ob 11. v Ljubljani, pri upravi policije, Subičeva ulica 5. Pri tej priliki bodo pregledana tudi vsa druga motorna vozila, ki iz kakršnega koli razloga še niso bila komisijsko pregledana odtodno odobrena za promet v letu 1940, kakor tudi avtotaksiji in avtobusi, ki letos za drugo polletje niso bili še pregledani.

a **Vsesvetsko akcijo** bo organiziral Vrhovni socialni svet tudi letos. O tem je imel včeraj širši odbor sejo, katere so se udeležili zastopniki nad 50 ljubljanskih dobroteljskih društev. Sklenjeno je bilo izvesti akcijo na isti način kot lani s prodajanjem vencev in sveč v korist mestnih revežev. Lanska vsesvetska akcija je prinesla nad stotisoč din, in je bil ta denar ponajveč porabljen za kuhinjo in azil v cukrarni. Upati je, da bodo meščani tudi letos pokazali vse razumevanje za socialni značaj te akcije in kupovali vence in sveče na stojnicah mestnega socialnega urada.

Celje

Celjska številka „Planinskega Vestnika“

Te dni je izšla celjska številka »Planinskega Vestnika«. Izišla številka je v celoti posvečena Savinjski podružnici SPD v Celju, ima pestro, zanimivo vsebino in je bogato ilustrirana. Uvod je napisal predsednik podružnice dr. Milko Hrašovec, zgodovino Savinjske podružnice pa je orisal na kratko prof. Janko Orožen. Dr. Fran Tomišek obravnava v članku »Probuje razvoj planinstva v Savinjskih planinah. Branko Zemljič razpravlja o »prirodnem bogastvu savinjske

ga gorskega sveta«, Fr. Tiller je opisal Kocbekovo dobo, prof. Valentin Stante »Narodni park Okrešelj«, Slavko Peršič »Praznik pod Ojstrico nekdanje«, Andriano Kopinšek »Novo pot na Ojstrico«, insp. J. Wester opisuje turo po novi kopinškovi poti na Ojstrico, J. Tomišek je napisal spomine pod naslovom »Iz kronike zadnjega polstoletja«. Številka pa obsega še mnogo drugega tehnege gradiva.

NOCNI POŽAR

V Trški Gorici pri Kalobju je okrog 1. ponoči izbruhnil požar pri posestnici Leopoldini Vrečko. Ogenj je nastal po neprevidnosti nekega potnika, ki je prenočeval na hlevu. Škoda znaša okrog 50.000 dinarjev.

TEKSTILNO TOVARNO »LAVA« V LAŠKEM POVEČUJEJO

Kljub sedanjí tekstilni krizi se je odločil g. Gerkman povečati tekstilno tovarno »Lava« v Laškem. V gradnji so novi objekti za stroje. Uredil bo tudi lastno predilnico. Tovarna obratuje s polno paro, zato delavci niso na delovnih dneh nič prikrajšani.

c **Mestno gledališče.** V torek, 15. t. m., ob 20. gostuje v Celju ljubljanska opera. Vpriporili bodo opero »Jenufa«. Vstopnice se dobijo v predprodaji v Slomškovi tiskovni zadruzi.

c **Tatvina v cerkvi.** V Šmartnem ob Paki je neka ženska ukradla v cerkvi leseno zaklenjeno puščico s precejšnjo vsoto denarja. Tatice so orožniki arretirali in izročili sodišču.

c **Izpred sodišča.** Včeraj se je pri okrožnem sodišču v Celju pred petčlanskim senatom zagovarjal 39letni rudar Avgust Končar iz Hrastnika. Bil je obtožen po čl. 3 zakona o zaščiti države in obsojen na 4 mesece strogega zapore.

c **Trgatev se je te dni pričela** po vinogra-

dih okrog Celja. Pridelak vsled letošnjih vremenskih nepravil ne bo obilen.

c **Umri** je v bolnišnici 56letni mestni delavec Viktor Fuka iz Lave, ki ga je pri delu na cesti na Hribu sv. Južefa zadela kap.

c **Celodnevno nagradno streljanje** se vrši jutri na strelišču v Pečovniku. Vabljeni so člani in prijatelji strelskega sporta.

c **Zdravniško dežurstvo za člane OUZD** ima jutri zdravnik dr. Josip Čerin v Prešernovi ulici 1.

c **Nočno lekarniško službo** ima od 12. do 18. oktobra lekarna »Pri križu« na Kralja Petra cesti.

c **Mestna občina celjska** odda v popravilo 19 parov zimskih in 19 parov letnih čevljev za moštvo policije. Ponudbe je vložiti do 18. t. m.

c **Dve nesreči.** Šletni rejnec Alojz Drofenik iz Celja je padel pri telovadbi in si zlomil levo nogo v gležnju. — 19letnega delavca Ivana Pirca iz Podvolovljeka pri Lučah je pri delu udaril hloč in mu zlomil desno nogo pod kolonom. — Oba se zdravita v celjski bolnišnici.

c **Borza dela.** 10. oktobra je bilo skupaj v evidenci 307 brezposelnih, moških 165, žensk 142. 30. septembra jih je bilo v evidenci skupaj 290, moških 150, žensk 140. — Delo je na razpolago: 4 hlapcem, 1 zidarju, 4 dni-narjem, 15 rudarjem-kopačem, 1 kleparju, 1 mesarju, 1 usnarju, 2 dobrim krojačem in 2 krojačicam, 6 deklam, 1 postrežnici, 8 kuharicam, 2 služkinjam in 1 vzgojiteljici.

c **Lahkotletski miting** po dolžnosti priredi SK Celje jutri na Glaziji. Na sporedu so naslednje discipline: teki 60 m, 100 m, 200, 400, 800, 1000, 5000 in 110 m z zaprekami, skok v daljino in višino ter meti krogle, diska, kopja in kladiva.

c **Žetev smrti.** V Libojih pri Petrovčah je umrl 72letni ugledni posestnik Anzelm Cencel v Debru pri Laškem pa 74letni prevžitkar Ivan Zupan.

c **Iz Laškega.** Od laškega okrajnega načelstva je premeščen k banski upravi v Ljubljani dr. Karel Tekavčič, okrajni načelnik v Laškem. — Občni zbor Sokolskega društva v Laškem bo drevi ob 20. v Sokolskem domu.

c **V zahvali rodbine dr. Voršičeve,** ki smo jo včeraj objavili, je pomotoma izostal kraj in datum. Bili je moralo: Celje, 10. oktobra 1940, kar s tem popravljamo.

c **Bela zastava na policijskih zaporih.** Celjski policijski zapori so danes po dolgem času prazni.

Ptuj

SAHOVSKI KLUB PTUJ

je imel v nedeljo V. redni občni zbor. Iz poročil funkcionarjev posnemamo, da je bil klub preteklo leto zelo delaven. Razen glavnega prvenstvenega turnirja se je vršil vsak mesec brzoturnir. Posebno zanimivo so bile v preteklem poslovnem letu alternativna simultanka in tekme z drugimi klubi. Pri volitvah je izvoljen sledeči odbor: predsednik dr. Jurij Sluga, podpredsednik dipl. trg. Harald Schwab, blagajnik Zelenko Milko, tehnični vodja Drogenik Jože in Fürst Ladislav. Prihodnje dni prične glavni turnir za I. in II. razred. Radi zboljšanja klubovega finančnega položaja je bilo na občnem zboru sklenjeno, prirediti interno zbirko. Seveda se pa tudi prispevki nečlanov hvaležno sprejemajo.

TRGATEV V HALOZAH

se bliža svojemu koncu. Premokro jesensko vreme je prisililo vse vinogradnike, da so morali pričeti s predčasnim branjem. Radi deževja je grozdje silno razpokalo in sok se je cedil na zemljo, tako da je to ljudj prisililo k trgatvi, sicer bi brali suhe in prazne jagode. Mošt ima 13—17° sladkorja pri boljših vrstah. Pridelki je zelo pičeli, saj mnogi niso pridelali ene sedmine količine. Žalost in obup se loteva ubogih Haložanov, saj to je bil njihov edini vir dohodkov razen sadja, ki ga letos tu sploh ni. S skrbjo gledajo v bodočnost, predvsem pa na bližajočo se zimo, saj si ne bodo mogli preskrbeti ne hrane in ne obleke. Uboga mladina, ki hodi daleč v šolo, bo pozimi posebno trpela. Pomoč jim je nujno potrebna.

p **Pododbor Združenja rez. podčastnikov** v Mariboru priredi v nedeljo, 13. t. m., ob pol 10. v Narodnem domu v Ptujju prijateljski sestanek za vse rez. podoficirje ptujskega okraja, kjer se bodo dobile tozadevne informacije in pojasnila. Tega sestanka se morajo udeležiti vsi rez. podoficirji, ker je to v interesu vseh. Sestanek je toliko važnejši, ker se bo istčasno ustanovilo tudi poverjeništvó za ptujski okraj.

p **Daruje 2 din za eno opeko.** Ni treba posebej poudarjati, kako prevažen pomen ima Protituberkulozni dispanzer v Ptujju za področje 80.000 prebivalcev. Zato podprite akcijo za zgraditev Protituberkuloznega dispanzerja v Ptujju v spomin kralju Aleksandru I. Zeditelju in ne odklanjajte sramočno listkov po 2 din za eno opeko.

p **Cirkularka** je zgrabila prste delavcu Koku Martinu iz Ptujja in jih razmesarila.

p **Iz gledališča.** V petek, 18. t. m., bo otvoritvena predstava s komedijo »Volpone«.

p **Zvočni kino Ptuj** predvaja danes in jutri »Elgato«.

Bukav žic

zrelo, odpadlo blago kupujem v vagonskih pošiljkah franko vagon nakladna poslaja. Ponudbe na »Reklam Rozman«, Ljubljana, Pražakova 8-1.

Prevžitkar zaprt v hlevu

Orožniki pri Sv. Trojici v Slov. gor. so izvedeli, da imata Janez in Genovefa Senčarjeva v Stanetincih že mesec dni zaprtega v hlevu svojega 80 letnega preužitkarja Janeza Vogrinca. Orožniška patrolja ga je našla v malem živinskem hlevu, kjer je ležal na malem kupčku slame tik za kravami, tako da so odpadki padali nanj, pod njim pa se je odtekala gnojnika. Na mokrem ležišču je starček orožnike prosil, da naj ga rešijo od onodod, kjer bo sicer umrl v pomanjkanju in nesnagi. Oblečen v stare raztrgane in smrdljive cape je starček pripovedoval, da so ga zaradi starosti in bolezní spravili v hlev, čeprav je l. 1936 na pol zastonj prodal Senčarju svoje posestvo ter si izgovoril užitek. Sedaj pa komaj čakajo, da bi umrl ter tudi njegovih hčerk ne puščajo k njemu. Na zahtevo orožnikov sta Senčarjeva pristala na to, da vzameta starega preužitkarja zopet v hišo.

SEDEM VAGONOV IZTIRJENIH

Pri vagonu tovornega vlaka 999, ki prihaja ob 20.30 na Jesenice je v noči na petek počila os med prevozom skozi postajo Slovenski Javornik. Sedem vagonov je iztirilo ter razdrlo progo v dolžini 170 m, tako da je bil promet do jutra ustavljen. Železniška sekcija in kurilnica z Jesenic sta z vsem razpoložljivim osebjem začeli popravljati progo, da bi se čimpreje vpostavil promet. Tvarna škoda je precejšnja, človeških žrtev pa k sreči ni bilo.

o **Tiskarski škrat** je v včerajšnjem poročilu naredil iz imena pokojnega Roberta Košarja Roberta Flegariča. Pomota pa je bila razvidna tudi iz besedila samega ter so jo gotovo čitatelji sami popravili.

o **Po službeni potrebi** je premeščen za podgozdarja pri okrajnem načelstvu v Gornjem gradu Gustav Kordon.

o **Grajski kino v Soboti** predvaja v nedeljo in ponedeljek vefilim »Pesem mladosti«.

o **Sv. Lenart v Slov. goricah.** Sokolsko društvo priredi v soboto, 12. t. m. v Sokolskem domu zabaven večer »Vsakomur nekaj« s sodelovanjem komika in režiserja g. Povhe Josipa, koncertnega baritona g. Gerbec Borisa in mariborskega klavirista g. Hvala Petra. — Na sporedu so šaljivi kupletji, komični prizori s petjem, operetni spevi, slov. narodne in umetne pesmi ter operne arije. — Vstopnina 10, 8 in 3 din. Začetek točno ob 20. uri.

Nagradno tekmovanje za kmetovalce

* **Nagradno tekmovanje za kmetovalce,** ki bodo pridelali največ in najboljše pridelke z uporabo apnenega dušika in nitrofoskala Z. Tvarnica za dušik d. d. Ruše razpisuje 100 nagrad za one kmetovalce, ki bodo na 1000 m² zemlje pridelali, s pomočjo ruskih umetnih gnojil, največ in najboljše kmetijske pridelke.

Tekmuje se lahko samo v sledečih 4 skupinah kultur:

- I. ozimno žito (rž ali pšenico ali ječmen);
- II. travnik;
- III. vinograd;
- IV. sadonosnik.

Vsak kmetovalec, ki se želi udeležiti nagradnega tekmovanja, mora poslati Tvarnici za dušik d. d. Ruše od občine potrjeno potrdilo, da je poskusno parcelo, s točno naznačeno katastrsko številko, poskusne parcele, pognojil s 50 kg N-Z (nitrofoskala-Z) in posejal žito (omeniti kakšno ozimno) oz. da je gnojil vinograd, travnik, oz. sadonosnik. Gnojilo si mora vsak kmetovalec nabaviti sam.

Zemlja, težja, ki že par let ni bila gnojena s hlevskim gnojem, se naj gnoji samo z apnenim dušikom, 30 kg na 1000 kvadratnih metrov.

Vsak kmetovalec, ki sodeluje pri nagradnem tekmovanju, mora poskusno parcelo posebej pospravit in pridelati točno slehdati; pri žitu posebej zrno in posebej slamo; na travniku 1. in 2. košnjo; v vinogradu grozdje, odst. sladkorja in odst. kisline v moštju; v sadnem drevju kakovost in količino sadja. Podatki o pridelku morajo biti potrjeni od občine, v kateri leži poskusna parcela, z opombo, da so

vsí podatki resnični. Tako opremljene podatke poslati na naslov:

Tvarnica za dušik d. d. Ruše.

Poskusne parcele bo med vegetacijo pregledal kmetijski strokovnjak. Nagrade bo razdelila posebna komisija v Rušah po sledečih načelih:

Kmetovalec, ki bo v svoji skupini pridelal največ, dobi prvo nagrado v višini din 1000— (4 nagrade). Druga nagrada v vsaki skupini znaša po din 500— (zopet 4 nagrade). Tretja nagrada po din 250— (4 nagrade). Četrta nagrad je 28 po 100 kg apnenega dušika, oz. nitrofoskala-Z. Petih nagrad je 60 po 50 kg nitrofoskala-Z, oz. apnenega dušika. Druga oz. tretja, četrta oz. peta nagrada bo razdeljena po vrstnem redu v vsaki skupini sledečemu najboljšemu poskusniku.

Vrednost vseh 100 nagrad skupaj znaša din 15.000—.

Poskusno gnojenje se mora izvršiti tekom letošnje jeseni, najkasneje do 15. novembra 1940. Prijava o sodelovanju pri nagradni tekmi in o izvršenem poizkusu s potrdilom od občine se morajo poslati Tvarnici za dušik d. d. Ruše do 1. decembra 1940 pod značko: »nagradno tekmovanje«. Na poznejše prijave se ne bo oziralo. Pod isto značko se morajo poslati Tvarnici v Ruše poročila o uspehu gnojenja: 1. od ozimlin do 1. septembra, od travnikov do 1. oktobra, od vinogradov in sadonosnikov do 1. novembra 1941. Uspeh nagradnega tekmovanja bo razglašen 15. decembra 1941. Nagrade bodo dostavljene najrajncem do Božiča 1941. leta.

Kmetovalci ne zamudite te ugodne prilike, ki je prva te vrste, a za današnje čase od velikega gospodarskega pomena.

Trboveljski drobiž

Proti draginji. V četrtek dopoldne se je zglasila pri predsedniku občine deputacija sestojeca iz zastopnikov upokojencev, žen in delavstva ter mu izročila resolucijo, ki obravnava v več točkah njegje navedenih z ozirom na sedanjo draginjo in prilike. Med tem časom se je zbralo pred občinskim domom par sto ljudi, povečini žensk, ki so hoteli dati s tem zadevi še poseben poudarek. Red in mir se ništa kalila.

Rudnik bo radi velikih naročil, ki jih mora izvršiti, v nedeljo, 13. t. m., obratovati v polnem obsegu.

Napravite red! Trboveljski kolesarji hočejo gotovo vzpostaviti nov svetovni rekord, vsaj takšen vtis dobivajo ljudje, ki hodijo po naših cestah. Ne vemo, ali naj to početlje imenujemo preveliko vneto za kolesarski šport, ali pa nesramno brezobzirnost do pešcev, ki so v večini nevarnosti, da jih kdo od dirkačev ne povozijo.

Nevednost? Učenček prvega razreda Pelek Alojzij iz Knezdola je zbolel na davici. Svoji so pripeljali malega bolnika na vozu v občinsko izolirnico. Na povratku pa je voznik sprejel na voz, na isto slamo, na kateri je malo prej ležal bolnik, otroke, ki so se vračali iz šole. Ali je nevednost kriva take neprevidnosti? Pazimo malo bolj na svoje otroke in poslušajmo navodila zdravnikov, da ne bomo sami širili epidemij.

o. Soboške trgovine bodo do 28. febr. zapirali že zvečer ob 6. Vzrok: štednja s kurjavo in razsvetljavo.

Sport

Rezultati nagradnega tekmovanja

Obenem z jesenskim delom prvenstva v slovenski nogometni ligi se približuje zaključku tudi naš nagradni natečaj, za katerega sprejemamo te dni zadnje prognoze. Tudi tekme šestega kola so naše tekmovalce očitno jako presenetile, tako kažejo vsaj rezultati, ki so nam jih poslali. Saj med 102 prognozama ni nobene s 5 ali 6 točkami, ki pomenijo do sedaj najvišje doseženo število točk, le 6 prognoz je zaslužilo po 4 točke, samo 4 po 3 točke, pač pa je zato število onih z dvema točkama (49) in eno točko (41) malo višje, dočim sta dve prognozi ostali neupoštevani, kakor smo že objavili v torek. Za trboveljski rezultat smo prejeli 7 pravih prognoz, za kranjskega 2, medtem ko mariborska in ljubljanskega ni pogodil niti eden tekmovalce.

Po 4 točke so tokrat dobili Ivnik Bran-ko in Greif Alojzij iz Maribora, Peršič Ciril s Pobrežja, Sitter Bruno iz Studen-

o. Odsek Zveze Maistrovih borcev Sv. Barbara pri Mariboru priredi v nedeljo, 13. t. m., ob 15. v gostilni Dvoršak vinsko trgatve. Ker je prireditelj namenjena samo v prid najrevnejšim članom, vjudno vabimo tovariše, da se je polnoštevilno udeležijo.

o. »Skupno združenje obrtnikov« v Središču je z odlokom banske uprave formalno razpuščeno in se mora kot tako pridružiti ormoški organizaciji istega imena. Društvo obstoja že 50 let in je ves ta čas smotreno delovalo za dobrobit domačih obrtnikov. V nedeljo, 13. t. m., bo o priliki opustitve njegovega dose-danega delovanja ob 10. uri služba božja, nato pa prijateljski sestanek obrtnikov, name-njen spominu 50letnega društvenega dela. To-variškemu sestanku sledi dobro pripravljeno kosilo pod imenom »karmine« ali »sedmina«.

o. Zalne svečanosti za pokojnim kraljem v Slovenjgradu je priredil Sokol ob šte-vilni udeležbi v svojem domu. Uvodne be-sede je imel prosvetar Arigler, sledila je Cajkovskega »Zalostna pesem«, katero je izvajal Salonski orkester pod vodstvom Šumeja. Kot zadnja točka je bil dram-ski prizor Karla Pahorja: »9. oktober«.

o. Zveza bojevnikov bo priredila tudi le-tos vsakoletno romanje na grob blagopo-kojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja na Oplenac, na povratku pa se bodo poklo-nili na grobu neznanega vojaka na Avali. Romanje bo od 25.—28. oktobra, cena vož-nje z vlakom in avtobusi ter prenočišča

n 3.300 slušateljev je na beograjski uni-verzi vpisanih v zimski semester. Največ slušateljev je na pravi in sicer 1.100. Zi-dov je vpisanih 118. O njih bodo univer-zitetne oblasti še sklepale v smislu nove uredbe o židovskih študentih.

cev, Vetrlih Franc iz Ptuja in Lužar Šte-fan iz Žalca. Po 3 točke so dosegli: Ko-nič Paulca iz Maribora, Dremelj Ivan iz Studencev, Heller Herman iz Dogoš in Knuplež Stanko iz Brezna, tekmovalcev z 2 točkama je preveč, da bi jih lahko poimensko objavili.

Kdo bo zmagal v natečaju?

Po šestem kolu vodi v »Večernikovem« nagradnem natečaju še vedno Tomšič Roman, knjigoveshki pomočnik iz Mari-bora, z 21 točkami. S točko manj mu je tlik za petami Vetrlih Franc iz Ptuja, po 19 točk sta nabrala Ralca Albin iz Mari-bora in Kapun Hinko iz Slov. Bistrice, po 18 točk imata Šporn Herman iz Ma-ribora in Heller Herman iz Dogoš,

17 točk je doseglo 13 tekmovalcev: Ko-lenko Tone, Glavič Vinko, Tratnik Tone, Greif Alojzij, Pocačt Karel iz Maribora, Babič Rudolf in Resinovič Vasilije iz Po-

brežja, Dremelj Ivan iz Studencev, Vo-dopija Živko, Dečko Drago, Brzič Alfonz iz Celja, Razdevšek Karlo iz Prevalj, Uratnik Vlado iz Braslovč,

16 točk imajo Černigoj Pavel, Orešič Ivan, Radej Franc iz Maribora, Mekina Fr. iz Nove vasi, Kumar Jože iz Pobre-žja, Nedvešek Emil iz Studencev, Gala Gojmir iz Celja, Zavec Milko iz Ptuja, Bruner Aloj iz Prevalj, Sušec Janko iz Gornje Radgone, Karoš Ivo iz Murske Sobotne, Teran Srečko iz Kranja,

15 točk so dosegli Senica Branislav, Skamlič Metod, Štibler Mirko, Voglar Zlatko iz Maribora, Babič Jožef, Grizold Ivan, Peršič Milan, Peršič Ciril, Šentjunc Silvester iz Pobrežja, Ferš Ivan iz Ko-šakov, Samar Filip iz Studencev, Reš Bruno iz Črne,

Razen gori imenovanih je še večje šte-vilo tekmovalcev, ki imajo po 14 točk in

ki pridejo teoretsko še tudi vsi v pošte-v za dosego prvega mesta v natečaju, se-veda le z izdatno pomočjo drugih. Prak-tično pa je seveda število onih, ki bodo prišli v pošte-v, manjše, največ izgledov imajo slej ko prej oni, ki sedaj vodijo.

Pri ocenjevanju prognoz iz 4. kola sta imeni Medveška Emilia iz Studencev in Kapuna Hinka iz Slov. Bistrice pomo-to-ma prišli v skupino s 3 točkami, tako da sta imenovana v objavi dobila po točko manj, kakor jih imata stvarno v naših seznamih. V današnji objavi je ta ko-rektura že upoštevana.

Jutri se bo odigralo zadnje jesensko kolo ligaškega prvenstva. Rezultate za to kolo bomo objavili deloma v torkovi številki »Večernika«, podrobnejši izid za 7. kolo ter celotni rezultat natečaja z ob-javo nagrajenih tekmovalcev pa bo pri-nesla prihodnja sobotna številka.

Trboveljski rudarji vodijo v slovenski ligi

SK AMATER IZ TRBOVELJ

Od leve proti desni: stoje podpredsednik kluba g. Malovrh, igralci Florjanc, Jordan, Kos, Gosak, Ramšek, Kolbezen, Butkovič, Vrhovec, predsednik kluba g. Podlesnik, kleče: Mrzelj, Plaznik, Suster.

V slovenski nogometni ligi pomenijo največje presenečenje uspehi trboveljskega Amaterja, ki mu pred začetkom tekmo-vanja gotovo nihče ni prisojal, da bo po šestem kolu brez izgubljene točke na vrhu tablice. Jutri bo Amater gostoval v Ljubljani proti Marsu, kamor ga bo spremljalo več sto »navijačev«. Vsa tr-

boveljska javnost pa bo doma nestrpno čakala poročila o tekmi ter povratka svojih fantov. Saj Amater danes za Tr-bovlje ne pomeni več samo nogometnega moštva, temveč predstavnik črne trbo-veljske doline, ki je z uspehom ponese-l ime trboveljskega »knapa« preko mej na-še ožje domovine.

Obletnica srečanja s kobanskim gadom

Ljudstvu v pouk in zabavo pripoveduje pohorski Tijek

Na Lorenčevo je bilo nebo jasno ko ribje oko. Sonce se je bilo dvignilo že visoko nad glavo Kapunarja in iz svojih lilkov neusmiljeno bombardiralo Radlov greben. Vse je zapadlo v dremavico: babja dušica ob cestnem robu, praprot na gozdni jasi, smreka na pečini, žolna na jelki, graničar ob plotu in financar v svoji pošvedrani kletki. Samo mušice in obadi so se kakor lovska letala in bombarderji vrtinčili in brneli po soparnem zraku.

Ves zatopljen s svojimi načrti v žgano apno, cement, kamenje in opeko priko-lovratim po klancu nizdol. Dva konjička se natezujeta pred težkim apnenim tovo-vom in mi prepustita za spremstvo roj krvoločnih obadov. Zdaj pogodim tega na roki, pa spet drugega na nogi, da ploskne kot nabit mehur.

Začutim vbojdljaj pod levo bedro. »Proklet obad!« in tleskem z dlanjo ob nogo. Po nekaj korakih obstanem: — Hudiča, to pa skeli kakor žareče oglje! To ni obad! Okrenem se in brskam s palico semtertja. Njega ni, a osje gnezdo se skriva pod jelsevo vejo! Tako je: razdražena osa mi je porinila želo in najbrž še naravnost v žilo, ker je tako preklensko zasklelo.

Krēmariči na Radlu potožim, da mi je osa dala injekcijo v levo nogo nad peto. Ker vzadaj nimam oči, ne vem, kako me je poljubila. Vsekakor bo dobro, če ma-žem od zunaj in znotraj. In tako se je zgodilo: zganje je krotilo strup, mleko povrh pa žejo. Nato prisedem k gostom bred hišo in modrujemo, kakšno bo vreme.

Zagledam se v modrino neba. Kaj pa naj lo pomeni: nebo polemni!... Temna zavesa zdrkne z neba na vrh Kapunarja... pomika se dalje nizdol po strmcu proti meni... preko gozda... je že na plano-ti... se bliža vrtu... se plazi preko plotu in preko gred... tmina in svetloba se ostro ločita... zdaj zdrkne črnina na sre-dino ceste... težko občutje in tesnoba v prsih... ta polovica ceste žari v svetlo-bi... noč plane preko nje do mene... prijeten sen me objame in nič več me ni... Ležememu v podstrešni sobi na postelji so mi pravili: — Med pogovorom ste na mah umolkni, potem pobledeli kakor zid,

na čelo pa so vam stopile potne srage.

— In vsi ste rekli: »Rekvieskantipace, primimo ga za tace!« sem pristavil sam.

Ker se je tudi moji okolici misel na oso započela v možgane, je bila tudi ona omamljena in tako nikdo ni ugibal o kaki drugi smrtno sočni transfuziji.

Medtem je prisopihal tovorni avto, od-ložil svoj tovor za šolo in prazen zdiral nazaj v dolino, jaz pa sem po ponovnih požirkih žganja in mleka namesto k zdrav-niku odkrevsal, natovorjen s smodnikom in z jeklenimi svedri v nahrbtniku, na-zaj v svoj planinski raj.

Moji delavci na stavbišču pridno vrtajo, mašijo smodnik v globoke luknje in ga vžigajo. Zrak se trese in skale se lomijo, da bo iz njih vzrastle dom ljudske učenosti ob severni meji.

Sključenega na kamenitem kvadratu me vpraša Miha: — Je vam slabo, pohorski Tijek?

— Ni prehudo. Samo neke privide imam in film mojega življenja se mi odvija pred očmi.

— Pa ste videti ves gobav in rdeč ka-kor goba mušnica.

— Saj me peče po vsem životu, kakor bi bil zakopan v žerjavico.

Sonce se bliža zatonu, delavci pospra-vijo orodje in odidejo na svoje domove.

— Prosim, Julka, danes pa meni samo velik lonec svežega mleka za večerjo in nič drugega.

V sobici nad svinjskim ihlevom prižgem svečo, odlijem mleko v skledo in jo po-nesem k ustom. Vraga, kaj pa je to? Ti-pam s prstom: obe ustnici otečeni... tudi jezik debel... nebo istostako! Morda pa le ni bila osa, temveč... Zgrabim steklenico ruma in jo izpraznim na dušek.

Pokličem gospodarja, ki se v sosedni sobi spravlja k počitku in se mu pred-stavim kot popoln gobavec.

— Mene je picila čebela, pa sem ležal pol dneva v omotici in se nisem mogel ganiti.

— Bo najbrž tudi pri meni tako.

— Lahko noč in dobro spite!

— Tudi vi!

Kazalec moje ure se je pomikal na 10.

Ležim vznak na postelji kakor na žrtve-niku. Otipavam nogo: vroča in otečena. Tudi preko želodca se vije nabrekla otekli-na kakor kača. Tesno mi postaja v prsih. Kakor mora se nekaj težkega plazi po me-ni, mi stiska prsni koš in steguje svoje klešče proti mojemu vratu... Duši me... Zdaj vem: to je kačji strup!

Da zdržim le do polnoči, potem se začne sonce vračati in meni bo odleglo. Da bi le imel še kakšno sredstvo proti temu gadjemu soku! Še dobro, da so bile na-gavice precej debele in so vsrkale nekaj strupa!

Čujem, kako duši kašelj mojega soseda odstran lesene stene. — Siromak, nič boljše mu ne gre kakor meni. Nobeden naju ne more spati. Kaj, ko himu ponudil kocko sladkorja. Rečeno: storjeno. Še par ka-pljic ruma je kanilo iz sicer prazne stekle-nice na kocko.

— Hvala lepa, Tijek, zdaj bo pa že dobro!

Ko se vrnem v svoj brlog, mi pride na um: Saj je tudi sladkor dobro sredstvo proti strupu. Kako je že bilo z Raspu-tinom?... Seveda, sladkor je paraliziral strilnini in so svetega satana morali konč-no še ubiti. Kar sem s kockami, kolikor jih je v papirni vrečici: Pohrustal sem vse do poslednje.

Pogled na uro mi pove, da se bliža toliko zaželena polnoč.

— Treba je vzdržati, sicer me dobi moja dobra ženka resnično mrzlega za svoj rojstni dan! Ti volkova tam na pragu, zastojni sklepečes s svojo koščeno čeljustjo in mahaš s svojo koso! Ne utegnem iti s teboj. Moram še poprej dograditi šolo in spravili svojo deco do kruha. Pojdi ko-ščenka pomagat. Perniku travo kosil, me-ne pa pusti, da diham še naprej čisti kobanski zrak!

Glej ga no, tudi izborna misel: planin-ski zrak, kisik, ozon! Pumpal ga bom kot protistrup v pljuča in bri! Tega mi pa do zore ne bo zmanjkalo! Kako že pravi tisto pravilo o globokem dihanju? Že vem: skozi nos sapo nase, kolikor se da, po-tem pa skozi stisnjene ustnice počasi iz sebe! Takoj nato je kovaški meh že v

polni akciji.

Med dihalnimi vajami se mi prikaže francoski zdravnik Conè. Slušam njegove nasvete. Vrača se mi samozavest, jači volja do življenja, v meni sta spel pogum in odporna sila.

Kaj praviš ti, zvesta prijateljica ura?

— Minuta je polnoč!

— Ne boš me več dobila v svoje koščene roke, odrini s praga in pojdi na hruško ti, golokoščenka! Samo, da bi te neznosne peklenške žgaline ne bito! Kaj, ko bi kakor zrak pomagala tudi voda!

Misel in dejanje na mah: z umivalno skledo sem že pri studencu in trenutek nato pomakam, sedeč na postelji, obe nogi za 3 mišute v mirzo vodo, nakar mokri porinem pod odejo. Ko sta se ogreli, sta ponovno čofotali po vodi.

Kakor živo srebro v tlakomeru, tako se je dvignila življenjska sila v mojih žilah in dočakal sem — jutranje zore.

Ker me ob določenem času le ni bilo na svetlo, so delavci domnevali, da je moja duša sfrlotala v brezbržno transjordan-jo.

Videč, da se mi duša če drži reber, so mi hoteli pomagati na noge. Toda srce je že močno pešalo. Sedaj mi je stara preužitkarica priskočila na pomoč z bal-drijanovimi kapljicami, pereč ogenj na gobavi koži pa je hladila s kafrično vodo.

— Prosim, Julka, pogledjte rano na nogi in povejte mi, kaj vidite!

— Dve temni piki, menda en centimeter narazen, okrog obeh je hudo rdeče in otečeno.

— Dve piki pomenita dva gadjja zoba. Bom vstal in grem k zdravniku v Mar-mek.

Mlad zdravnik, ki dobro leči in kljub svojemu imenu ne gubi klientov, je vrezal s svojim nožem križkraj v mojo nogo in me kakor gad zabodel pod kožo. Vinojo zabavo je storil to samo štirikrat! Nad vse gostiljubni zakonski par v Sokolskem domu je dajal izdatne injekcije mojemu želodcu in tako sem se daroval svoji ženki živega in čilega za njen rojstni dan.

Vsi prijatelji in znanci mi sedaj zago-tavljajo, da sem se resnično pomladil. Zato priporočam vsakomur, ki čuti potreba pomlajenja, takojšnjo transfuzijo gadjega soka. Je vseeno: levo ali desno bedro. Najpripravnejši kraj je Radelsko sedlo pod Kapunarjevim vrhom.

Mali oglasi

KAM, KJE?

KOROŠKI SLOVENC!
V nedeljo, dne 13. t. m. pri legem vremenu izlet na Osetov »Grič«. Preskrbljeno je za dober prigrizek in izvrstno kapljico. Zbirališče pred realko, odhod ob pol dveh. 18791-1

Novi sladki **MOŠT**
in sadjevec ter okusen prigrizek Vam vedno nudi bife Pinterič, Tržaška c. 18785-5

RESTAVRACIJA
»LOVSKI DOM«
nad »Tremi ribniki«. Pojedina pečeni in cvrtni rišk. Zalije se z izvrstnim ljutomerskim rizlingom. Se priporoča gostilničarka. 18831-1

DANES IN JUTRI
prvič v tej sezoni letne, krvave klobase, lastni pridelek. Vino prav dobro. Gostilna »Prešernova klet«, Gosposka ulica, telefon 25-43. 18822-1

PONIKLANJE
pokromanje predmetov vseh vrst dobro in poceni pri »Ruda«, Maribor, Trstenjakova ulica 5. 6177-1

Gostilna »Krcčevinski dvor«. V nedeljo

KONCERT
Domače krvavice, svečinska, ljutomerska vina. Sprejmejo se abonenti, dobra meščanska kuhinja. 18854-1

SLUŽBO DOBI
PRIKROJEVALCA
prvovrstno moč, sprejme takoj produkcija čevljev Robin šak. Glavni trg, Maribor. 18738-2

Sprejme se starejša ženska z nekaj pokojnine kot **GOSPODINJA**
k 3-članski družini, za hrano in stanovanje. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18699-2

KUHARICO
srednjih let, kot gospodinjo, ki ljubi tudi gospodarstvo (vrt), dobro moč, marljivo in zanesljivo, išče uradniška menza (14 oseb) v provinci. Ponudbe z navedbo plače in prepisi izpričeval pod »Varčna« na ogl. odd. »Večernika«. 18799-2

Poštena, marljiva in zdrava **SLUŽKINJA**
za vsa dela dobi takoj službo pri tričlanski učiteljski družini. Draksler, učitelj, Marenberg. 18794-2

Rabim **2 VINIČARJA**
z večjimi močmi za takojšnji nastop. Predstavili se: Preac, Zg. Breg 31, Ptuj. 18793-2

KROJAŠKEGA POMOČNIKA
za mešana dela sprejmem takoj. Mirko Beziak, krojaštvo, Vseh svetnikov ul. 5, Ptuj. 18771-2

Absolvent
trgovske akademije se sprejme v industriji. Ponudbe pod »Stalnost« na admin. lista.

Sprejemem dva **ČEVLJARSKA POMOČNIKA**
za stalno. Vprašati: Dolšak, krojaštvo, Košaki pri Mariboru. 18762-2

Sigurno **EKSISTENCO**
nudim starejši, samostojni šivilji ali trg. pomočnici z nekaj kapitala. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Eksistenca«. 18760-2

Zaposlitev dobe **železostrugarji in mizarji**
pri tvrdki K. & R. Ježek, Maribor

DRUŽABNIK
za lesno trgovino, na dobri poziciji, v bližini Maribora, s kapitalom od din 80.000.— naprej se išče za takojšnji vstop. Pismene ponudbe pod »Konjunktura« na ogl. odd. »Večernika«. 18759-2

Sprejme se **HIŠNIK**
največ dve osebi. Prednost upokojenec, ki ima veselje do vrta. Korošičeva 22. 18846-2

TRGOVSKI POMOČNIK
dober in spreten prodajalec v manufakturni stroki ter več aranžiranja izložb se sprejme na dobro mesto. Ponudbe je poslati na ogl. odd. »Večernika« pod »Manufakturst« 18847-2

Sprejemem takoj izurjenega **PEČARSKEGA POMOČNIKA**
Adamič Franc, pečarski mojster, Židovska ul. 12, Maribor. 18810-2

Za boljšo hišo se išče **SOBARICA**
(poleg kuharice) z znanjem šivanja. Ponudbe pod »Maribor« na ogl. odd. »Večernika«. 18871-2

Iščem **DEKLE**
za vsa hišna dela. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18880-2

Sprejme se **DVOČLANSKA DRUŽINA**
na opekarno. Dobi stanovanje. Prednost strokovnjaki. Betnavska cesta 1, Maribor. 18878-2

PEGESAN KREMA
PROTI SONČNIM IN DRUGIM PEGAM
LIŠAJU IN NEČISTI KOŽI
KANC

SLUŽBO IŠČE
KUHARICA
izvrstna, starejša, za vse išče stalno službo ali službo postrežnice. Plača kakršnakoli. Sodna 2, hišnica. 18904-3

25 letno **DEKLE**
išče lahko službo, najraje kot natakarica. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18907-3

Oskrbnik **EKONOM**
z večletno prakso, samski, pošten in odločnega nastopa išče nameščenje na večje posestvo. Dopise na ogl. odd. »Večernika« pod »Absol. kmet. šole«. 18797-3

Samostojna **KUHARICA**
išče službo. Varčna gospodinja. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18795-3

Izprašani **LOVSKI PAZNIK**
in odgojevalec plemenitih živali išče službo v bližini Maribora. Ponudbe: J. Oprešnik, Maribor, Koroška c. 26-I. 18680-3

Iščem službo **NATAKARICE**
v boljši gostilni ali restavraciji. Imam let. spričevala. Priporočljiva dobra moč. Zmožna kavcije. Naslov v vseh poslovalnicah »Večernika«. 18770-3

TRGOVSKI POMOČNIK
19 leten, priden in pošten. Želi spremeniti mesto radi nadaljnje izobrazbe, grem tudi v konzum. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Pošten in zanesljiv«. 18765-3

ŠOFER
mlad, trezen, nekadilec, želi primerne zaposlitve. Zmožen tudi popravil. Naslov v upravi »Večernika«. Celie in Maribor. 18894-3

ŠOFER
z večletno prakso, trezen in zanesljiv, išče službo k tovornemu ali osebnemu avtomobilu. Ponudbe poslati na ogl. odd. »Večernika« pod »Trezen«. 18809-3

NATAKARICA
mlada, poštena, vajena gostilne, kavarnne želi službe v kavarno ali boljšo gostilno. Nastopi takoj. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18870-3

FRIZERKA
išče mesto. Pismene ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Takoišnji nastop«. 18872-3

GOSPODIČNA
zmožna vseh pisarniških del, perfektna v nemščini, dobra računarica in stenotipistka išče mesto blagajničarke ali kontoristke. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18896-3

VAJENCI-(KE)

Priden, pošten **UČENEC**
za trgovino z mešanim blagom se pod ugodnimi pogoji sprejme. L. Povoden Maribor, Gregorčičeva 14. 18660-4

STANOVANJE ODDA
odda lepo **STANOVANJE**
2 sobi, kuhinja, pritlikline, za din 450.— mesečno. Pojasnila pri g. Golob, istotam. 18716-5

2 trisobnih **STANOVANJ**
v sredini mesta se odda s 1. novembrom. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18698-5

Tri enosobna, sončna **STANOVANJA**
se oddajo na Aleksandrovi c. 83. Vprašati: Trdinova ulica 5. 18902-5

Lepo trisobno **STANOVANJE**
se takoj odda. Keizarjeva 4. 18891-5

Dvosobno, sončno, lepo **STANOVANJE**
v Korošičevi ulici, 8-II oddam. Vprašati v ponedeljek in torek v pritličju. 18801-5

Sončno enosobno **STANOVANJE**
se odda. Linhartova 25. 18865-5

STANOVANJE
eno- in dvosobno, se odda. Smetanova ul. 54, v gostilni. 18859-5

Lepo **TRISOBNO STANOVANJE**
se takoj odda, kakor tudi dvo sobno stanovanje. Posredovalnica »Rapid«, Gosposka 28. 18884-5

Sončno **SOBO IN KUHINJO**
oddam mirni stranki 1. novembra. Benet. Dravska ulica 10. 18892-5

STANOVANJE IŠČE
Iščem moderno dvosobno **STANOVANJE**
v mestu. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »18742«. 18742-6

PREHRANA
Sprejme se **SOSTANOVALEC**
ali samostanovaalka na vso oskrbo. Taborska 22, dvorišče. Vprašati v nedeljo. 18751-7

Sprejmejo se na **STANOVANJE IN HRANO**
moški in tudi gospodične. Dr. Verstovšekova ul., Pobrežje, Ploj. 18706-7

MAJHEN OTROK
se vzame v oskrbo k boljši družini na deželo. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18868-7

Krojači! Šivilje!

NAJNOVEJŠE MODNE JOURNALE

stalno na zalogi
Knjigarna in papirnica
Tiskovne zadruga
Maribor, Cankarjeva 1
Telefon števil. 25-45

SOBA IN KUHINJA
Se oddata mirni stranki. Cankarjeva 12, Pobrežje. 18805-5

Lepo, komfortno **TRISOBNO STANOVANJE**
v vili se ugodno odda s 1. ali 15. nov. Vprašati: Zele, Vrbanška 29-I. 18792-5

DVOSOBNO STANOVANJE
pod enim ključem, angleško stranišče itd., se odda s 15. okt. ali 1. novembrom. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18784-5

Lepo štirisobno **STANOVANJE**
v centru se odda s 1. decembrom. Vprašati: Stavbna pisarna, Vrtna 12. 18821-5

DVOSOBNO STANOVANJE
s pritliklinami in kabinetom se odda. Meliska c. 29. 18816-5

Sončno, trisobno **STANOVANJE**
s kopalnico se odda takoj. Vprašati: Stavbna pisarna, Vrtna ul. 12. 18819-5

SOBO IN KUHINJO
oddam s 1. novembrom. Ptujška c. 54. 18815-5

Ta Tezmem se odda ceneno **SONČNO STANOVANJE**
Vprašajte: Društvo, hišnih posestnikov. 18846-5

Lepo, sončno, enosobno **STANOVANJE**
blizu kolodvora, Tomšičev drevored, se odda največ dve ma osebama. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18843-5

Odda se **SOBA**
s celo oskrbo s 15. oktobrom. Frančiškanska ul. 21-I, levo. 18836-7

Sprejme se **GOSPOD**
na hrano in stanovanje. Meljska cesta 59-I, vrata 7. 18840-7

GOSPOD
se sprejme na hrano in stanovanje. Židovska ul. 14-I, vrata 9. 18833-7

OPREMLJENA SOBA
s celo oskrbo se odda gospodu s 15. oktobrom. Poseben vhod. Aleksandrova c. 79. 18855-7

10-letnega **FANTKA**
se da v prvovrstno oskrbo družini, kjer je možnost šolskih instrukcij, na razpolago klavir in je obenem kakšen součenec ali nekoliko starejši drug v družini. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Navedba honorarja«. 18875-7

GOSPOD
se sprejme na stanovanje in hrano. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18897-7

SOBO ODDA
Lepo zračno **SOBO**
prost vhod, poceni oddam. Kneza Koclja 19-I, vrata 5. 18711-8

SPOMNITE SE CMD!

SOBA
s posebnim vhodom, v pritličju, prazna, se odda s 1. novembrom. Slomškova ul. 26, Pobrežje (Špesovo selo). 18782-8

SOBA
se odda mirni osebi takoj. — Loška ulica 5-II. 18787-8

SOBA
strogo separirana in lepo opremljena se odda z 1 ali 2 posteljama v bližini parka. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18848-8

Majhna, opremljena **SOBICA**
se odda. Koroška cesta 85. 18838-8

Dve veliki, prazni **SOBI**
uporabni za pisarne takoj oddamo. Glavni trg 4, trgovina. 18829-8

V centru oddam lepo opremljeno, sončno **SOBO**
s prostim vhodom boljšemu gospodu. Punčuh, Aleksandrova c. 6. 18827-8

Oddam lepo opremljeno **SOBO**
s posebnim vhodom boljši gospodični ali gospodu v bližini parka. Vprašati v ogl. odd. »Večernika«. 18823-8

Odda se s 1. novembrom **OPREMLJENA SOBA**
Stritarjeva ul. 25. 18818-8

Lepa sončna **SOBA**
in kabinet se odda. Pokojniški zavod, Verstovškova 4-I, desno. 18867-8

Kupimo več parov novih ali nošenih, toda dobro ohranjenih **gumijastih škornjev**

števil. 40—43. Ponudbe s ceno je poslati na Režijski odbor za rekonstrukcijo državne ceste števil. 50 v Mariboru.

SOBA
se odda dvema gospodoma. Ruška c. 6-I. 18807-8

PRAZNA SOBA
s posebnim vhodom, v novi stavbi, na sončnem prostoru, se takoj odda. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18856-8

SOBA S ŠTEDILNIKOM
se s 15. oktobrom odda mirni stranki. Studenci, Vodnikova ul. 15. 18853-8

OPREMLJENA SOBA
se takoj poceni odda gospodu ali gospodični. Frankopanova ul. 8-I, vrata 3. 18852-8

OPREMLJENA SOBICA
se odda. Wildenrainerjeva ul. 6-II, vrata 6. 18851-8

Lepo opremljena, sončna **SOBA**
se odda. Wildenrainerjeva ulica 6-II, levo. 18873-8

Separirana, opremljena **SOBA**
1 ali 2 postelji, s hrano ali brez, se takoj odda. Aleksandrova cesta 44-III, levo. 18864-8

GOSPOD
se sprejme na stanovanje. — Frančiškanska 21-I, desno. 18861-8

Lepa, prazna ali opremljena **SOBA**
se odda. Marijina 24. 18908-8

Odda se v bližini parka sončna **SOBA**
boljšemu gospodu. Poseben vhod. Maistrova 14, vrata 7. 18912-8

Sprejme se soliden **GOSPOD**
na stanovanje. Ob brezu 24. 18906-8

SOBO IŠČE
Starejša dama išče, mirno, prazno **SOBO**
s kopalnico ali kuhinjo. (Ne pritličje!) Ponudbe pod »Točna plačnica« na ogl. odd. »Večernika«. 18890-9

Gospod išče snažno opremljeno **SOBICO**
ali kabinet pri Gl. trgu s 15. okt. ali 1. novembra. Pismene ponudbe pod »Cisto« na ogl. odd. »Večernika«. 18887-9

Prvovrstne svet. znamke
STEINWAY, FÖRSTER, STINGEL, SEILER ITD.
Hiša klavirjev
Th. Bäuerle
Maribor, Tyrševa 24

Iščem **SOBO S ŠTEDILNIKOM**
prazno, majhno, svetlo, suho, za eno osebo s 1. novembrom. Naslov pustiti v ogl. odd. »Večernika«. 18803-9

LOKAL
LOKAL
za malo trgovino ali obrt oddam. Stritarjeva ul. 5, vogal Jerovškove (Magdalske). 18755-10

LEP LOKAL
za špecerijo v centru (na trgu) se odda takoj. Vprašati: Stavbna pisarna, Vrtna ul. 12. 18820-10

POSEST
Pri Mariboru bo naprodaj do 16. t. m.

POSESTVO
32 ha, arondirano. Ugodna prilika. Poizve se: Cvetlična ul. 13, pritličje. 18692-11

KUPIM
sadosnik, travnik ali hišo na Tezno ali na Pobrežju. Na slovo v ogl. odd. »Večernika«. 18675-11

HIŠO
ali posestvo, event. stavbišče kupim. Ponudbe z natančnim opisom in ceno na ogl. odd. »Večernika« pod »Gotovina«. 18622-11

Kupim lepo manjše **POSESTVO**
z vinogradom, lahko s preužitkom. Anton Orosel, Št. lji pri Velenju. 18798-11

Prodaj ali dam v najem **MAJHNO POSESTVO**
Ponudbe pod »Blizu postaje« na ogl. odd. »Večernika«. 18779-11

KRASNO HIŠO
(vila), 1600 m², 3 stanovanja in vsa oprema se prodaja takoj za 90.000 din. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18778-11

VELIK TRAVNIK
5600 m², 5 minut od dolenskega kolodvora, se poceni prodaja. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18752-11

Napródaj **TRISTANOVANJSKA HIŠA**
z lepim vrtom. Dobrava št. 99. 18722-11

Proda se lep **TRAVNIK**
približno 2 orala. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18661-11

Lepa, novozgrajena **HIŠA**
se proti gotovini takoj prodaja. Informacije gostilna P u l k o. Tezno, Ptujška 87. 8830-11

Novozgrajena **HIŠA**
večstanovanjska, z vrtom, se ugodno prodaja. Pobrežje, Nam. sipna 66. 18826-11

Proda se novozgrajena **DVOSTANOVANJSKA HIŠA**
Vpraša se v trgovini Kraser, Studenci, Kralja Petra cesta. 18825-11

Prodaj **PARCELO**
s stanovanjsko hiščo. Limbuš 159. 18841-11

Novozgradba, 3 stanovanja, samo 110.000.— **Velika hiša** 20 stanovanj 500.000.— **Hiša** 4 stanovanja, vrt 2000 m², 85.000.— **Parcela** 600 m² 12.000.— Lepo vinogradno posestvo 250.000.— **Posredovalnica »Rapid«**, Gosposka ul. 28. 18883-11

ENODRUŽINSKA HIŠA
se prodaja. Vpraša se pri A. Rečnik, Maribor, Pobrežška cesta 6, v trgovini. 18850-11

ona

prejme najnovije Jersey - modele in jesenske plašče v veliki izbiri samo pri konfekciji

greta

maribor grajski trg

HALO POSESTVO

za 18.000 din naprodaj. Resni kupci naj vprašajo: Maribor, Stritarjeva ulica 7. Dolajš, 18874-11

HIŠO

z dobro vpeljano mesnico, delavnico, gospodarskim poslopjem ter velikim vrtom. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18761-11

POSREDOVALNICA IVAN GODINA

Maribor, Aleksandrova c. 30

HIŠE: obrestonosno, 16 stanovanjsko v centru Maribora, cena 1.600.000 din; novo komfortno dvonadstropno, 1.100.000; enonadstropno z gostilno, veliko dvorano, 9 sob in 2 kuhinji 450.000; novo zgrajeno, masivno tristanovanjsko vilo, 245.000; enonadstropno s trgovino, 290.000; novo zidano ob prometni cesti, v kateri se nahaja trgovina z mešanim blagom, din 145.000; novo zgrajeno štiri stanovanjsko, 105.000; tristanovanjska s 1200m², lep, vrta 75.000; novo tristanovanjsko zgradbo, 55.000; enodružinsko z lepim ograjenim vrtom, vodnjak, 30.000 din. 18879-11

Nova visokoprtilična HIŠA

se prodaja blizu tovarne »Svilas«, Radvanje. Vprašati: Gostilna Mautner, zdaj Mihevc. 18882-11

Dvostanovanjsko HIŠO

po 3 sobe, s priključki, lepa lega, levi breg, prodam na polovico, event. tudi celo. Ponudbe pod »Lastno stanovanje« na ogl. odd. »Večernika«. 18881-11

Prodajno stavbeno PARCELO

(nitvo), cca. 2000 m², a 15 din, na periferiji Maribora. Vpraša se: Sp. Radvanje 54. 18860-11

Prodajno enostanovanjsko HIŠO

in temelji za zidanje nove hiše 8x8 m², z gotovo kletjo v bližini pobreške šole. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18824-11

Rapidna

kupoprodaja hiš, posestev itd. brez pomoči resničnega strokovnjaka danes

ni dobra,

žato zahtevajte v vsakem slučaju strokovnjaški nasvet, ki vam ga lahko nudi brezplačno priznana nadvse kulantna realitetna pisarna »TRIGLAV«

Maribor, Aleksandrova c. 12. Telefon 25-34. 18806-11

Po 7% netto se vam obrestuje le denar, ako kupite novo enonadstropno tristanovanjsko

HIŠO

z velikim vrtom. Cena din 290.000. Dopise na ogl. odd. »Večernika« pod »Letovišče pri Celju«. 18900-11

Novozgrajena petstanovanjska HIŠA

v Magdalenskem predmestju »e poceni prodaj«. Listnane ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Gotovina«. 18523-11

VINOGRADNO POSESTVO

v Halozah, 20 minut od glavne ceste, 11 oralov, od tega 1 oral vinograda, ostalo sadovnjaki, pašniki in gozd, se takoj poceni prodaj. Vprašati J. Cvikl, Ptuj. 18901-11

HIŠA

enodružinska, klet, velik vrt, na zelo lepem kraju blizu mesta, se ugodno prodaj vsled se litve. Zelo pripravno za upokoje. Cena din 25.000. — Vprašati v gostilni Potokar, Brezje pri Mariboru. 18910-11

UGODEN NAKUP

novozidane hiše, center Maribora, cena 185.000 din. Informacije pri Godina, Maribor, Aleksandrova c. 30. 18905-11

Lepa HIŠA

z vrtom in gospodarskim poslopjem takoj naprodaj. Dobrava 140, Tezno pri Mariboru. 18903-11

DENAR

DIN 200.000.—

ali več vložim v dobro, solidno podjetje. Osebna udeležba zaželjena. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Solidno«. 18623-12

AKO RABITE POSOJILO ne čakajte zadnjega trenutka. Temveč javite se takoj pri zastopstvu hranilni posojilnici »Moj Dom«, Maribor, Aleksandrova c. 64. — Priložite znamke din 3.— za odgovor. 16681-12

ZAKAJ

tolike skrbi, kje dobiti posojilo. Pristopite kot stalni član čimprej. Posojilo dajemo našim članom varčevalcem. Ugodni pogoji. Vloge obrestuje 5% vsi varčevalci brez plačno zavarovani, zato ne čakajte več do zadnjega trenutka. Javite se čimprej pri zastopstvu Hranil. posojilnice »Moj Dom«, Maribor, Aleksandrova c. 64. Priloga znamke din 3.—. 18587-12

Posojila

državnim, banovskim in občinskim uradnikom ter uslužbencem in upokojevcem podeljujemo na rok od 10 mesecev ali več let brez posebnih garantov ali z garantom Pismene ponudbe in vprašanja potom »Propagandne d. d. Zagreb, pošt. pretinac 472, pod »Posojila«.

OBRT - TRGOVINA

KERAMIKA

Hišni posestniki in najemniki, pregledajte Vaše peč in štedilnike, predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni Anton Rajšp, Maribor, Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. Prvo vrstne ploščice ter pečl. — Stavbeniki in pečarji popust. 5212-13

TRGOVINE, INDUSTRIJE, HOTELE, TRAFIKE

restavracije gostilne, kavarne, mlekarne, varlumerije, bomboniere, drogerije, pekarnice, mesnice prodajamo in posredujemo nakup vestno in hitro: Poslovalnica Pavleko, Zagreb, Ilica 144. 18913-13

BIFE S TRAFIKO

na največji pasaži, bližina železnice, kolodvor, pred tramvajskim postajališčem prodamo radi izselitve lastnika za din 16.000. Mesečna najemina din 500. Poslovalnica Pavleko, Zagreb, Ilica št. 144. 18915-13

HOTEL Z RESTAVRACIJO IN KAVARNO

v središču najprometnejšega in bogatega trkovskega mesta Hrvatske, izvrstno iodo, predamo s celokupno opremo v tuskih sobah, kavarni in restavraciji za din 180.000. Poslovalnica Pavleko, Zagreb, Ilica 144. 18914-13

STROJI

ŠIVALNI STROJ malo rabljen, prodaj poceni. Ussar, Trubarjeva 9. 18889-14

POHIŠTVO-OPREMA

ulica 5. 6177-1 SPALNICE, JEDILNICE, KUHINJE vseh vrst v najmodernejših lastnoročnih izdelavah dobite v zalogi pohištva. Aleksandrova c. 48. 4311-1

Staro POHIŠTVO

postelje, omare, mize, stole, otomane, dobro ohranjene, prodaj. Vprašati: trgovina Stojan, Košaki. 18665-17

Prodajno polovico SPALNICE

iz trdega lesa. Aleksandrova c. 31, Pobrežje. 18668-17

NAMIZNI ŠTEDILNIK

novi, se poceni prodaj. Tezno, Jurčičeva 12. 18729-17

Prodajno POHIŠTVO

za sobo. Radvanjska c. 6, pri Korenu. 18910-17

STOLE

vseh vrst Var dobavljam naj boljše in najcenejše po konkurenčnih cenah. Zahtevajte cenik. J. Pučko, Maribor, Tržaška c. 57, pri delavski pekarni. 18893-17

Vsakovrstne odpadke papirja, cuni ter divje kostanje kupuje in plačuje po najvišjih dnevnik cenah B. Železnik trgovina vseh vrst surovin Maribor, Pobrežje, Cankarjeva 16 Nakupovalnice: Maribor, Kopaljska in vogal Ptujске-Tržaške ceste (Gustinčič)

Trodelen MADRAC

in par novih moških čevljev, št. 41 poceni naprodaj. Studenci, Vodnikova ul. 25. 18812-17

Prodajno JEDILNICO

tudi posamezne kose in razno drugo pohištvo. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18839-17

ZENSKI KOTIČEK

NOGAVICE rokavice, perilo, trikotaža, volna, pletenine, Oset »Mara« Koroška 26, poleg tržnice. 16799-18

GOSPODINJE!

Nabavite si najnovije, praktični patentirani brisalci za umivanje in sušenje oken. Cena z navodilom 40 din pri Jugopotent, Ljubljana, Dvorakova 8. Telefon 42-40. Pri predplačilu na čekovni račun št. 14.627 Vam pošljemo poštne prosto. Sprejmemo preprodajalce. 13544-18

TRAJNE KODRE

z najnovijim aparatom izdeluje po din 40.— salon »Reiser«, Frankoranova 17. Istotam se sprejme brivski valenec. 18814-19

50 DINARJEV

Trajne kodre z Mažik preparatom, garancija 8 mesecev. Barvanje las v vseh nijansah. Vodna ondulacija 10.— Želzna ondulacija 6.— vranje glave 6.— manikure 6.— pedikure 6.— Prvo vrstna postreža. — Salon Drilevič, Valvazorjeva 30 18898-18

ZENITBE - DOPISI

Starejšega, samo boljšega GOSPODA želi spoznati mlada gospodična, da bi jo poučeval nemščino. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Zimski večer«. 18835-19

URADNIK

v državni službi, 34 let star, mesečna plača 3000 din, iščem zakonsko družico. Informacije daje »NADA«, Zagreb, Jelačićev trg 10. Za informacije pošljite 10 din. 18773-19

ZENITVE IN MOŽITVE boljših krogov posredujemo strogo diskretno in vestno. Prvo vrstne obiteljske zveze. Informacije prospekte pošljite strogo diskretno proti prednakazilom din 10.— v znakah. »REZOR«, Zagreb, Pošta 3. 18773-19

GOSPODIČNA

prijetne zunanosti, dota v gotovini 250.000 din, iščem zakonskega druga. Informacije daje »NADA«, Zagreb, Jelačićev trg 10. Za informacije pošljite 10 din. 18772-19

ZDRAVNIK

39 let star, mesečni dohodek 5—6.000 din, iščem zakonsko družico. Informacije daje »NADA«, Zagreb, Jelačićev trg 10. Za informacije pošljite 10 din. 18775-19

VDOVA

42 let stara, dota 1.000.000 din — iščem zakonskega tovariša. Informacije daje »NADA«, Jelačićev trg 10. Za informacije pošljite 10 din. 18774-19

OBRTNIK

s stalno službo želi spoznati pošteno samostojno gospodično z znanjem nemščine. Nekaj gotovine ali dohodki. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Dobra«. 18834-19

NEMŠKI POUK slovnica in pravopis po hitri metodi in poceni. Vprašati: Koroška cesta 21. 18849-21

GLASBILA

Kupim PIANINO ali glasovir. Ponudbe pod »Privatno« na ogl. odd. »Večernika«. 18697-20

SPECIJALNA IZDELOVALNICA HARMONIK JOS. FLEISS LJUBLJANA TYRŠEVA 35 ZAHTEVAJTE CENIK!

VOZILA

Dobro ohranjen moderen VOZIČEK na prodaj. Vprašati: Vetrinjska ul. 3-1. 18817-22

Prodaj se globok OTROŠKI VOZIČEK Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18811-22

Prodaj se ZENSKO KOLO v dobrem stanju. Tržaška 63. 18866-22

Prodaj se globok OTROŠKI VOZIČEK Meina ul. 31, Maribor. 18863-22

Ugodno prodaj MOTORNO KOLO N. S. U. 250 ccm. Slovenska ul. 36. 18780-22

Otroški SPORTNI VOZIČEK ugodno na prodaj. Neubauer, Livada 2. 18844-22

Prodaj se dobro ohranjen, štrisedežen AVTO 2 kolesi posebej. Betnavska cesta 1. 18877-22

ZIVALI

KANARČKI pevci naprodaj. Miklošičeva ul. 2, prihljče. 18802-24

PES se prodaj. Ruška c. 6, Maribor 18808-24

OPOZORILA

OBJAVA!

Gosp. Dravinec Alojz, Maribor, Aleksandrova c. 46, ni več naš zastopnik in nima pravice sprejemati članov in inkasirati za naš račun. Hranilna posojilnica »Moj dom«, Ljubljana, Dvořakova 8. 18749-25

OBVESTILA

IZJAVA.

Ne sprejemam na znanje odzvestva zastopstva po navodilu g. tajnika Deziderija Mizerita ker dela proti predpisom svojih predstojnikov, se prosi višja oblast, da preglada poslovanje g. tajnika. Podpisani delam naprej po od ravnateljstva predpisanih pravih Hranil. posojilnice »Moj Dom« v Ljubljani. Zastopnik Dravinec Alojz, Maribor, Aleksandrova c. 64. 18862-26

POZOR!

Vsi bivši zastopniki poverjeniki Hranilne posojilnice »Moj Dom« v Ljubljani naj se takoj javijo pismeno s točnim naslovom in podatki. Nasloviti na ogl. odd. »Večernika« pod »Tako«. Priložiti din 3.— v znakah. 18857-26

RAZNO

SKOBELJNIKE

(Hobelbanke) eventualno z orodjem kupi mizarstvo Weisak, Cankarjeva ul. 2. 18709-28

Prodaj se železna PEČ Principova 4, Melje, Domiter. 18804-28

KAJENJE ŠKODUJE VAŠEMU ZDRAVJU

»NIKOTINOL« neškodljivo zanesljivo sredstvo odvadi v 2—3 tednih kajenja tudi najstrastnejše kadilce. Cena velika steklenica din 70.—, mala din 60.—. Po povzetju razpošilja Jugopotent, Ljubljana, Dvořakova 8. Sprejmemo preprodajalce. 13542-1

SLIKE ZA LEGITIMACIJE IN POTNE LISTE NAJHITREJE

a klub prvovrstni izpeljavi le najceneje samo pri Foto-Kieser, Maribor, Vetrinjska ul. 30, vis-a-vis Grajskega kna. 17889-28

MLIN

na stalni vodi se išče v našem. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18758-28

VAŽNO ZA VSAKOGAR!

Pred nastopom zime naročite nove ali dajte popraviti Vaše pečl in štedilnike pri prvovrstnem pečarskem podjetju. Stalno velika zaloga najnovijih modelov pečl, štedilnikov in stenskih oblog. Pečarstvo Strašek Gustav, Maribor, Tyrševa ulica 12. 18218-28

POTREBUJETE NUJNO!

Slike za legitimacije in potne liste. Dobite jih takoj izgotovljene. Dobro, poceni pri Foto Kieser, Vetrinjska ul. 30 — nasproti Grajskega kna. 18584-28

SPREMLJANJE

na klavir za predpoldanske ure iščem v centru mesta. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Honorar«. 18876-28

Na prodaj globok OTROŠKI VOZIČEK violina, olinata slike, Maribor, Dušanova ul. 12. 18813-28

ELEKTROINSTALICIJE popravila električnih aparatov, motorjev. Tovarniške zaloga lustrov, tovarniške cene. Simeč Gustav, Meljska cesta 2. 18832-28

ZOBOZDRAVNIK

odda dobro vpeljano prakso kolegu. Lepa prilika za zdravnika z dežele, ki se hoče preseliti v mesto. Vprašanja pod šifro »Praksa, Ljubljana, centru« na ogl. odd. »Večernika«. 18800-28

Kupim GROZDJE izabelo. Vprašati: Stritarjeva 17-1, Maribor. 18757-28

KMETOVALCI POZOR! Kar je bilo nekdanj, to velja tudi danes. Uporabljajte staro, vsestransko preizkušeno sredstvo redilni prašek za živino, posebno za prašiče »MASTE LIN« zakonito zavarovana znamka. Samo poskusite in prepričali se bode! Dobi se v vseh trgovinah na dežel in v glavni zalogi, Ivan Magdalenc, Rače. 28769-28

Prodaj 2 kratka HUBERTUSA Klemenčič, Tržaška 65, Maribor. 18768-28

Priznana najboljša, vedno sveže SVEŽE KISLO ZELJE se zopet dobi v trgovini Josip Weis, Maribor, Aleksandrova 29. 18837-28

FILATELISTI! Michel, Evropa in Weltkatalog 1941 na zalogi. Pošljamo tudi po pošti. — Knjigarna Scheidbach, Gosposka 28. 18885-28

SLADKA DARILA za vsako priliko, vedno sveži deserti, pečivo za dijete in čajanke v trgovini »Kavaler«, Gosposka 28. 18886-28

CUNJE vsako množino dobavljam. — Krušič, Zalec. 18895-24

Ia ZELJE v glavah, vagonске pošiljke dobavljam. Krušič, Zalec. 18899-24

Čitajte, »Večernik«

POSOJILNICA NARODNI DOM v Mariboru z.o.o. • naistarejši slovenski denarni zavod v Mariboru REZERVE BLIZU DIN 12.000.000—

Veliko izbiro jesenskega blaga

v češki in angleški kvaliteti po znano nizkih cenah

za moške obleke in plašče, damske kostume in plašče, hubertuse, oficirske in železničarske uniforme ter krojaške potrebščine dobite samo v

Češkem magazinu

Maribor (pri glavni policiji)

Halo!

Vabilo

Halo!

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da bom otvorila v soboto 12. t. m. gostilno pri „LOKOMOTIVI“, Frankopanova ul. 29. Za dobro kapljico kakor tudi za prigrizek najboljšo poskrbljeno. Abonentu se sprejemajo. Izborna meščanska kuhinja. Priporoča se gostilničarka **Lenka Gradišnik**

Vaš uspek: mali oglasi v „Večerniku“!

Continental

na ugodne mesečne obroke
IVAN LEGAT
Maribor, Vetrinjska ul. 30
Ljubljana, Prešernova ul. 44

NAJPOPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA

HOHNER
GENERALNO ZASTOPSTVO
SCHNEIDER
ZAGREB, NIKOLIČEVA 10
ZAHTEVAJTE BREZPLAČNI CENIK

Prodaja v Mariboru
V. Weix
in sinove
Jurčičeva

Zbirajte odpadke

Staro železo, baker, medenino, svinec, cink, star papir, cunje, krojaške odrezke, tekstilne odpadke, glaževino, ovčjo volno, govelo dlako kupuje vedno po najvišjih cenah **Arbeiter**, Dravska ul. 15. Tel. 26-23.

MODERNI VOZIČKI

po vsah cenah

BOGOMIR DIVJAK
Ulica kneza Kocja 4

KLOBUKE

čepice, okraske, peresa itd. dobite najceneje iz lastne domače delavnice. Sprejemam vsa popravila v strokovno izdelavo. Cena od 10—28 din. Se priporoča

Babošek Vladko
klobučarstvo
Maribor, Vetrinjska 5.

Halo!

Vinska tegatev

v nedeljo ob 2. uri popoldan restavracija Cerpes prej Slavec nad Trem ribniki — Vstop prost! Se priporoča **restavrateur**

Najnovejši modeli

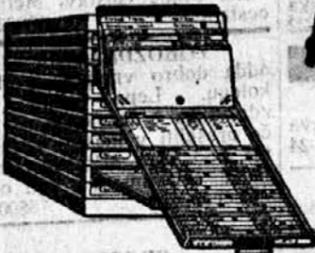
otroških vozičkov, dvokoles, in delov, šivalnih strojev, prevoznih triciklov, pnevmatike pri

„TRIBUNA“ F. B. L., MARIBOR
Aleksandrova cesta 26 • LJUBLJANA, Karlovška c. 4

Šivalne stroje in kolesa

prodaja poceni in na male mesečne obroke
Rupert Draksler

MEHANIČAR, MARIBOR, VETRINJSKA UL. 11
Prevzema vsa popravila šivalnih strojev in koles kakor emajliranje, poniklanje in pokrovanje po najnižjih cenah.

Kartoteka:

preglednosti
točnosti
enostavnosti
zanesljivosti
in cenenosti

Safra MARIBOR
Gregorčičeva 24
Tel. 25-10

SIRITE »VEČERNIK«!

Steznike

po meri dobite samo v prvovrstni in zato edino upravičeni specialni trgovini (delavnici)

Novi naslov:
I. Kocmut, Meljska cesta 1

Vse za Vaše

stanovanje

pohištvo, linolej, preproge, zavese, odeje kupite poceni pri

„OBNOVA“ F. Novak
Jurčičeva ul. 6

Koznarstvo

Julijana Šoper
Maribor, Glavni trg 9

Izdelovanje vsakovrstnega krzna ter sprejem surovih kož za strojenje in barvanje. Velika izbira vsakovrstnega krzna.

Halo!

Tvrde in mojstri, ki rabijo pile, se opozarjajo, da Očepek Ivan, Prevalje ni več pooblaščen za nabiranje naročil za tvrdko Urbanec Ignac, pilarna, Prevalje.

REVIFE

Kupujte in naročajte
*
v knjigarni Tiskovne zadruge, Maribor, Cankarjeva ulica 1
Telefon šte. 25-45

V poljubni izbiri

dobite vse šlagerje, plesne, narodne s harmoniko na domačih gramofonskih ploščah že po din 40.—. Zahtevajte brezplačne sezname.

Glavno zastopstvo za Maribor: Meinel & Herold

Najbolj varna nalozba denarja,

ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina s celim svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo - Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno

Hranilnica dravske banovine Maribor

Centrala Maribor
v lastni novi palači na oglu Gosposke in Slovenske ulice
Podružnica Celje
nasproti pošti, prej Južnoštalska hranilnica

SPREJEMA VLOGE NA KNJIZICE IN TEKOCI RACUN PO NAJUGODNEJSEM OBRESTOVANJU!